

DEMOKRACIJA

URAD MORA BITI REPRESIVEN

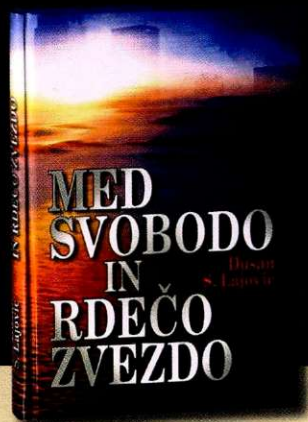
INTERVJU

Jani Soršak, vršilec dolžnosti direktorja Urada RS za varstvo konkurence, je, takoj ko je prevzel to delo, začel boj proti monopolom in kartelnim povezavam.

ISSN 1408-0494
9 771408 049069

Republika Slovenija
Ministrstvo za gospodarstvo
URAD RS ZA VARSTVO KONKURENCE

**„KONČNO SEM UGOTOVIL, DA
IMAM V ROKAH UDBOVSKO
EVIDENCO, IZ KATERE JE
MOGOČE ZANESLJIVO RAZBRATI,
KDO JE BIL V KOMUNISTIČNEM
SISTEMU NJIHOV AGENT
IN KOGA SO ŠE POSEBEJ
NADZOROVALI.”**

+ DARILO*

Dušan S. Lajovic
(Med svobodo in rdečo zvezdo, str. 148)

www.demokracija.si/knjigarna

Dušan S. Lajovic **MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO**

Pripoved iz časa druge svetovne vojne in po njej. Dodan seznam sodelavcev Udbe. Obseg: 347 strani. Format: 17 x 24,5 cm. Trda vezava. Cena knjige je 25,87 EUR. Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

*OB NAROČILU KNJIGE VAM PODARIMO DARILLO V VREDNOSTI 6,00 EUR.

Naročila sprejemamo po e-pošti knjigarna@demokracija.si
ali po telefonu **01 230 06 66**.

knjigarna
DEMOKRACIJA

Od sindikatov do tajkunov

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

Pogajalska skupina reprezentativnih sindikatov javnega sektorja je pred dnevi napovedala možnost splošne opozorilne stavke javnega sektorja v sredo, 30. januarja. Pri tem naj ne bi zahtevali splošnega povišanja plač, temveč izpolnitev vladne obveze oziroma dogovora o uskladitvi izhodiščnih plač. Sledila je napoved Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki je za 6. februar napovedala splošno stavko zasebnega sektorja. Do nje naj ne bi prišlo le v primeru, če bodo delodajalci za pogajanja 25. januarja pripravili ustrezen predlog zvišanja plač. Napovedim splošnih opozorilnih stavk se pridružujejo tudi drugi sindikati (nekateri od njih javno izjavljajo, da so svoje že dosegli, stavkali pa naj bi iz solidarnosti), pa čeprav so nejevoljni, ker se o tem niso uskladili vsi sindikati. V Gospodarski zbornici Slovenije in združenju delodajalcev so nad napovedjo stavke začudeni, saj pogajanja o plačah med delodajalci in delojemalci še potekajo. Novost pri tem je, da sindikalisti ne napovedujejo stavke na ulicah oziroma paradiranja po Ljubljani, kot smo bili vajeni v preteklosti, ampak naj bi stavka potekala po podjetjih oziroma zavodih in drugih organizacijah. Kot je mogoče razumeti sindikate zasebnega sektorja, je njihov boj usmerjen proti delodajalcem v podjetjih, medtem ko sindikati javnega sektorja prst usmerjajo proti vladi, ker naj ne bi bila prisluhnila njihovim zahtevam. Na drugi strani jim želi vlada ustreči v mejah mogočega, pri čemer svari pred pretiranim poviševanjem plač, saj bi to dodatno spodbudilo inflacijo.

Seveda se ob tem ni mogoče izogniti občutku, da želijo nekateri sindikalisti na vsak način Slovenijo popeljati v stavkovni kaos, saj jim zaradi njihovih ideoloških preferenc, ki gravitirajo k opoziciji, ustreza, da ustvarijo vtis, kot da je v državi vse narobe (pomenljivo ob tem je, da bo prav v času napovedane splošne stavke od 29. januarja do 2. februarja na Brdu potekalo neformalno srečanje ministric in ministrov za zaposlovanje, socialne zadeve in enakost spolov). Resnica je precej drugačna. Slovenija

ima proračunski presežek, najvišjo gospodarsko rast, najnižjo brezposelnost. Če je bil bruto družbeni proizvod, merjeno po kupni moči, leta 2004 18.300 evrov na prebivalca, je danes 22.300 evrov, kar pomeni, da dosegamo dobrih devetdeset odstotkov BDP povprečja EU. Inflacija je resen problem, vendar ne tak, kot ga poskuša ustvariti večina medijev, ki poročajo, kot da imamo v državi inflacijo, kakršni smo bili priče v času razpadanja Jugoslavije. Če je takrat visoko inflacija generirala slabo gospodarsko in politično stanje v državi, je danes drugače. Vzroke za višjo inflacijo je mogoče iskati predvsem v povišanih cenah energentov in žit po svetu, uvedbi evra in domačih monopolnih povezavah. Tudi v drugih razvitih evropskih državah se inflacija povečuje, vendar ne toliko kot v Sloveniji. Zakaj je pri nas inflacija višja? Številni so prepričani, da je vzroke mogoče iskati predvsem v monopolih in kartelnih dogovorih. V imenu t. i. nacionalnega interesa je država pod prejšnjo in tudi v času te vlade dopustila, da so nekatere družbe dosegle monopol na trgu. Značilen primer za to je Pivovarna Laško, ki obvladuje proizvodnjo pijač v državi, največjo trgovsko verigo in po novem še več kot dve tretjini tiskanih medijev. Zato lahko samo pozdravimo ukrepe pristojnih institucij, ki si prizadevajo razbiti monopole in doseči, da se ustvari večja konkurenca na trgu, večja odprtost trga, kar posledično prinese znižanje cen. Slovenski nacionalni interes ni, da nekaj slovenskih tajkunov gospodarsko obvladuje državo in si polni žepe na račun visokih cen izdelkov, ampak da imajo ljudje možnost izbire in kupovanja kakovostnih izdelkov po nižjih cenah. Pri t. i. menedžerskih prevzemih pa obstaja bojazen, da se bodo s tem podjetja povsem izčrpala in potem postala lahek plen tujcev.

Jasno pa je, da poskuša opozicija v tem predvolilnem letu izkoristiti vsako napako vlade ali negativni trend v svojo korist. Tako bomo priče boju pri interpretaciji, kakšno je v resnici stanje v Sloveniji. Kdor bo prepričljivejši, bo zmagal. ▣

Ni se mogoče izogniti občutku, da želijo nekateri sindikalisti na vsak način Slovenijo popeljati v stavkovni kaos, saj jim zaradi njihovih ideoloških preferenc, ki gravitirajo k opoziciji, ustreza, da ustvarijo vtis, kot da je v državi vse narobe.

UVODNE STRANI

- 9 Upor službujočih
- 10 **Pogledi:** Med Scilo in Karibdo
- 11 **Kolumna:** Dogovarjala ali pogovarjala?

POLITIKA

- 12 Prek trupel do oblasti
- 15 Mediji pod strokovnim drobnogledom
- 18 Pogovor z Zmagom Jelinčičem
- 20 Zedinjena Slovenija v Argentini

SLOVENIJA

- 22 Posamezniki proti državljanom
- 24 Sveženj socialnih zakonov
- 26 Predlog kot poskus zavlačevanja
- 28 Dolgovi so bili zaupni
- 30 Slovenski Kras – italijanska spalnica

TUJINA

- 32 Tarnanje nikamor ne vodi
- 34 Vonj po strohnelih vrtnicah
- 36 **Globus:** Starševski tečaji
- 37 **Tuji tisk:** Groznja izumrtja

INTERVJU

- 38 Jani Soršak

DOMOZNANSTVO

- 44 Pod Lisco in Svetim Lovrencem
- 46 Pregarjanje Cerkve na Primorskem
- 48 **Osebnosti:** Julius Kugy
- 51 Doberdob – slovenskih fantov grob
- 52 **Naši kraji:** Polzela
- 54 Spletna umetnost Intime

OGLEDALO

- 56 **Film:** Jaz, legenda
- 58 **Avtomobilizem:** Ford S-max 2,0i titanium
- 60 **Znanost:** Na Antarktiko prihaja poletje
- 62 **Šport:** Skočil med nesmrtno
- 64 **Črna kronika:** Okraden med oddihom
- 66 **Rumeno:** Kaj počne lepota?
- 68 **TV Kuloar:** S številkami nad blef
- 74 Janković »zrihtal« službo Jakiču

DEMOKRACIJA, p.p. 4315,
 Komenskega 11, 1000 Ljubljana, SI
 Tel.: 01/ 2300 660 (uredništvo), urednik@demokracija.si;
 01/ 230 06 66 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si
 Faks: 01/ 230 06 61

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Peter Avsenik, Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Ana Müllner, Primož Pečnik, Damjan Popič, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačić, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, mag. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Vera Ban, Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošte, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: Jani Soršak

Ali je bil urad do zdaj brezzobi tiger? Ja in ne. Vsekakor je moja ocena, da bi se kljub zakonodaji lahko ali pa moralo več storiti na tem področju. Če bi urad imel agresivno držo, bi že to imelo določen učinek, vendar te drže doslej ni bilo.

12 Prek trupel do oblasti

Z vstopom v leto predsedovanja Evropski uniji in volilno leto se v slovenski politiki vzpostavljajo nova, drugačna razmerja. Bitka, ki bo odločila zmagovalca letošnjih volitev, namreč poteka zunaj institucionalnih notranjepolitičnih »igrišč«.

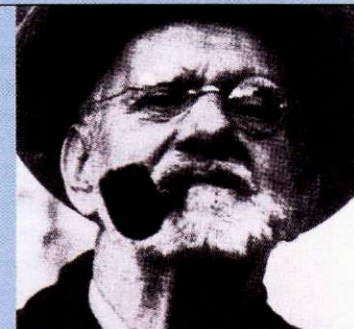

18 O razkolu v SNS

Zmagoslav Jelinčič je predsednik Slovenske nacionalne stranke že od njene ustanovitve. Z njim smo se pogovarjali predvsem o izstopu treh poslancev iz poslanske skupine SNS.

46 Odkritelj Julijskih Alp

Julius Kugy je bil gornik, ki so mu nadeli ime »odkritelj Julijskih Alp«. Poleg gornišva se je ukvarjal z botaniko, bil je organist in soustanovitelj tržaškega filharmoničnega društva, bil je publicist in pisatelj pa tudi uspešen poslovni človek.

Lektoriranje: Joža Gruden
 Prelom: Tone Tehovnik
 Realizacija: Nova orbita d.o.o.
 Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), agencije, arhiv Demokracije
 Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor
 Datum natisa: dan pred izidom
 Izhaja: vsak četrtek;
 Cena: 2,50 EUR
 Izdaja: Nova obzorja d.o.o.
 Direktor: Metod Berlec
 Naklada: 11.000 izvodov
 TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102 Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščiten blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: FOTO SPRING, Gregor Pohleven, fotomontaža

Prihranek za družinski proračun

Peter Avsenik, foto: Gregor Pohleven

Na ministrstvu za šolstvo in šport so nedavno pripravili nov zakon o vrtcih, ki naj bi finančno razbremenil mlade družine. Pogovarjali smo se z generalno direktorico Direktorata za vrtce in osnovno šolstvo Mojsco Škrinjar.

Vlada je v tem mandatu sprejela številne ukrepe, ki naj bi vodili k izboljšanju socialnega položaja. Med drugim ste na šolskem ministrstvu pripravili predlog zakona o vrtcih, ki naj bi prinesel finančno razbremenitev mladim družinam.

Res je. Zakon o vrtcih bo prav gotovo izboljšal socialno-ekonomski status družin. Ena izmed ključnih prednosti, ki so zapisane v zakonu, je, da bodo tisti starši, ki imajo v vrtec vključenega več kot enega otroka hkrati, plačevali samo za enega otroka, medtem ko bo vrtec za drugega in tretjega otroka brezplačen. Ta ugodnost bo dejansko pomenila letno kar nekaj sto evrov prihranka za družinski proračun.

Na ministrstvu ste pripravili tudi aplikacijo, ki omogoča pregled prostih mest v vrtcih po Sloveniji. Kako si lahko starši, ki želijo vpisati otroka v vrtec, pomagajo z njo?

Povsem preprosto. Prek spletne strani lahko poiščejo občino, kraj in vrtec, kamor bi želeli vpisati svojega otroka, in le v nekaj minutah bodo vedeli, ali je v izbranem vrtcu kaj prostih mest. To pomeni, da ne bo več treba hoditi po vrtcih ter zapravljati časa in denarja s telefoniranjem.

Seveda pa to še ni vse. V predlogu zakona je predvidena tudi možnost vpisa otroka v vrtec prek spleta, kar bi v celoti pomenilo, da bodo lahko starši na enem mestu preverili, kje so prosta mesta za vpis otroka v vrtec, in če jim bo katera možnost

ustrezala, bodo lahko otroka takoj vpisali v izbrani vrtec.

Nekateri vrtci se spopadajo s pomanjkanjem prostora. Ali predlog zakona prinaša kakšne druge rešitve, ki omogočajo varstvo otrok, če v vrtcu zanje ni mesta?

Računsko sodišče je pred časom ugotovilo, da veljavni zakon sicer res predvideva dvanajst oblik predšolske vzgoje, od katerih pa jih pet v praksi sploh ne obstaja, npr. varuh otrok na domu, zasebni vzgojitelj, vzgojno-varstvene družine ... Z novim predlogom zakona sproščamo možnost delovanja vseh naštetih oblik. S tem bomo dosegli dvoje: v legalen sistem bomo vključili čim več ljudi, ki sedaj otroke varujejo na črno, ter omogočili večje vključevanje otrok v organizirane oblike varstva.

Za starše ni pomembno le to, da je otrok v varstvu, temveč da je v varnem varstvu. To pomeni, da starši vedo, kdo je oseba, ki otroka varuje, kakšno izobrazbo ima, ali je bila ta oseba kdaj kaznovana in podobno.

In kdo bo lahko varuh otrok na domu?

Seveda ne vsakdo. Zakon predvideva, da mora imeti varuh otrok na domu končan najmanj program srednjega strokovnega ali splošnega izobraževanja, seveda z dodatno poklicno kvalifikacijo na področju predšolske vzgoje in izobraževanja. Pomembno je tudi to, da bo moral varuh na domu izkazati nekaznovanost zaradi

kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost oziroma drugega naklepnega kaznivega dejanja. Pregled nad vsem tem bo imelo šolsko ministrstvo, saj bodo varuhi na domu vpisani v poseben register. Le z vpisom v register bodo dobili licenco za varovanje otrok na domu.

Kateri so ključni cilji, ki jih želite doseči s tem zakonskim predlogom?

Verjetno se boste strinjali z mano, da je treba narediti vrtce privlačne in dostopne za vse otroke. To pa bo mogoče doseči le, če bomo prilagodili poslovni čas vrtca potrebam staršev in njihovim zaposlitvam, če jih bomo razbremenili visokih plačil, jih informirali o prostih mestih in cenah, naredili cene transparentne in jasne ter zagotovili kakovost predšolske vzgoje s kakovostnim kadrom. In vse naštetu vsebuje naš predlog zakona.

Kam se bo v evropskem merilu uvrščala predšolska vzgoja v Sloveniji, če bo zakon v praksi zaživel?

Reciva med najboljše. Kot ste sami na začetku ugotovili, je sedanja vlada veliko naredila na področju predšolske vzgoje in tudi izobraževanja. Lahko se postavimo ob bok najuspešnejših. Vendar z delom na področju predšolske vzgoje še nismo končali in strinjani smo z ministrom Zverom, ki je v enem od svojih prispevkov zapisal, da imamo še velike rezerve na poti do odličnosti.

Reklame, reklame

V zadnjem času je mogoče opaziti povečan obseg oglaševanja časopisne hiše Delo, ki bo za manjši format ponujala več vsebine. Ta koncept pa se ne ujema s siceršnjo politiko Pivovarne Laško, lastnico Dela, ki bi morala tako kot vsaka tovarna pijač za dobro reklamo ponuditi več izdelka za isto ceno (na primer 0,6-litrsko pločevinko piva za ceno 0,5-litrške). Očitno razen pri porabi papirja pivovski imperij tudi tokrat ne bo blažil inflacije.

ISKRICA

Konji

Aleksander Škorc

V hlevu je bilo burno. Konj Saško se je odločil, da je s svojo bleščečo dlako za preostanek "obšlesane" črede prelep in odpeketal. Zunaj pa je bilo mrz in odločitev je takoj obžaloval. Hotel se je vrniti, a preostali konji so medtem že zapahnili vrata in se veselili čistega ozračja.

Tudi poslanec Sašo se je odločil. "Bolje je ostati pod vplivom alkohola kot pasti pod poguben vpliv predsednika vlade," je rekel in se s še dvema samomorilsko navdahnjenima somišljenikoma podal na mučno ledeno pot pozabe.

Matejček se je tudi odločil in napisal pismo: Dragi Saško. Spoštujem tvojo domoljubno držo in te prisrčno vabim v našo družino. Šifra: Svoji k svojim. PS: Pištolce prinesite s sabo. V kombinaciji z mojo fračo ni vlade, ki je ne bi zrušili, tudi naša lastna ne bo izjema.

Trgovci so se prav tako odločili. "Narod bomo obrali do kosti," so sklenili in pri tem pozabili, da so tudi sami narod.

Ni šlo drugače, kot da se tudi jaz odločim. Kruh si že dolgo pečem sam, mleko sem nedomestil z lastnoročno nabranimi čaji, meso pa je postalo zanimiva in povsem pogrešljiva začimba. Moja telesna teža je padla na idealno in še nikoli nisem bil bolj zdrav. Ne ganejo me ne podražitve, ni mi mar za konje, ki itak povzročajo same težave.

Zamislite si, da si zaželite konja in v oči vam pade čudovit bel primerek. Tik preden ga odpeljete domov, jo mimo primaha prav tako čudovit vranec. Potem ste v težavah. Če se odločite za črnega, si zaželite belega, in obratno. Končno se modro odločite, da boste imeli oba. Problem je rešen, a samo za pol minute. Takrat vas začne glodati, da sploh ne potrebujete dveh konj, da je eden ravno prav in drugi povsem odveč. V čistem obupu pridete do edine mogoče odločitve, da konja sploh nočete. Sledi kratkotrajno olajšanje, dokler ne postanete na smrt žalostni, ker nimate konja. Po mnogih mukah v najčistejšem obupu pograbitve puško in s podlim namenom, da odstranite vse vzroke svojih težav, zdirjate do najbližje črede. Ker pa imate konje v resnici radi, tega seveda ne storite, pač pa na smrt žalostni obvisite na ogradi. Takrat se vašega lica dotakne mehak, topel konjski smrček in prešine vas odrešilno spoznanje: Ni pomembno, kateri konj je všeč meni, pomembno je, kateremu sem všeč jaz. Težave rešene. Razen seveda, če jo k ogradi primahata dva konja in vas s smrčkoma v stereotehniko pobožata po licih. Potem ste spet v težavah in vse se začne znova.

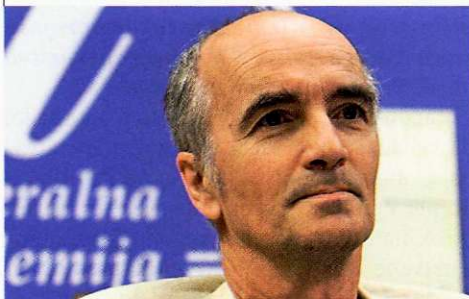
H-umor

»Ocenjujem, da ni treba hiteti s prodajo družinske srebrnine, premoženje je treba hraniti za hude čase.«

(Predsedniku SLS Bojanu Šrotu se ne mudi s prodajo državnega premoženja. Morda ga hrani za čas, ko se bo le-tega lahko polastil njegov brat Boško.)

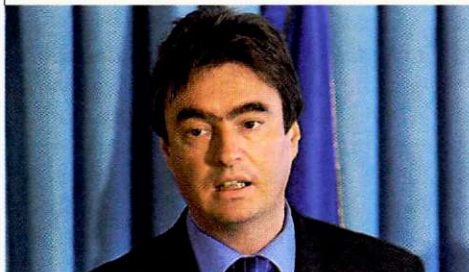
»Dvomim, da smo Slovenci kadarkoli preprij ali potlej čutili toliko domovinskega ponosa, ko je našim junakom, slovenskega naroda sinovom, Zdolškom, Šrotom in Senicam, uspelo zjebati tiste zavaljene bledolične pedofilčke.«

(Odgovorni urednik Blogrole Gregor Fras je orisal občutja mnogih Slovencev, ko je v pivovarski vojni Pivovarna Laško premagala belgijski Interbrew, s čimer je zmagal t. i. nacionalni interes.)

»To, kar počenja slovenska RKC preko svojih finančnih skladov, je nekaj takega, kot če bi slavni Rugelj imel dve dejavnosti: pivnico in sanatorij.«

(Kolumnist Vlado Miheljak se ne more odločiti, ali je lastniški umik mariborske nadškofije iz T2 zaradi pornokanalov dober ali ne. Zanj je Katoliška cerkev v vsakem primeru sovražnik, kar koli že dela.)

»Ali morda kaj napovedujete, gospa Kresal?«

(Podpredsednik SDS Milan Zver se je v oddaji Trenja brž odzval na oceno predsednice LDS Katarine Kresal, da je do volitev še daleč in da se v teh devetih mesecih lahko celo rodi otrok.)

»Bolje je golob na strehi kot Golobič na oblasti.«

(Aforist Žarko Petan bi izbral manjše zlo.)

»Želim, da se vladavina premierja Janeza Janše konča.«

(Nekdanji član SNS Sašo Peče se dolgočasi, ker na oblasti že nekaj časa ni več levice.)

»Zgrožen sem nad manipulacijo, ki se je ne bi sramoval niti Goebbels.«

(Odgovorni urednik Dnevnika Miran Lesjak se je zaradi citatov, ki naj bi bili navedeni v vladni brošuri in iztrgani iz konteksta, pošteno razburil. Pri tem je nehote pljunil v lastno skledo.)

»Vsi fu... v cerkvene gozdove, bodo še to prodal.«

(Anonimni obiskovalec spletnih forumov se po napovedani prodaji T2 nenadoma boji, da bo Katoliška cerkev ostala brez bogstva v naravi.)

»Kaj je zanesljiv znak, da se v tvoji deželi razrašča avtoritarizem? To, da na novoletno jutro odpreš radio in te pozdravi in 'pozdravi' tvoj predsednik vlade.«

(Filozofinji Spomenki Hribar se predsednik vlade Janez Janša prikazuje že v sanjah, zato je prepričana, da živi v totalitarni državi.)

»Govoriti o incidentu je približno tako, kot govoriti o tem, da v Ljubljani že ves mesec sije sonce.«

(Samostojna poslanka Barbara Žgajner Tavš se je očitno navadila incidentov znotraj SNS. Na koncu pa ji je prekipelo.)

Rezidenca v Vili Podrožnik

Kot predpisuje zakon o zagotavljanju pogojev za opravljanje funkcije predsednika republike za izvrševanje njegove funkcije, vlada v soglasju s predsednikom republike določi prostore za delovanje urada predsednika republike, prebivanje predsednika republike in protokolarnih objektov. Prejšnja predsednika države Milan Kučan in Janez Drnovšek sta živela v svojih stanovanjskih hišah, novemu predsedniku Danilu Türku pa je bilo ponujeno, da bi do dokončne rešitve vprašanja predsednikove rezidence bival v Vili Podrožnik, vendar je predsednik ponudbo odklonil in zagotovil, da bo počakal do dokončne rešitve. Takšen je bil predlog v dopisu urada predsednika republike vladi. Urad je v dopisu vladi izpostavil varnostni segment zdajšnjega prebivališča predsednika republike. Predsednik Danilo Türk namreč stanuje v središču Ljubljane v stanovanju, katerega lokacija je varnostno vprašljiva. Predlog, da se pred predsedniško palačo postavi častna straža, je

dala vlada že lani, hkrati pa je začela pripravljati tudi vse potrebno za ureditev rezidence predsednika republike, ki pa naj bi bila, kot očitajo nekateri, namenjena Lojzetu Peterletu, če bi bil izvoljen za predsednika. Toda prepričani smo lahko, da bo vlada skupaj z uradom predsednika republike poiskala najprimernejšo rešitev in določila trajno rezidenco za predsednika Slovenije. Slovenija do sedaj žal ni imela predsedniške rezidence in tudi ne častne straže pred predsedniško palačo. Podobno je tudi v sosednji Hrvaški, kjer predsednik živi v svojem stanovanju. Nasprotno pa na primer nemški predsednik živi v službeni vili v Berlinu, avstrijski predsedniki so imeli rezidenco na Hohe Warte v 19. dunajskem okraju, predsednik Fischer pa na lastno željo živi v svojem stanovanju na Dunaju. L. H.

Modrost tedna

»Dogajajo se piar manipulacije. Pod pretvezo boja za neodvisnost so levičarji ali bolje rečeno njihova najpodlejša strukturna podzvrst nacionalsocialisti – ki ljudstvu že vsa leta lažejo, da so liberalci, intelektualci in globalisti – vzpostavili čisti medijski totalitarizem, z njim pa poskušajo po vzoru Josepha Goebbelsa prekrojiti javno mnenje v prid sprevrženosti lastnih ciljev.«

(Publicistka Ana Jud)

»V nasprotju z lastniki kapitala morajo politiki delovati odprto, pred očmi javnosti, saj gredo vsaka štiri leta na volitve. Dodaten problem pri lastnikih kapitala je, kako so si pridobili lastnino. Večinoma jim je pomagala nekdanja politična elita, zato ji danes vse to vračajo. Seveda pa se že dogaja, da so precej samosvoji in da igrajo svojo igro, da torej do nekdanjih političnih botrov niso več ponižni in uslužni. In to nekatere skrbi.«

(Poslanec in nekdanji novinar Miro Petek)

Ministri obiskali Muro

V zadnjem času so se vrstila ugibanja o prevzemu tekstilne družbe Mura iz Murske Sobotice. V javnosti se je pojavljalo ime enega večjih srbskih tajkunov. V podjetju, ki mu je država leta 2003 namenila 10 milijonov tolarjev pomoči, so ljudje postajali živčni. Verjetno tudi zato so v začetku tega tedna Muro obiskali kar trije slovenski ministri, in sicer Andrej Vizjak, minister za gospodarstvo, Marjeta Cotman, ministrica za delo, družino in socialne zadeve, in Roderigo Žerjav, minister za promet. Pogovarjali so se z Alešem Kumperščakom, predsednikom Murine uprave (tudi za zaprtimi vrati). Kumperščak je po pogovorih dejal, da so proizvodne zmogljivosti v Muri polno zasedene, da bodo nadaljevali politiko iz preteklosti in da se za nakup Mure nihče ne zanima. Minister Vizjak je dejal, da je

Mura eden najpomembnejših gospodarskih subjektov, sleherna informacija, ki povzroča negotovost, pa je skrb zbujujoča tudi za vlado. Z obiskom so ministri zato želeli od najodgovornejših dobiti ustrezne informacije. Ministrica Cotmanova se je pred srečanjem z upravo sešla tudi s predstavniki sindikata in sveta delavcev, pogovarjali pa so predvsem o ogroženosti delovnih mest. Cotmanova je dejala, da je dobila zagotovila, da delovna mesta niso ogrožena, Kumperščaku pa je predlagala, da bolj sodeluje s sindikatom oziroma z delavci. V. K.

Zaposleni v Muri lahko še mirno spijo.

Stavke ni bilo

Žerjavisti se niso odločili za stavko.

Za torek napovedane stavke žerjavistov pomorskih dejavnosti v Luki Koper in drugih voznikov razkladalnih vozil ni bilo. Med sindikatом žerjavistov in upravo Luke Koper so namreč ves dan potekala pogajanja, na koncu pa so podpisali sporazum in stavko odpovedali.

Sindikati so z družbo podpisali sporazum o sedemodstotnem zvišanju plač za vse zaposlene v luki, žerjavisti in drugi vozniki razkladalnih vozil pa bodo prejeli še dodatek za odgovornost do oseb in okolja v višini 25 odstotkov na osnovno plačo. Stvari so se torej dobro razpletle. Napovedana stavka je bila svojevrsten šok, saj Luka Koper zelo dobro posluje. Lani so dosegli rekordne fizične izide, ki se bodo odrazili tudi v izidih finančnega poslovanja. Za leto 2008 načrtujejo 10-odstotno rast dobička. Ni čudno torej, da je bilo vodstvo Luke Koper presenečeno ob napovedi stavke. Ker pa se je vse dobro končalo, velja pregovor: konec dober, vse dobro. V. K.

Ključna bo regionalizacija

Slovensko predsedstvo EU in Odbor regij sta v začetku tega tedna izdala brošuro, v kateri predstavljata svoje politične cilje v prihodnjih šestih mesecih. V njej je objavljen tudi pogovor s premierjem Janezom Janšo.

V njem je premier poudaril, da bi lahko Slovenija že v naslednjih letih dosegla povprečno raven razvitosti EU, pri čemer ključno vlogo igra regionalizacija. »V Strategiji razvoja Slovenije smo si kot cilj zastavili, da se bo Slovenija razvijala za tri odstotne točke hitreje, kot je povprečje v Evropski uniji. S tem bi v desetih letih, po možnosti pa že do leta 2013 dosegli povprečno raven razvitosti EU. Smo na dobri poti, a brez regionalizacije bomo ta cilj težko izpolnili, saj razvojna politika potrebuje regionalno izvajanje,« je dejal Janša in poudaril, da je regionalizacija Slovenije eden ključnih projektov sedanje vlade. Spomnimo, da se pri tem nekoliko zatika, saj je za sprejetje t. i. pokrajinske zakonodaje potrebna dvetretjinska večina poslancev, nekateri med njimi

Slovensko predsedstvo EU je predstavilo politične cilje predsedovanja.

(del opozicije) pa temu nasprotujejo. Regionalizacija je pomembna tudi z vidika možnosti črpanja kohezijskih sredstev za financiranje razvojnih projektov, na kar je v pogovoru opozoril tudi premier. Pri tem je izpostavil, da je Slovenija ta čas po uspešnosti prva med novimi članicami, v samem vrhu pa je tudi po deležu tistih sredstev, ki so usmerjena neposredno v doseganje ciljev lizbonske strategije. Premier je še pojasnil, da je namen uvedbe pokrajinske zakonodaje dosegati enakomerni razvoj vseh delov Slovenije, nova pokrajinska zakonodaja pa bo po njegovo odločanje ne

le o tekočih nalogah, temveč zlasti o izkoriščanju razvojnih potencialov približala dejanskim potrebam okolja. Janša je še omenil, da bo v času predsedovanja EU Slovenija organizirala dogodke, ki so povezani z aktivnostmi Odbora regij, na katerih bo omogočena obravnav različnih vidikov kohezijske politike, še zlasti vloge lokalnih in regionalnih skupnosti pri doseganju ciljev lizbonske strategije. To bo tema mednarodne konference Teritorialni dialog 2008, ki bo potekala pred spomladanskim zasedanjem evropskega sveta. V brošuri je poleg predstavitve slovenskih prioritet v času predsedovanja objavljen prispevek ministra za lokalno samoupravo in regionalno politiko Ivana Žagarja, podrobneje pa je predstavljena tudi država Slovenija. V. K.

Peta obletnica

V petek, 11. januarja, je minilo pet let od smrti državnika Jožeta Pučnika. Ob tej priložnosti je podpredsednik SDS Milan Zver v spremstvu poslancev SDS obiskal Pučnikov grob v Črešnjevcu pri Slovenski Bistrici, kjer je bil Pučnik tudi rojen. Zver je ob tem dejal, da je Pučnik eden največjih politikov v drugi polovici 20. stoletja, njegovih zaslug pa ne bi smeli pozabiti. Pučnik, rojen leta 1932, je po končani mariborski gimnaziji, kjer se je prvič zapletel v konflikt s komunističnimi oblastmi, študiral filozofijo in primerjalno književnost v Ljubljani, zaradi njegovih kritičnih člankov pa ga je komunistična oblast dvakrat zaprla v samico. Po izpustitvi iz zapore je odšel v Nemčijo, kjer je bil najprej navaden delavec, kasneje pa je dosegel doktorat iz družbenih ved. V drugi polovici osemdesetih let se je vrnil v domovino in kmalu po ustanovitvi SDSS postal njen predsednik, nato pa še vodja koalicije Demos. Na predsedniških volitvah leta 1990 ga je premagal dotedanji vodja komunistov Milan Kučan. Kasneje je bil Pučnik podpredsednik vlade in poslanec državnega zbora, nato se je umaknil iz aktivne politike, ostal pa je dejaven pri Novi reviji. Po Pučniku se danes imenuje največje slovensko letališče pa tudi osnovna šola v Črešnjevcu. G. B.

Predstavniki SDS na Pučnikovem grobu

Sprejem za novinarje

Tudi letos je slovenski državni vrh pripravil tradicionalni sprejem za novinarje in urednike. Tako so v sredo, 9. januarja, v ljubljanskem hotelu Mons novinarje nagovorili vsi trije predsedniki: predsednik DZ France Cukjati, predsednik vlade Janez Janša in prvič tudi predsednik države Danilo Türk. Po njegovem mnenju je povsem normalno, da se v družbi postavljajo nekatera temeljna vprašanja, kot so lastniški odnosi v medijih, koncentracija vpliva v njih, odnosi med javnimi oblastmi in podobno. Predsednik vlade Janez Janša pa je izrazil veselje, da po lanskem sprejemu, ko je manjkal predsednik države, predsedniki znova organizirajo skupni sprejem. Pri tem je še dodal, da gre za dobro tradicijo, ki jo je treba ohraniti. Kot enega svetlejših trenutkov slovenskega novinarstva je premier izpostavil delo medijev v času lanske vodne ujme. Predsednik DZ France Cukjati je novinarjem zaželel tri stvari: da bi imeli pri svojem delu srečno roko, da bi se javnost vedno, kadar se jim zalomi, odzvala razumevajoče ter da gredo v novo leto z novim upanjem in novim veseljem. Sprejema so se udeležili mnogi ministri, državni sekretarji, poslanci in predstavniki za stike z javnostjo. Ni pa bilo novinarjev Dnevnika. G. B.

Novinarje so nagovorili trije predsedniki.

Misija (ne)mogoče?

Primož Pečnik, foto: Gregor Pohleven

S stavko nad inflacijo Sindikati javnega sektorja so zagrozili z opozorilno stavko 30. januarja. Stavka okoli 160.000 uslužbencev bi bila v Sloveniji prva do zdaj in bi po mnenju ministra za javno upravo Gregorja Viranta lahko imela resne posledice za državljane in gospodarstvo, zato opozarja, da sindikati s tako odločitvijo prevzemajo veliko odgovornost. Sindikati zahtevajo dvig plač za 3,5 odstotka, saj je bila inflacija za toliko višja od pričakovane, na podlagi katere je bila 1. julija lani opravljena uskladitev. Vlada je pripravljena zahtevam po uskladitvi ugoditi, vendar se boji, da bi zvišanje plač še bolj pritisnilo na inflacijo, zato se je pripravljena pogajati o načinu izplačila uskladitve. Minister Virant predlaga sindikatom, da se del tega povišanja ne odrazi neposredno v plačah, ampak naj se nameni kakšnemu od skladov pokojninskega zavarovanja. »Samo za to gre, da ta denar ne bi bil v obtoku, da v letu 2008 zadržimo plače v javnem sektorju v vzdržnem okviru, da ne bi povečevali inflacije,« je dejal minister. Naslednje usklajevanje je predvideno za 17. januar, do takrat pa naj bi reprezentativni sindikati že oblikovali stavkovni odbor.

Skupine nezadovoljnih Že nekaj časa so nezadovoljni sodniki, pri katerih je začel veljati nov plačni sistem. Ta je po besedah ministra Viranta izrazito stimulativen in vzpodbuja boljše delo, saj "je usmerjen proti komoditeti in uravnolovki". Po novem je del plače sodnikov odvisen od delovne uspešnosti. Čeprav se dodatek na delovno dobo zmanjšuje z 0,5 na 0,3 odstotka, ima sodnik po novem možnost, da se mu dejansko izplačilo zviša zaradi delovne uspešnosti za 16 odstotkov osnovne plače. Dodatna stimulacija, ki znaša do 50 odstotkov osnovne plače, je povezana z realizacijo programa Lukenda. Minister dodaja, da je vsaka oblika stavke (bela stavka) sodnikov ta čas "neupravičena, neutemeljena in nekorektna", in to predvsem do davkoplačevalcev, ki "plačujejo davke zato, da lahko sodniki dobivajo plače, in pričakujejo tudi kvalitetno delo sodišč". Minister za pravosodje Lovro Šturm pa je v začetku januarja dejal, da sodnik, ki je izvoljen, ne more stavkati, lahko pa odide, če se mu zdi neprimerno delati za plačo, ki jo prejema. V sodniškem društvu so to razumeli kot napad na sodnike. Izjavo ocenjujejo kot neprimerno in neodgovorno. Po njihovem mnenju "pozivanje sodnikov, naj odidejo" problem še dodatno pogloblja. Minister Šturm zanika, naj bi bil s svojo izjavo pozival sodnike k odstopu. Dodaja, da obžaluje, če kdo zapusti sodniške vrste, in da je zanj sprejemljiv tak plačni sistem, s katerim bodo zadovoljni tudi sodniki. Oglasili so se tudi diplomati. Motijo jih plače in neurejen status, pismo pa so poslali kar premierju, ker naj bi bili nezadovoljni z odnosom zunanjega ministra. Omenjajo tudi stavko. V premierjevem kabinetu odgovarjajo, da gre za notranjo zadevo ministrstva, premier Janez Janša pa ugotavlja, da v delu zunanjega ministrstva, ki je v tem času zelo naporno, ne vidi večjih težav. Hkrati je prepričan, da se bodo zadeve na ministrstvu uredile in da sporna situacija ne bo škodila delu slovenske diplomacije v času predsedovanja

Sloveniji grozi stavkovni val.

Vlada je pripravljena zahtevam po uskladitvi ugoditi, vendar se boji, da bi zvišanje plač še povečalo inflacijo.

EU. Protest napovedujejo tudi avtoprevozniki. Od ministra za promet Radovana Žerjava namreč niso dobili zagotovila za uresničitev svojih zahtev. Od prometnega ministrstva in Darsa zahtevajo uvedbo avtomatskega plačevanja avtocest, s čimer bi dosegli boljšo pretočnost, in popuste pri plačilu cestnin za okoljsko primernejša in varna vozila. Pogajati so se pripravljene še do 20. januarja, sicer bodo 31. januarja stavkali skupaj s cariniki.

Stavkovni val? Stavko napovedujejo tudi v Semoličevem sindikatu, in sicer v prvi vrsti zaradi inflacije. Omenjajo 6. februar. Ali bo Slovenijo zajel stavkovni val? Čas za to je primeren. Slovenija predseduje EU in politika ne želi imeti težav pred lastnimi vrati. Popolnoma razumljivo pa je, da želijo ljudje višje plače, saj so podražitve hrane močno prizadele večino. Vse se torej vrti okrog inflacije, ironija pa je v tem, da dvig plač vodi v še večjo inflacijo. Zato je položaj resnično neprijeten za vse. Pogajalci se zavedajo, da imajo prav zdaj zadnjo priložnost, da si izbojujejo malo večji kos kruha, saj vladi javnomnenjska podpora pada, vsak pritisk nanjo v tem občutljivem času pa je po mnenju poznavalcev lahko uspešen. Ali je to res, pa bomo še videli. **D**

Med Scilo in Karibdo

Lucija Horvat

Evropsko leto medkulturnega dialoga (ELMD), ki bi moral privedi do globljih stikov med kulturami, se je začelo.

V Evropski uniji so se znašle skupaj različne narodnosti, veroizpovedi in jeziki. Evropski narodi so med seboj čedalje tesneje povezani na področju izobraževanja in skupnega trga, povezujejo jih novi migracijski tokovi in večja mobilnost pa tudi turizem ter prostočasne dejavnosti. Ustvarja se ozračje mladostne Evrope, polno čudenja ter vznihanosti nad raznolikostjo in bogastvom »na novo« odkritih dežel in ljudi. ELMD v ta namen pripravlja vrsto projektov, ki naj bi odpirali okolje, primerno za ustvarjalnost. Evropejce bo že s svojim imenom med seboj povezovalo 15 ambasadorjev evropskega medkulturnega dialoga, med katerimi je tudi slovenski intermedijski umetnik Marko Peljhan. Cilji naše nacionalne strategije ELMD, ki jo je pripravil nacionalni koordinacijski odbor s predsednico Jelko Pirkovič, so zastavljene spodbudno in vseobsegajoče. Največ upanja vzbujata točki o spodbujanju medgeneracijskega in civilnodružbenega dialoga ter točka o usklajeni migracijski politiki v EU. Nacionalnih projektov ELMD 2008 je veliko. Med njimi pozdravljamo predvsem začetek delovanja Sredozemske univerze in pri tem upamo, da bodo vsa srečanja, dialogi, okrogle mize in dogodki resnično prinesli nekaj uravnoteženih ugotovitev. Pričakujemo predvsem oblikovanje kulturnih vrednot, ki nam bi se jih kot narodu kazalo zavedati, izhodiščnih pozicij, ki bi utrjevale zavest o tem, kdo smo Slovenci (ali Španci, Avstrijci, Nemci, Italijani ...) in katere so značilnosti naše kulture, ki bi se jih ob odprtem spoznavanju drugih kultur vendarle kazalo držati. Če se namreč na vseh področjih, še zlasti na področju neformalnih oblik vzgoje in izobraževanja, lotevamo poudarjanja medkulturnega dialoga in vsesplošnega sprejemanja različnih kultur ter večjezičnosti, je ob tem enako pomembno tudi dobro poznavanje izhodiščne, domače kulture in jezika, tiste torej, v naročje katere se je mogoče vedno vrniti. Slovencem slovenske identitete in na primer Madžarom madžarske, Baskom baskovske itd. vendarle ne kaže prezreti ali pustiti ob strani. Zato med najpomembnejšimi nacionalnimi projekti ELMD 2008 pri nas pogrešamo takega, ki bi se ukvarjal izključno z omenjenim izhodiščem. Brez slednjega se krmarjenje med kulturami lahko sprevrže v plovbo med mamljivima Scilo in Karibdo, med izgubo identitete in poljubno identifikacijo s katerim koli kulturnim elementom, ki pride naproti.

Bo kdo odgovarjal?

Vida Kocjan

Vsakokrat, ko slišimo besedno zvezo nacionalni interes, se moramo prijeti za denarnico.

V gospodarskem smislu je bilo leto 2007 leto rekordnih uspehov. Vsi kazalniki so nadpovprečno visoki, slovenska država je prvič v svoji zgodovini dosegla tudi javnofinančni presežek, kar je svojevrsten uspeh. Slovenija se hitro približuje povprečni razvitosti držav članic EU in je na dobri poti, da prehiti tudi nekatere t. i. stare članice (iz skupine EU-15). To pomeni, da je država uspešna, kar pa seveda ni prišlo samo po sebi, ampak je plod trdega dela vlade.

Edina težava, ki pa seveda ni majhna, je visoka rast življenjskih stroškov. Ta je posledica predvsem povečanja cen hrane in nafte. Na oboje vlada kot nosilka izvršne oblasti nima tako velikega vpliva, kot bi pričakovali. Rast cen nafte je posledica gibanj cen na svetovnem trgu, vlada pa lahko nanje vpliva le s t. i. trošarinskim davkom. Trošarine za liter prodanega goriva je tako že znižala na najnižjo mogočo mero, ki ji jo še dovoljujejo določila EU. Manevrskega prostora torej nima več. Drugo so cene hrane. Čeprav na tem področju vlada nima neposrednega vpliva (časi administrativnega določanja cen so že zdavnaj mimo), lahko na to vpliva posredno prek vzvodov moči s spodbujanjem konkurence. To je pri razbijanju monopolnega položaja proizvajalcev in trgovcev, kartelnih dogovarjanj in podobno. Na tem področju je bilo v letih samostojne države narejenega premalo. Še tisto, kar smo imeli, ni delovalo dobro. Pri tem imamo v mislih delovanje vladnega urada za preprečevanje konkurence. Posledice nedelovanja urada v preteklih letih so danes očitne, nekdanji direktor Andrej Plahučnik pa bi moral za svoja dejanja (po našem trdnem prepričanju) kazensko odgovarjati. Danes se v celoti potrjuje, da so bila leta do 2004 na tem področju v celoti zamujena, da je bilo za slovenske državljane škodljivo celo delovanje Foruma 2.1. Prav slednji je z organiziranjem zelo zaviral vzpostavitev konkurenčnega trga, politikom pa je pošiljal znamenja, naj le-tega ne širijo preveč. Tako smo prišli v stanje, ki ni dobro. Izkazalo se je že (ali pa se še bo), da so bile v nekatere stvari vpletene celo banke, ki so dajale t. i. politična posojila. Po naših informacijah naj bi bile pri tem dejavne predvsem banke v večinski državni lasti, kar ni dobro. Čedalje jasneje je, da je bil toliko opevani nacionalni interes, v imenu katerega se je v preteklosti dogajalo marsikaj, voda na mlin tistim, ki so delali v škodo državljanov. Da bo mera polna, se ta nacionalni interes potegne na plano vsakokrat, kadar želi nekdo nekaj spremeniti. Državljanji se moramo vsakokrat, ko to besedno zvezo izrečejo politiki, prijeti za denarnico.

Dogovor ali pogovor?

Dr. Peter Starič

Že nekaj časa so v časopisu polemike o tem, ali je nekdanji predsednik vlade Tone Rop javno klevetal sedanjega predsednika Janeza Janšo, ko je izjavil, da sta se slednji in Sanader dogovarjala o incidentih v Piranskem zalivu. Zdaj ga Janša toži in zahteva javno opravičilo. Ropove javno izrečene besede, ki jih je posnel novinar Vodušek, smo lahko slišali na televiziji. Tega Rop kljub vedno novim sofizmom, ki si jih pogosto privoščil v medijih, ne more zanikati.

Ker je njegovim strankarskim kolegom nerodno, da se je Rop tako grdo pogreznil v godljo, ga poskušajo sedaj reševati. A čeprav Rop ne more predložiti nobenih oprijemljivih dokazov za svoje klevete, kar naprej vzbujajo upanje, da »še niso čisto vsega pregledali«. To lahko traja še zelo dolgo časa in zadevo je mogoče kar naprej pogrevati v medijih ter nabirati politične točke. Lahkota, s katero je Rop podal svojo izjavo, da sta se predsednik opozicijske stranke Janša in premier Sanader dogovarjala o incidentih, je zbudila vtis, da ima Rop dokazov na pretek. Pa vendar je pri vsej zadevi sporna ena sama črka. Če bi rekel, da sta se pogovarjala, bi zvenelo vse skupaj čisto drugače kot trditev, da ste dogovarjala.

Ko sem se leta 1954 zdravil na Golniku, mi je neki beograjski novinar povedal, da so pred vojno preprečili razpečevanje celotnega enodnevnega natisa vodilnega dnevnika Politika zaradi ene same napačne črke. V naslovu novice na drugi strani je namreč pisalo: »Njezino Veličanstvo kraljica Marija je isprcala se u Dubrovniku sa čitavom svojom pratnjom«. Ker imata slovenski in srbski jezik veliko podobnih izrazov, naj opozorim, da je slovensko ime za mesec september *kozoprsk*; naprej pa naj bralec še sam malo tuhta. Bolj naravnost povedano: namesto **p** bi moral biti **k**, pa bi bilo vse v redu. S tem da so zadržali celotno izdajo časopisa, so preprečili velik javni škandal. Za zadevo je (iz)vedelo le malo ljudi; predvsem so bili to tisti v uredništvu časopisa.

Pri beograjski Politiki je bil najbrž kriv novinar ali stavec, ki si je privoščil nepremišljeno šalo, kajti težko bi verjeli, da je ponagajal tiskarski škrat. V naši politiki pa si je to pobalinstvo privoščil kar nekdanji predsednik vlade in prestopnik iz ene opozicijske stranke v drugo. Še več, pri nas je sporna izjava prišla v javnost, saj smo vsi slišali in videli govorca na televiziji. Najbrž Rop takrat ni pomislil, da pomeni njegova javna izjava, ki je ne more dokazati, kaznivo dejanje, ki se mu po domače reče klevetanje.

Ampak vsa zadeva je nadvse primerna za blatenje predsednika Janše, saj Rop zelo pogosto daje izjave v časopisih in na RTV, kako se bo že pokazalo, da je govoril resnico. Spadam med tiste, ki ima-

jo takega nakladanja čez glavo. Bolj me zanima, kakšen bo sodni razplet. Ker sta vpletena tako Rop kot nekdanji v. d. direktorja Sove Iztok Podbregar, bi morala oba hkrati odgovarjati pred sodnikom. Samo na ta način bi lahko izvedeli, kdo od njiju laže. Težava je tudi v tem, da se je pri Sovi, ko jo je vodil Podbregar (zelo verjetno pa tudi prej), prisluškovalo opoziciji brez sodnega naloga. Zato je za Podbregarja čisto vseeno, ali sta se Janša in Sanader pogovarjala ali dogovarjala. Da so sporni posnetki nastali čisto po naključju, kot trdi Podbregar, težko verjamemo, ker vse kaže, da je bilo takih »naključij« več. Glede na to, kako so se zapletale in razpletale podobne zadeve pred našimi sodišči, pa imam bolj malo upanja, da bi se Podbregar in Rop skupaj znašla pred sodnikom. Da bi se to lahko zgodilo, bi moral dobiti primer sodnik, ki ni bil nikoli pripadnik iste politične stranke kot Rop in Podbregar, s čemer bi bili izključeni vsi cehovski interesi. To pa bo zaradi dejstva, da so morali biti prej vsi pomembnejši sodniki »pravoverni«, zelo težko doseči. Najbrž bomo spet imeli podoben primer, kot je bil tisti z nekdanjim predsednikom Rdečega križa Slovenije Mirkom Jeleničem. Čeprav je s posojanjem denarja, ki smo ga za RK prispevali državljani, povzročil ogromne izgube, je sodnik prisodil, da mora dobiti še zelo bogato odpravnino skupaj z zamudnimi obrestmi. Ker mu je že prej za njegove zasluge (?) takratni predsednik Milan Kučan podelil visoko državno odlikovanje, se mi zdi, da je bilo to za sodnika zadosten namig, da Jeleniča ne sme kakor koli priviti. Dejstvo, da bodo morebitni darovalci za RK razmišljali, da bo del darovanega denarja pobasal tudi Jelenič, je bilo za sodnika najbrž postranskega pomena. Še dobro, da imamo še druge dobrodelne organizacije, katerih predsedniki niso na debelo posojali denarja svojim prijateljem. To je zlasti pomembno zaradi lanskih katastrofalnih poplav, kajti prizadetim je treba z vsemi močmi pomagati.

Predlagam, da nehamo objavljati Ropove izjave »o dogovarjanju«, dokler se Rop in Podbregar ne bosta skupaj pojavila pred sodnikom. Potem pa bomo videli, kdo od njiju (če ne kar oba) bo moral »požreti krastač«. Seveda se bo to zgodilo le, če sodnik ne bo ravnal podobno kot v primeru Jelenič. ■

Prek trupel do oblasti

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, Bor Slana, arhiv Demokracije

Z vstopom v leto predsedovanja Evropski uniji in volilno leto se v slovenski politiki vzpostavljajo nova razmerja. Bitka, ki bo odločila zmagovalca letošnjih volitev, namreč poteka zunaj institucionalnih »igrišč«.

Da bo končno razmerje sil odvisno predvsem od zakulisnega dogajanja, se je pokazalo ob koncu leta 2007, ko je premier Janez Janša napovedal vojno tajkunom in ko se je politično-kapitalska naveza, ki jo simbolizirajo Boško Šrot, Andrijana Starina Kosem in Stojan Zdolšek, odločila uničiti tednik Mag. Omenjena revija je tako nedavno dobi-

la novega urednika Vesa Stojanova, namestnico urednika Matejo Babič in še tri novinarje, ki naj bi uredniško politiko tednika Mag »uravnotežili«, dosedanje novinarje pa »disciplinirali«.

Zares nevarna strategija Kot je v zadnji številki Maga v članku z naslovom Cena za veličastje zapisala publicistka Ana Jud, je iz politično-

gospodarskih povezav popolnoma jasno, da je »Delo danes v lasti Golobiča in njegove klike, ki jo pohlepno usmerja Milan Kučan«. Prav Kučan je decembra v intervjuju za Dnevnikov Objektiv priznal, da ga vrnitev v (aktivno) politiko »zares« mika, s čimer je morda nehote razkril, na kateri točki bi se lahko znova politično aktiviral. Stičnih točk med Kučanom in Golobičem je kar

nekaj, med najbolj izpostavljenimi velja omeniti tako Kučanovo kot Golobičevo »vladanje iz ozadja«. Drugič je to deklarirano nasprotovanje blokovski politiki, kar v marsičem močno spominja na nekdanjo formulo Osvobodilne fronte, ki pa je samo na videz presegala blokovsko delitev. Komunistična partija Slovenije je najprej v ozadju, nato pa čedalje bolj odkrito izvaja-

la revolucionarni teror, s čimer je v slovenski politični, družbeni in nasploh civilizacijski prostor naredila ostro zarezo, sama pa se znašla na istem civilizacijskem bregu kot okupator. Repriza modela OF se je izvršila takoj po padcu Demosove vlade, ko se je na oblast povzpela tedanja Drnovškova Liberalno-demokratska stranka, ki se je dve leti kasneje z nekaterimi drugimi manjšimi strankami združila v Liberalno demokracijo Slovenije, eden njenih vodilnih mož pa je postal Gregor Golobič, sedanjí predsednik stranke Zares. V istem času je bil s pomočjo afere Depala vas iz vlade izgnan Janez Janša, s čimer je bila narejena nova zareza med t. i. silami kontinuitete in alternativno, ki se je tedaj imenovala »slovenska pomlad«. Pri tem je ena od desnosredinskih strank tudi kasneje

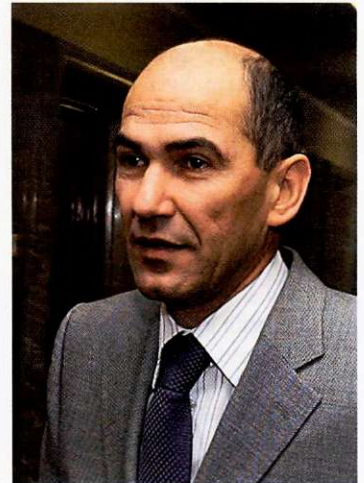
igrala vlogo koalicijske partnerice (od 1992 do 1996 SKD, od 1996 do 2000 »stara« SLS, od 2000 do 2004 »združena« SLS), ki pa je bila bolj kot figov list. V zadnjem času pa se širijo govornice, naj bi se v ozadju že »kuhala« prihodnja vladna koalicija, sestavljena iz Zares, LDS, SD, SLS in DeSUS, utegnila pa bi se ji pridružiti tudi prihodnja stranka Lipa, ki jo v državnem zboru neuradno predstavljajo trije nekdanji poslanci SNS.

Programski deficit Čeprav javnomnenjske ankete najbolje kažejo Pahorjevi SD, pa je težko reči, koliko bo Pahor, tudi če mu uspe zmagati in postati mandatar za sestavo vlade, v resnici lahko vladal, saj si je zaradi preveč evropsko naravnane socialdemokratske usmeritve nakopal zamere Kučana, po drugi strani pa se je pokazalo, da zagovarja izhodišča, ki so sicer zelo všečna volivcem (na primer to, da ne bodo kadrovali po politični lojalnosti), medtem ko naj bi mu primanjkovalo konkretnega programa. Zato je bila nedavna protiinflacijska akcija SD pričakovana. 14. januarja je namreč Pahor na tiskovni konferenci v družbi poslanca SD Milana M. Cvikla in ekonomista Franceta Križaniča pojasnil, da bi se protiinflacijski načrt lahko posrečil samo, »če bi vsak od partnerjev predlagal smiselne ukrepe, ki bodo verodostojni in bodo zlasti s socialnim dialogom pripeljali do kompromisa«. Ukrepi proti inflaciji naj bi bili po Pahorjevem mnenju sprejeti »v okviru smiselnih ukrepov med vlado, sindikati, delodajalci in Banko Slovenije«. Njegovo protiinflacijsko akcijo bi lahko razumeli kot reakcijo na kritike, češ da Pahor, ki sicer cilja na funkcijo premierja (in ne sliši rad kritike, da dela podobno napako kot Peterle, ki naj bi bil prezgodaj napovedal kandidaturu za predsednika države), nima izdelanega alternativnega programa, najhujše kritike pa presenetljivo doživlja prav s strani levice (na primer naslovnica Mladine, na kateri je upodobljen kot narcisoiden lepotec z ogledalom v roki).

Kučanove ambicije Pahorjev primat na levi postaja čedalje bolj vprašljiv tudi zaradi namigov, naj bi Kučan nameraval kandidirati za poslanca državnega zbora,

V imenu nacionalnega interesa: Bojan in Boško Šrot

Je Borut Pahor preveč kooperativen do Janeza Janše?

Stojan Zdošek in Andrijana Starina Kosem nadomeščata Forum 21.

čeprav mu po mnenju mnogih takšna vloga ne pristaja. Lahko pa bi morebitna Kučanova kandidatura za poslanca vodila do katere od pomembnejših funkcij, tudi do funkcije predsednika vlade, ki je v Sloveniji formalno najmočnejša funkcija z največ vzvodi oblasti. Kučanove ambicije pri pohodu na oblast naj bi bile na splošno predvsem posledica dejstva, da je sedaj

na oblasti Janez Janša, ki je za Kučana že od nekdaj najhujši politični nasprotnik, česar Kučan v zadnjih letih niti ne skriva več, medtem ko je po njegovo Pahor preveč kooperativen z Janšo. Vprašanje pa je, ali je Kučan res pripravljen prevzeti katero od formalnih funkcij ali pa bo po kostanj v žerjavico raje poslal Gregorja Golobiča. Vsekakor bi Kučanova kandidatura stranki ▶

► Zares prinesla nekaj dodatnih glasov, vendar pa ne toliko kot pred časom, saj si je z ustanovitvijo Foruma 21 zmanjšal javnomnenjsko naklonjenost. Poleg tega so spremembe v nekaterih gospodarskih družbah odpihnile nekatere pripadnike Kučanovega kroga, s čimer je moč Foruma 21 precej oslabela. Prav iz tega razloga naj bi glavno pobudo v politično-gospodarski tranzicijski zgodbi prevzela Pivovarna Laško, ki jo je nekdanji vodil član Foruma 21 Tone Turnšek, nasledil pa ga je Boško Šrot. Težava je morda v tem, da je zaradi različnih vlog pri prodaji Mercatorja prišlo do sporov med nekaterimi glavnimi akterji gospodarsko-političnega zakulisja (na primer med Zoranom Jankovičem na eni strani ter Boškom Šrotom, Andrijano Starina Kosem in Stojanom Zdolškom na drugi). Tako je videti, da mnoge med seboj sprte akterje k skupnemu sodelovanju sili le še goreče nasprotovanje Janezu Janši.

Čigava je Lipa? Veliko vprašanje je tudi nova poslanska skupina Lipa, ki je nastala po izstopu treh poslancev iz Slovenske nacionalne stranke. Uporni poslanci so takoj napovedali ustanovitev društva Slovenska lipa, to pa naj bi se v dveh mesecih preoblikovalo v stranko.

Vladna koalicija išče kompromis z opozicijo na področju t. i. vojnih zakonov.

Njena pot je dejansko zelo podobna poti stranke Zares, vendar bo preboj v parlament v primerjavi z (navidez oslajeno) SNS in Zares zaradi bližine volitev precej težji, ne pa tudi nemogoč. Leta 2000 sta namreč samo nekaj mesecev pred volitvami nastali dve novi stranki, in sicer Nova Slovenija (NSi) ter Stranka mladih Slovenije (SMS), obema pa je uspelo priti v državni zbor. To pa leta 1996 ni uspelo Slovenski nacionalni desnici, sestavljeni iz nekdanjih članov SNS, ki so po Jelinčičevi podpori Janezu Drnovšku odšli na svoje. Kakor koli že, Pečetova skupina bo le stežka nadaljevala politično kariero, zato je precej verjetno, da se bo prihodnja stranka Lipa kasneje pridružila ka-

teri od večjih strank. Le malo verjetno je, da bi bila to SLS (ne glede na nekatere povezave med Pečetom in mariborskim županom Francem Kanglerjem), čeprav bi ji zaradi oslajenosti prav prišla pridružitve kakšne nove stranke, tako kot je Zares doživela okrepitev z Aktivno Slovenijo. Pridružitve Pečetove skupine SLS bi Šrota še oslabila, podobno kot je vključitev Ropove skupine v poslanski skupini SD dodatno omajala Pahorjevo avtoriteto. Zanimivo pa je, da je med člani SD mož poslanke Barbare Žgajner Tavš, vendar je bolj verjetno, da bi uporna trojica pristala pod dežnikom Golobičeve stranke, sodeč po Pečetovem obisku v Pivovarni Laško in povezavi z Boškom Šrotom, ki je povezan s Kučanom. Vprašanje pa je, ali si to želita Golobič in Kučan, ki stavita na nekoliko manj populističen nastop, kot so ga pokazali trije nekdanji poslanci v oddaji Vroči stol (14. januar), ko jim je tako rekoč »pregorelo«.

se težišče političnega spopada, kot smo omenili na začetku, seli s »političnega igrišča«, na katerem je Janša z izglasovano zaupnico vladi dokazal, da suvereno obvladuje položaj. Razmere se znova zapletajo na področju socialnega dialoga, in to zaradi napovedi splošne stavke ne glede na to, da je vlada omogočila dodatne ugodnosti za socialno ogrožene, kar nekateri označujejo kot predvolilno nabiranje točk. Po drugi strani pa si poskuša vladna koalicija z iskanjem kompromisov glede t. i. vojnih zakonov zavarovati hrbet v državnem zboru, saj se zaveda, da bi nov napad opozicije lahko sprožil celo odstop vlade v času predsedovanja EU. Med strankami ne kaže preveč dobro NSi, ki jo bo na volitve najverjetneje popeljal Bajuk kot predsednik, potem pa bo verjetno dobil naslednika (najpogosteje se omenja ministrica za znanost Mojca Kucler Dolinar). Izpadu iz državnega zbora je najbližje DeSUS, medtem ko je LDS z neizkušeno Katarino Kresal (govori se, da stranko v ozadju vodi vodja poslanske skupine Jožef Školč) dokaj stabilna. Negotova je usoda SLS, saj se poskuša predsednik Bojan Šrot neuspešno distancirati od svojega brata Boška, poleg tega v gospodarstvu zagovarja nacionalni interes, kar je ena glavnih točk nesporazuma pri podpori Janševi vojni proti tajkunom. Pri tem velja omeniti, da je Sašo Peče, ki ga je Jelinčič povezal z bratom Šrot, v nasprotju s svojim donedavnim strankarskim šefom z dopolnili podpiral menedžerske odkupe. Kakor koli že, boj za zmago na letošnjih volitvah ostaja še naprej odprt. ■

Malo odmevne Dražgoše

Letošnji tradicionalni shod v Dražgošah, ki je v preteklosti zaradi povečevanja mita o »dražgoški bitki« buril duhove, je tokrat vzbudil manj pozornosti, in to ne samo zaradi slabega vremena, ampak tudi zato, ker je bila proslava bolj posvečena tragičnemu dogodku, ko je okupatorska vojska pobila več deset vaščanov in nato vas zažgala. Slavnostni govornik je bil predsednik države Danilo Türk, ki ni pretiraval z mitologijo, morda tudi zato ne, ker se je v času predvolilne kampanje sprl s predsednikom borčevske zveze Janezom Stanovnikom zaradi mnenja, da so komunisti zlorabili boj proti okupatorju. Na sami proslavi je bilo nekaj pozornosti namenjene tudi obnovi spomenika in kostnice žrtev poboja, saj naj bi občina Železniki, ki so jo lani septembra prizadele hude poplave, imela premalo denarja za obnovo.

Zbledela mitologija v Dražgošah

Imperij vrača udarec Ni izključeno, da bi do nekaterih izstopov iz strank prišlo še v naslednjih mesecih, s tem pa tudi do preurejanja razmerij med akterji na levi. Pod udarom pa se utegnejo znajti tudi desnosredinske stranke. Bržkone je končni cilj vseh teh premikov povsem osamiti Janeza Janšo, s čimer bi tranzicijska levica dosegla največjo zmago, saj bi ji uspelo uničiti najnevarnejšega sovražnika doslej. Najverjetneje ji bodo pri tem prišle prav celo zveze v Bruslju, na primer Aidan White, generalni sekretar evropske novinarske zveze, ki je nedavno znova napadel Janšo zaradi domnevnih pritiskov oblasti na medije. S tem

Dnevniki odstopajo v »levo«

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven

Po raziskavi fakultete za uporabne družbene študije (FUDŠ) pritiski na medije nedvomno obstajajo, vendar analiza komentarjev štirih slovenskih dnevnih časopisov ne kaže na obstoj učinkovitih pritiskov aktualne vlade.

Raziskava FUDŠ je zajela aktivnosti medijev januarja, maja in novembra 2007.

1. januarjem je predsedovanje EU prevzela država, v kateri vlada »cenzura«, na novinarje pa se izvaja »politični pritisk«. Tako dramatično opisujeta položaj v svoji državi slovenska novinarja Blaž Zgaga in Matej Šurc, ki zastopata 571 novinarskih kolegov, podpisnikov jesenske peticije. Pisanje je bilo razposlano številnim visokim politikom v EU. Kot je povzel besede omenjene peticije tudi avstrijski dnevnik Die Presse, ima cenzura v Sloveniji številne oblike. Prispevki naj bi bili brez soglasja avtorjev spremenjeni, drugi brez utemeljitve neobjavljeni. Poleg tega obstajajo omejitve za poročanje o politično občutljivih temah. Po istem načelu sta Zgaga in Šurc 31. decembra 2007 še enkrat poslala na več kot 350 naslovov doma in v tujini še odprto pismo s pozivom k ustanovitvi neodvisne komisije za preiskavo navedb iz novinarske peticije. Vlada je tako z obžalovanjem ugotovila, da Zgaga in Šurc nadaljujeta s širjenjem neresnic, zavajanjem domače in zlasti tuje javnosti o razmerah na področju svobode medijev v Sloveniji ter diskreditacijo Slovenije v času, ko ta predseduje Evropski uniji. »Tako kot v primeru tako imenovane novinarske peticije je bila vlada

tudi tokrat postavljena pred izvršeno dejstvo, ko je bila z navedbami zoper njo seznanjena šele potem, ko so bile te že poslane mnogim naslovnikom doma in v tujini,« pravi predsednik državnega zbora France Cukjati in avtorjema odprtega pisma o pozivu k ustanovitvi neodvisne komisije razloži, da »podpisniki peticije vsekakor lahko zahtevano komisijo ustanovijo sami, saj za preiskavo v smislu raziskovalnega pristopa o oceni splošnega stanja v Sloveniji državni zbor nima pristojnosti«.

Vlada kot dežurni krivec Evropska zveza novinarjev (EFJ), ki je sestavni del Mednarodne zveze novinarjev (IFJ), je peticijo Društva novinarjev Slovenije (DNS) zoper cenzuro in politične pritiske na novinarje v Sloveniji podprla, prav tako pa je nedavno obtožila slovensko vlado, da se želi s piarovskimi prijemi izviti iz težav znotraj Evropske unije zaradi spornih trditev, da se doma vmešava v novinarsko svobodo. EFJ tudi pravi, da vmešavanje politike v slovenske medije meče senco na slovensko predsedovanje EU. Spomnimo, naj bi si bil urad vlade za komuniciranje (UKOM) v gradivu o medijih v Sloveniji, ki so ga dobili

tuji novinarji, »privoščil« manipulacijo s citati, vendar je urad v sporočilu za javnost to zavrnil z obrazložitvijo, da so novinarji med svojim obiskom večkrat izrazili željo po dodatnih informacijah glede novinarske svobode v Sloveniji, predvsem pa jih je zanimalo stališče Vlade RS do navedenih očitkov. Želeli so tudi vedeti, ali je bila o tem že narejena kakšna strokovna analiza. UKOM je predstavil stališče vlade in ga podkrepil z najnovejšo raziskavo o medijski svobodi, ki jo je pripravila Fakulteta za uporabne družbene študije v Novi Gorici. V tej raziskavi je jasno zapisano, da Vlada RS v rokah nima instrumentov, ki bi omogočali učinkovit pritisk na medije.

Pri vsej absurdni zgodbi o cenzuri in pritiskih vlade na medije pa se na domačem prizorišču ustvarja nova stara medijska podoba, kakršno smo nekoč že poznali. Časopisni prostor se zapira in vnovič se uveljavlja medijsko enoumje. Lastniki tiskanih medijev imajo svojo logiko. Tako je nadzorni svet Dela nedavno za novega urednika Maga imenoval Vesa Stojanova, in to kljub nasprotovanju aktivnih novinarjev Maga. Zanimiva pri tem je izjava pisca peticije proti cenzuri novinarja Zgaga, ki ▶

► je na vprašanje, ali gre tudi pri Magu za pritisk vlade na novinarje, kar je temeljni očitek novinarske peticije, odvrnil, da zavrača vsake pritisk na novinarje, tako s strani vlade kot kapitala.

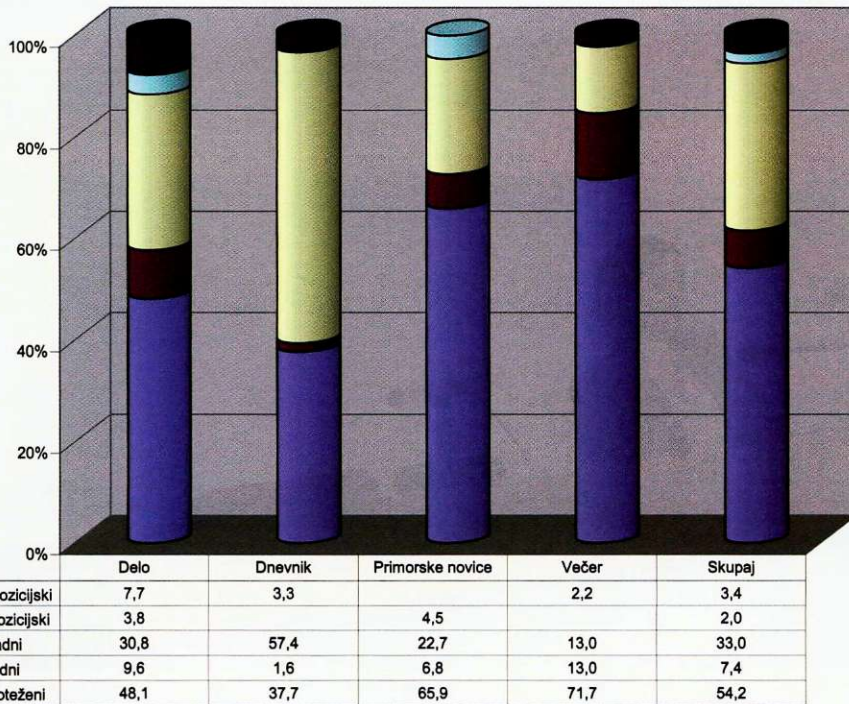
Raziskava medijske svobode Kot smo že večkrat doslej opozarjali tudi v tedniku Demokracija, so razmere na medijskem področju v Sloveniji skrb zbujajoče. Kar 60 odstotkov medijev je v lasti Pivovarne Laško, od

tega 20 odstotkov obvladuje družba Infond, 30 odstotkov pa DZS. V takšnih razmerah, kjer lahko že govorimo o »berlusconizaciji« in kjer je peticija zoper cenzuro in pritisk vlade na medije le še dodatno narekovala strokovno študijo o tej temi, je za ministrstvo za kulturo, ki pokriva področje medijev, fakulteta za uporabne družbene študije (FUDŠ) pod vodstvom dr. Matevža Tomšiča skupaj z raziskovalno skupino dr. Mateja Makaroviča, Tamare Besednjak, Urše Šinkovec ter mag.

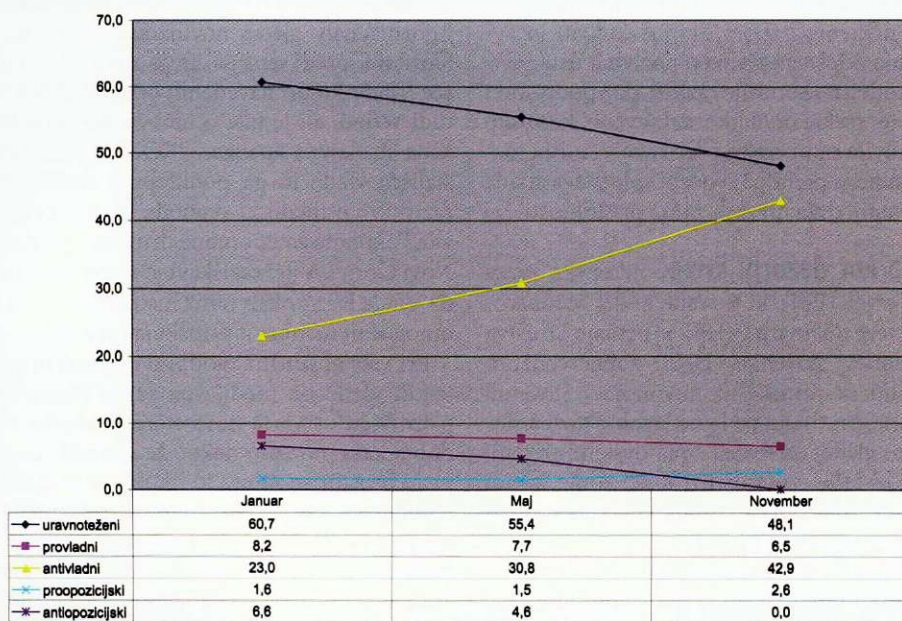
Ennie Vardijan opravila raziskavo z naslovom **Raziskava medijske svobode in avtonomnosti medijskega prostora v RS v letu 2007**. Raziskava je zajela aktivnosti medijev januarja, maja in novembra 2007.

Raziskava je namenjena analizi delovanja slovenskih množičnih medijev (osredinili so se predvsem na tiskane medije) v letu 2007 z vidika svobode in avtonomnosti medijskih ustvarjalcev. Cilj raziskave je bil dvojen: raziskati, prvič, stopnjo svobode slovenskih tiskanih medijev v smislu navzočnosti/odsotnosti političnih, ekonomskih in drugih pritiskov na medijske ustvarjalce, in drugič, stopnjo njihove politično in vrednotno-nazorske raznovrstnosti v smislu obstoja/neobstoja različnih političnih afiliacij in idejnih orientacij njihovih nosilcev. Predpostavka je, da se obstoj učinkovitih, tj. udejanjenih pritiskov odraža v načinu in vsebini medijskega poročanja v smislu, da tisti, ki izvaja pritisk (npr. vlada), doseže ugodnejšo obravnavo v medijih. Zato je znanstvenike zanimalo, kakšna je narava morebitnih pritiskov na novinarsko delo in kako ti pritiski vplivajo na uredniško politiko posameznih medijskih hiš v smislu, da prihaja do točno določenih usmeritev v tej politiki ali sprememb v usmeritvah, ki naj bi bile posledica teh pritiskov.

Analiza komentarjev V analizi besedil so se podpisani pod raziskavo osredinili na način poročanja štirih slovenskih dnevnih časopisov: Dela, Večera, Primorskih novic in Dnevnika. Prvi trije so pomembni zato, ker so bili v zadnjem času najpogosteje izpostavljeni ocenam, da njihovo delovanje politično nadzira vlada, kar naj bi dokazovale zamenjave na vodstvenih položajih, do katerih je v zadnjih dveh letih prišlo v teh časopisih. Poleg tega so za primerjavo v raziskavo uvrstili še časopis Dnevnik kot relevanten nacionalni medij, ki pa ni bil deležen tovrstnih očitkov. Vsak od obravnavanih dnevnikov vsebuje dnevni komentar, ki ga je napisal eden od urednikov ali novinarjev, obravnava pa po oceni uredništva najbolj relevantno problematiko. Tovrstne komentarje je mogoče razumeti kot odraz usmeritve uredniške politike in s tem kot nekakšno »osebno izkaznico« posameznega časopisa. Ker nekateri dnevnik objavljajo po več komentarjev (oz. komentatorskih rubrik), so izbrali tistega, ki je na najbolj izpostavljenem oz. vidnem mestu. V primeru Dela je to komentar na prvi strani (t. i. Tema dneva), v Večeru in Primorskih novicah je takšen komentar na drugi in v Dnevniku na tretji strani. Na podlagi izsledkov analize komentarjev so ugotovili, da pritiski na medije nedvomno obstajajo na način, da lahko v nekaterih primerih pomembno vplivajo na njihovo delovanje. Ocene se razlikujejo glede izvora teh pritiskov: na eni strani so novinarji, ki vidijo

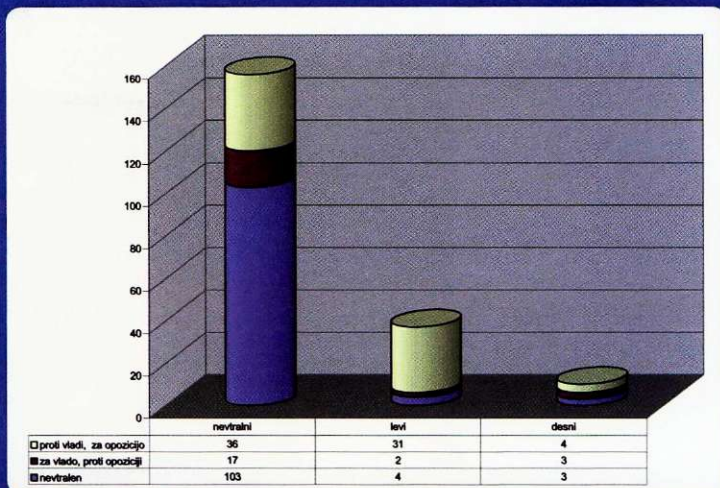
Grafikon 1: Izraženi odnos do vlade in opozicije v komentarjih po obravnavanih medijih (upoštevani so le komentarji, ki obravnavajo notranjepolitične teme)

Grafikon 2: Spremembe glede na prevladujoči odnos do vlade in opozicije v komentarjih skozi leto 2007

Grafikon 3: Spremembe v Janis-Fadnerjevem koeficientu glede na medij po mesecih

Grafikon 4: Odnos do političnih akterjev glede na izraženo nazorsko pripadnost (podatki so izraženi v absolutnih številkah)

glavnega krivca v vladi, na drugi pa novinarji, ki vidijo glavnega krivca v krogu ljudi iz nekdanje vladajoče garniture.

Raziskava je pokazala, da v komentarjih analiziranih dnevnikov prevladujejo politične teme. Političnih tem je bilo v raziskanem obdobju 263, nepolitičnih pa 37. Pri tem z 79 odstotki prevladuje notranja politika. Odnos do vlade in do opozicije je v raziskanih komentarjih pretežno uravnotežen (Grafikon 1). Drugače je le na Dnevniku, kjer prevladujejo protivladni komentarji, in sicer jih je 57 odstotkov, 1,6 odstotka je provladnih, 33 odstotkov pa je uravnoteženih komentarjev. Poleg tega se kaže tudi trend naraščajoče nenaklonjenosti do vlade (Grafikon 2), in to ne samo po številčnosti, ampak tudi po intenzivnosti. Na to nakazujejo že sami naslovi npr. v Dnevniku, kot so Vrnitev vojaka Janše, Grožnja samemu sebi, Država kot talec, Državni sovražniki, Janševa izgubljena priložnost itd. Ugotovimo lahko tudi, da velika večina ne izraža prepoznavnih nazorskih opredelitev. Med tistimi, ki te opredelitve izražajo, je levih v vseh medijih nekoliko več kot desnih. Prevlada levih nazorskih usmeritev v odnosu do desnih je najizrazitejša v Dnevniku, najmanj pa je zaznamo v Delu.

V časopisu Večer je po Janis-Fadnerjevem koeficientu objektivnosti, kjer vrednost o pomeni popolno uravnoteženost, opazna konsistentna drža (Grafikon 3). V Primorskih novicah so vidna nihanja, ki pa so verjetno posledica manjšega števila komentarjev. V Dnevniku se kaže naraščajoč negativni odnos do vlade, a je ta še vedno konsistenten. Drastična sprememba je opazna v Delu novembra (Grafikon 3), ko je postal časopis v odnosu do vlade bolj podoben Dnevniku, novembrsko komentiranje pa je precej drugačno od prejšnjih dveh analiziranih mesecev. Naj pri tem omenimo, da so v tem času na Delu zamenjali odgovornega urednika. Vladi naklonjen komentar sam po sebi ni nujno odraz pritiska vlade in obratno, zato

analiza teh tekstov ne more povedati ničesar o poskusih zunanjih pritiskov na medije. Če med nazorsko nevtralnimi komentarji prevladuje nevtralen odnos do vlade in opozicije, je za nazorsko leve komentarje značilna izrazita prevlada vladi nenaklonjenih oziroma opoziciji naklonjenih komentarjev. Glede nazorsko desnih komentarjev pa je težko postavljati kakšne relevantne sklepe, saj jih je v vzorcu izrazito malo (Grafikon 4).

Analiza komentarjev štirih slovenskih dnevnikov tudi ne kaže na obstoj učinkovitih pritiskov aktualne vlade, saj za nobenega od obravnavanih dnevnikov ne moremo reči, da poroča na način, ki bi favoriziral vlado in vladajočo koalicijo. Če pa vlada že poskuša vplivati na medije in teh poskusov ni mogoče zanikati, pri tem očitno ni preveč uspešna.

Intervjuji in fokusni skupini Zato so opravili nadaljnje kvalitativne raziskave, v katerih so ustvarili dve fokusni skupini. V eni so bili predstavniki iz »skupine podpisnikov peticije proti cenzuri«, v drugi pa iz »skupine nasprotnikov peticije proti cenzuri«. Iz kvalitativnih analiz so v raziskavi ugotovili, da prihaja do pritiskov tako iz politične kot gospodarske sfere, med podpisniki in nasprotniki peticije pa pravzaprav ni večjih razhajanj pri mnenju o obstoju pritiskov. Pritiski se tako izvajajo z zavrženimi objavami, zanemarjanjem relevantnih vsebin, nastavljanjem odgovornih urednikov kljub nasprotovanju novinarjev, s poseganjem v objave in tudi z nadlegovanjem.

Izpostavljeno je bilo tudi mnenje, da so večji časopisi bolj izpostavljeni pritiskom kot manjši, lokalni. Gospodarski vplivi pa se kažejo tudi prek oglaševanja.

Do razhajanj med obema skupinama novinarjev prihaja, ko govorimo o političnih pritiskih. Podpisniki peticije trdijo, da sedanja vlada prek svojih vzvodov obvladuje gospodarstvo in pritiska na medije. Na-

sprotno pa druga stran izpostavlja tezo, da je to domena prejšnjega sistema in garniture, ki je vladala do leta 2004. V navezavi na to trditev se nepodpisniki peticije navežejo na kontinuiteto novinarskega mišljenja, ki napada drugače misleče novinarje (pritisek novinarskih kolegov). Omeniti je treba še raven samocenzure, ki je bila v večini primerov omenjena kot prilagoditev na situacijo, v kateri se znajde novinar.

Morebitne rešitve Za izboljšanje novinarske avtonomije bi po ugotovitvah raziskave morali urediti zakonodajo in dvigovati raven individualne kompetence novinarjev. Izpostavljeno je bilo mnenje, da so novinarji pre malo zavarovani pred morebitnimi tožbami. Ob tem je bilo še rečeno, da se stanje na področju medijske svobode ne bo spremenilo, dokler bodo tako politiki kot novinarji obremenjeni z zgodovinskimi dogodki in bodo novinarji igrali svojo vlogo psa čuvaja ter bodo orožje politike in kapitala, kar so danes.

Po Makarovičevih besedah je raziskava pomemben prispevek k javni diskusiji o problemu medijske svobode. Treba pa je vedeti, da kot vsaka raziskava tudi ta ni nujno končna resnica. Lahko pa upamo, da bodo tudi drugi pripomogli k raziskovanju tega področja. ■

Markeš zahteva sestanke

Tik pred oddajo članka v tisk smo izvedeli, da je odgovorni urednik Dela Janez Markeš izdal navodilo, da so nujno potrebni redni dnevni sestanki, »na katerih bi lahko prišlo do potrebne opredelitve delovnih nalog in do izmenjave mnenj o dnevnikih dogodkih«. Markeš na ravni časopisne hiše pričakuje »tovrstno sistemsko poenotenje in posledično vsebinsko stimuliranje delovnega procesa«. Ali to pomeni napoved večjega nadzora nad novinarji, lahko samo ugotovimo.

SNS ni oslABLJena, ampak se krepi

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven

Zmago pl. Jelinčič je predsednik Slovenske nacionalne stranke (SNS) že od njene ustanovitve dalje. Nedavno je praznoval 60. rojstni dan. Z njim smo se pogovarjali predvsem o izstopu treh poslancev iz poslanske skupine SNS.

SNS je v zadnjem času v središču pozornosti zaradi odhoda treh poslancev iz poslanske skupine, vsi trije so tudi izstopili iz stranke. Kaj to pomeni za vašo stranko glede na to, da bodo letos jeseni parlamentarne volitve?

To je zelo dobro za našo stranko. Do odhoda je namreč prišlo tri mesece prej, načrtovan je bil za kasneje, vendar je gospod reagiral podobno, kot bi nekdo, ki je psihično labilen, in zadeva se je zrušila. Dejstvo je, da je to za našo stranko zelo dobro, dobivamo ogromno čestitk, pohval in celo novih vstopov v SNS, češ da pa bodo zdaj, ko ni več Pečeta, vstopili.

Znano je, da volivci ne nagradjujejo prestopnikov. Bi torej morebitna nova stranka, ki bi jo ustanovili omenjeni poslanci, lahko resneje ogrozila SNS?

Nikakor. Najprej je za organiziranje stranke potrebnega precej organizacijskega dela, predvsem pa drugačen odnos do ljudi. Gospod Peče ne hodi po terenu, on je vzvišen nad terenom in nad ljudmi, zato verjetno stranke nikoli ne bo ustanovil. Pomoč »tajkunskih prijateljev« pa bo prehitro poniknila, ker je prehitro prišla na plano.

Kako pa komentirate dejstvo, da je do razpada poslanske skupine SNS prišlo že drugič? Po

volitvah leta 1992 je večina tedanjih poslancev, ki so bili izvoljeni na listi SNS, pod vodstvom Saša Lapa ustanovila svojo poslansko skupino in še stranko, vendar se tej na naslednjih volitvah v nasprotju s SNS ni uspelo prebiti v parlament.

Leta 1993 smo že imeli enega »Saškota«, sedaj imamo drugega. Oba sta šla po isti poti in oba bosta tudi končala, vendar s to razliko, da je prvi »Saško« ustanovil stranko, drugi pa tega verjetno ne bo poskušal.

Od prvotno štirih poslancev se je premislil Bogdan Barovič, ki je na ta način rešil preostanek poslanske skupine SNS. Po dru-

gi strani pa naj bi po navedbah nekaterih medijev imel Sašo Peče zagotovljeno podporo štajerskih odborov SNS. Kakšni so bili odzivi lokalnih odborov na izstop poslancev?

Do včeraj (pogovor je bil 9. januarja, op. a.) smo dobili 57 pristopnih izjav, od tega pet iz Maribora. Danes dopoldne je organizacijski sekretar Matjaž Engel poklical vse odbore in sporočeno je bilo, da bo polovica mariborskega odbora izstopila, kar je logično, saj tam deluje brat Saša Pečeta. Nekaj izstopov je tudi v Šentilju in Pesnici.

Torej ne bo velikega osipa?

Ne bo. Stranka se celo širi, saj dobiva nove člane.

Na izjave Saša Pečeta po praznovanju vašega rojstnega dne ste se odzvali precej ravnodušno oz. ste celo kazali interes, da poslanci s Pečetom na čelu odidejo iz stranke. Omenili ste, da ni lepšega, če od vas odidejo izdajalci in sovražniki. Je potemtakem konflikt trajal že dlje časa?

Res je. A konflikt sem vedno miril in delal kompromise v dobro stranke, vendar človeku enkrat pač prekupi in ima dovolj takšnih izsiljevanj, kot si jih je privoščil Peče. Ne zanima me, ali je do tega prišlo zato, ker ga je naš član Roman Veras poklical, najprej naštel vse njegove funkcije in nato rekel: »Pridi, Saško, boš še ti nekaj povedal.« Takrat je Peče burno reagiral in zahteval, da iz stranke odide Veras ali pa bo sam zapustil SNS.

Govori se tudi o tem, naj bi bil Peče v vaši odsotnosti vodil poslansko skupino precej po svoje ...

Res je. Zelo po domače. Pred nekaterimi novinarji se je predstavljal celo kot njen vodja.

Imam vtis, da sta oba zelo močna značaja, podobno kot sedanji premier Janez Janša in nekdanji poslanec Ivo Hvalica, ki je leta 2001 izstopil iz SDS.

Hvalice in Pečeta se ne da primerjati. Hvalica je bistveno trdnější karakter in načelen človek. Peče pa ... malo se pozanimajte v Mariboru, boste marsikaj slišali.

Je bilo sporno tudi to, da je Peče z zakonskim dopolnilom k noveli zakona o prevzemih poskušal zavarovati položaj domačih prevzemnikov pred tujimi podjetji?

To tako imenovano varovanje domačih podjetij pred tujci je pravzaprav varovanje tajkunov. Mi mislimo, da morajo ljudje živeti normalno, ne pa da jih obirajo do kosti in da se nekateri debelijo na njihovih žuljih. Teh tajkunov je v Sloveniji preveč in tudi tukaj je povezava med Pečetom in Šroti.

Je zato celjski župan Bojan Šrot ponudil prostor za sestanek upornih poslancev?

Treba je vedeti, da je bilo se-

stankov s Šrotom oziroma Šroti cela vrsta. Bili so tudi sestanki med Pečetom in Cestnim podjetjem Maribor, ki je prav tako povezano s Šroti. Pečeta so videvali praktično vsak dan, ko je vstopal v prostore Bojana Šrota v Celju.

28. decembra lani se je Peče udeležil sprejema pri celjskem županu v Celjski koči. A SLS je vendarle vladna stranka.

Tako je. Takrat je bil zraven tudi Janez Škoberne iz Cestnega podjetja Maribor. Od poslancev drugih poslanskih skupin je bil navzoč samo še poslanec SDS, a je zelo hitro odšel. Verjetno mu ni bilo do tega, da bi sklepal kakšne sumljive kupčije.

Peče velja za poslanca, ki je zelo opozicijsko opredeljen, SLS pa je vendarle vladna stranka. Menite, da obstajajo realne možnosti, da bi se trije vaši nekdanji poslanci pridružili SLS?

Prepričan sem, da so imeli v načrtu, da sčasoma vstopijo v SLS in prevzamejo vodenje Slovenske narodne zveze, ki jo v okviru SLS vodi Marjan Podobnik. Novo vodstvo SLS namreč želi spraviti iz stranke oba Podobnika, tako Janeza kot Marjana.

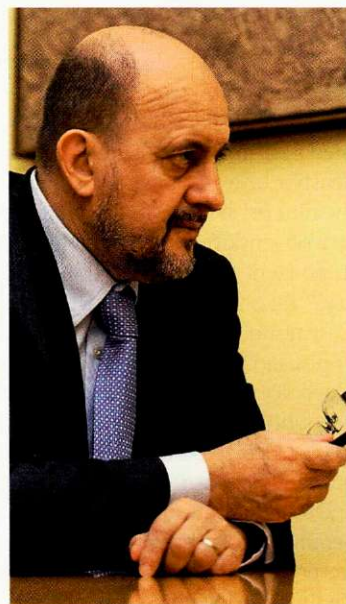
SLS je v igri tudi zato, ker se veli-

Gospod Peče ne hodi po terenu, on je vzvišen nad terenom in nad ljudmi, zato verjetno stranke nikoli ne bo ustanovil.

ko oglašja v zvezi z odnosi s Hrvaško, slednja pa je z novim letom dokončno uvedla zaščitno ekološko-ribolovno cono. Omenili ste, da se zavzimate za posvetovalni referendum o vstopu Hrvaške v Evropsko unijo, zaradi česar je nastala panika. Je mogoče, da je v ozadju vsega tega tudi poskus, da bi nekdo prevzel monopol pri varovanju slovenskih nacionalnih interesov do Hrvaške?

Tako je. Poglejte, gospod Peče je dobil nalogo, da razbije poslansko skupino SNS. In če ni poslanske skupine, potem ni mogoče vložiti zahteve za razpis referendumu. Po zakonodaji lahko takšen referendum zahteva samo poslanska skupina. Podobnikovo

govorjenje o 42 tisoč podpisih se nanaša na staro zakonodajo, tega ni več. Načrt je bil takšen: razbiti poslansko skupino SNS, SLS mesec dni pred volitvami izstopi iz koalicije, vložiti pobudo za razpis referendumu in se tako pokaže kot velik branilec nacionalnih interesov. Nato vstopi v koalicijo s Pahorjem in se »potegne nazaj« s kakšnim razlogom. Jaz pa seveda ne bi imel možnosti povedati v medijih, za kaj gre, saj brez poslanske skupine ne bi mogel priti do njih.

ga. SNS je prek partnerstva lahko spravila v zakonodajo veliko dobrih idej. Res je, da ne piše, da je avtor idej SNS, toda koalicijske stranke so to podprle. In namen je bil dosežen.

So dogodki v vaši poslanski skupini povezani tudi z dejstvom, da ste na predsedniških volitvah dosegli velik uspeh, saj ste v prvem krogu nagovorili petino volivcev?

Marsikoga je moj uspeh motil. Po mojem mnenju je imela interes zlomiti to moč leva opcija, po drugi strani pa tudi SLS, ki se pripravljala na vstop v koalicijo s SD. Tudi srečanje med Šrotom in Kučanom na Hvaru verjetno ni bilo namenjeno temu, da bi šla skupaj na škampe.

Kako pa gledate na stranko Zares? Bi uporni poslanci lahko vstopili vanjo?

Težko bi rekel. Vsaj za Barbaro Žgajner Tavš vem, da bo šla najverjetneje v SD, kjer je njen mož. Vendar je vprašanje, ali bi jo vzeli glede na to, da so sprejeli že štiri nekdanje poslance LDS.

Pa menite, da so se s tem opekli? Nedvomno.

Kako pa bi ravnali v primeru hrvaške ekološko-ribolovne cone, če bi bili na oblasti?

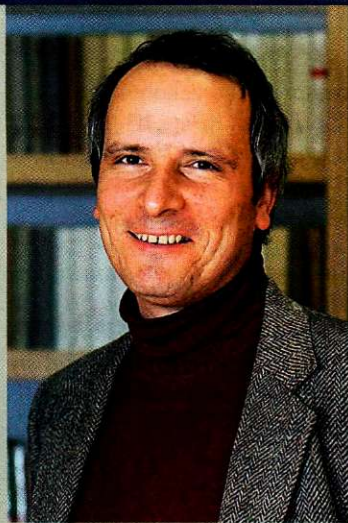
V prvi vrsti bi kar precej mejnih prehodov, ki so sedaj mednarodni, spremenil v meddržavne, kar bi pomenilo, da državljani drugih držav teh prehodov ne bi mogli uporabljati. Problem je to, da so na teh t. i. spornih območjih naši oblastniki de facto priznali mejo, kar je grozljivo. Temu se reče politika izvršenih dejstev in mislim, da je Slovenija tu ravnala zelo slabo. Drugič, od Evropske unije bi zahteval, da takoj pretrga pogajanja s Hrvaško, dokler ne bodo umaknili ERC. Tretjič, umaknil bi soglasje vstopa Hrvaške v Nato. Tudi Grki tega ne dovolijo Makedoncem že zaradi imena, kaj bi šele bilo, če bi jim ukradli ozemlje. Zahteval bi tudi od Evrope, naj izpelje konferenco o nekdanji Jugoslaviji, na kateri bi razpravljali o sukcesiji Jadranskega morja, ki si ga je Hrvaška prisvojila. ■

Iz Pečetovih izjav je bilo mogoče razbrati, da SNS obvladuje premier Janez Janša. Kako to komentirate?

To je hecna varianta in neumnost, o katerih se ne spleča govoriti.

Videti je, da ste v primerjavi s poslanci, ki so izstopili, vladi bolj naklonjeni. Toda že v preteklosti ste bili predvsem konstruktivna opozicija. Kako bi opredelili svoj odnos do sedanje vlade?

Poglejte, kadar vlada naredi kaj dobrega za državo, jo absolutno podpiram. SNS je vstopila v Partnerstvo za razvoj, čemur je Peče nasprotoval, vendar je iz tega partnerstva prišlo veliko dobre-

Mineva 60 let od prvih začetkov organiziranega življenja slovenske politične emigracije v Argentini. Ker ima ta obletnica sodobnim Slovincem marsikaj povedati, bi bilo prav, da bi se v tem letu resneje poglobili v njeno sporočilo.

Slovenija v Argentini

Dr. Matija Ogrin, foto: arhiv Demokracije

Še preden so v Buenos Aires prispeli glavni transporti z našimi političnimi begunci, se je tistih nekaj Slovencev, ki so prispeli med prvimi, že organiziralo in ustanovilo svoje društvo: „Že 25. januarja 1948 je bil v župnijski dvorani pri sv. Juliji ustanovni občni zbor društva slovenskih beguncev, ki je ob tej priložnosti in po javni debati dobilo ime 'Društvo Slovencev.'“ Tako piše dr. Marko Kremžar v spominih Časi tesnobe in upanja, ki so pred izidom in popisujejo težko slovo od Koroške in Slovenije, plovbo čez Atlantik, prihod beguncev v Buenos Aires, boj prvih mesecev za preživetje, ko je bilo treba začeti živeti iz nič, in nato leta do postopnega življenja v novo okolje.

Društvo Slovencev je s prihodom novih beguncev v letih 1948 in 1949 kmalu preraslo prvi okvir. Preoblikovalo se je v združenje Zedinjena Slovenija, ki je pozneje kot krovna organizacija vseh naših emigrantov v Argentini povezovala najrazličnejše pobude, gibanja in društva, slovenske domove, glasila in mnogo drugega ... Uspelo ji je ohraniti ravnovesje med funkcijo krovne ustanove in avtonomijo vanjo vključenih ustanov ter gibanj, uspelo ji je povezati politiko in kulturo, kar ni bilo lahko, množično in elitno, in ne nazadnje vero in vsakdanje izkustvo. Slovesna 60-letnica Zedinjene Slovenije, ki se dopolnjuje prav v teh januarjskih dneh, je zato obletnica vse slovenske politične emigracije v Argentini.

Monumentalni dosežki Več obsežnih zgodovinskih monografij je moralo iziti, da je dejavnost naših političnih emigrantov pod Južnim križem kolikor toliko primerno prikazana, če že ne izčrpno predstavljena. Zlasti dve deli imata največjo težo: *Zbornik dela v zvestobi in ljubezni* (1998, ur. J. Rant) in *50 let Slovenskega dušnega pastirstva v Argentini 1947–1997* (2004, ur. J. Vombergar). Podobe slovenske skupnosti v Argentini, ki jih lahko tu razberemo, je mogoče označiti le kot – monumentalne. Tu se pred nami zvrsti splet tisočerih življenj, ki so – skoraj vsako na svoj način – soustvarjala to veliko zgodbo s požrtvovalnim življenjem, z odrekanji, s

sodelovanjem, prispevki. In vendar, kdo bi mogel izčrpno opisati celo tistih nekaj deset ali nekaj sto ljudi, ki so vso to dejavnost praktično izpeljali, jo leta in leta nosili na svojih ramah – brezplačno, poleg redne službe, poleg družine? Kdo bi mogel opisati, kako so – še sredi boja za preživetje – že začele nastajati razne kulturne in izobraževalne skupine, kako je demokratična raznolikost prevevala slovensko skupnost od začetka, ker jo je prinesla v Argentino s seboj ter jo ohranila iz predvojnega časa, medtem ko smo imeli v Sloveniji strahovlado? Kako so nastajala društva, slovenski domovi, gledališke skupine, pevski zbori, kako so izdajali vrsto specializiranih kulturnih glasil, ne da bi usahnile moči osrednjemu informativnemu časniku – Svobodni Sloveniji, ki je začela izhajati že v Sloveniji ob začetku vojne in ki je v Buenos Airesu prvič izšla na silvestrovo 1947, izhaja pa še danes in je najstarejši demokratični slovenski časnik?

Slovensko skupnost v Argentini je prevevala demokratična raznolikost, medtem ko smo imeli v Sloveniji strahovlado.

Svobodno Slovenijo je začel kmalu po okupaciji 1941 izdajati tedanji poslanec SLS Miloš Stare kot ilegalno glasilo stranke. Podtalno so ga širili člani Slovenske legije. Z izdajanjem lista je Stare nadaljeval v italijanskih begunskih taboriščih. Nepretrgana tradicija tega časnika sega torej v leto 1941. Tako je Svobodna Slovenija edini slovenski časnik, ki je nastal v Sloveniji, a je preživel revolucijo in ostal vsa leta demokratičen. Tudi v tem je njegova izjemnost; morala bi nam predstavljati pojem svobodnega novinarstva, tistega resničnega, ki je raje izbralo izgnanstvo kakor službo totalitarnemu režimu. Toda koliko Slovencev danes pozna Svobodno Slovenijo?

Slovensko šolstvo Prav posebno poglavje delovanja organizacij, ki so nastale spontano, a so se vrasle v krovno Zedinjeno Slovenijo, je bilo dopolnilno slovensko šolstvo. Z njim so začele učiteljice, ki so otroke poučevale slovenščino – vsa leta brez beliča plačila – celo pred ustanovitvijo slovenskih domov. Začele so v zelo bornih okoliščinah, brez knjig, zvezkov, kaj šele prostorov, toda gospe, ki so otroke poučevale, so

O avtorju

Matija Ogrin se je rodil leta 1967 v Ljubljani. Po končani srednji šoli se je vpisal na filozofsko fakulteto, kjer je leta 1996 diplomiral iz primerjalne književnosti in literarne teorije. Istega leta se je zaposlil kot asistent na Inštitutu za slovensko literaturo in literarne vede na ZRC SAZU. Leta 2001 je doktoriral na oddelku za primerjalno književnost Filozofske fakultete v Ljubljani s področja literarne kritike v slovenski literaturi med letoma 1918 in 1945. S tega področja je izdal tudi dve monografiji. Je vodja projekta elektronske znanstvenokritične izdaje slovenskega slovstva, ki je na spletnem naslovu <http://nl.ijs.si/e-zrc/>. Poleg tega je urednik knjižne zbirke Sidro pri založbi Družina.

vedele, kaj pomenita knjižni jezik in književnost, še posebej v izrednih okoliščinah. Slovenski domovi so deloma začeli nastajati tudi zato, da je ta izobraževalna dejavnost dobila primerno okrilje. Najprej je bila kultura, nato njen materialni izraz. Prvenstvo duha, nato akcija. Podobno velja za srednješolski tečaj, ki ga je dr. Marko Kremžar razvil iz svojega literarnega krožka za srednješolce v letih 1958/59 in bo letos praznoval nepretrgano polstoletno delovanje, ko je vrste mlajših generacij v argentinskem okolju utrjeval v slovenskem jeziku in kulturi, s tem pa v njih ohranjal vrednoto slovenstva. Vrh teh prizadevanj je bil slovenski oddelek buenosaireške podružnice Ukrajinske katoliške univerze sv. Klementa v Rimu, ki je deloval od 1967 do 1972. Visokošolski tečaj s predavanji prof. Milana Komarja, Zorka Simčiča in drugih je nekako zapolnil praznino, ki je nastala po zaprtju tega oddelka. Še in še bi lahko naštevali, vendar ni primerno, da poskušamo tako velik človeški trud zajeti le z nekaj stavki ...

Prezrto bogastvo Raje se vprašajmo, kaj od vsega tega velikega duhovnega, kulturnega, političnega in organizacijskega dela Slovenci v domovini poznamo in cenimo. Koliko so bili ti dosežki – brez primere v naši zgodovini – upoštevani, sprejeti in cenjeni kot dosežki slovenskega naroda? Je Zedinjena Slovenija – z njo pa članstvo vseh njenih organizacij – za vse to izjemno delo kdaj prejela od Republike Slovenije primerno uradno priznanje in zahvalo? Ni mi znano. Gluha loza ne da odmeva. Kako je to mogoče? Kako ne videti izrednih razsežnosti tega, kar je ustvarila slovenska skupnost v Argentini? Tu zadenemo ob žalostno vprašanje o slovenskem intelektualcu, o njegovi umski samozadostnosti in odtujenosti slovenskemu narodu, a pustimo ga ob strani. Pomislimo raje na to, kaj je v žitju Zedinjene Slovenije takšnega, kar lahko ceni sleherni Slovenec, takšnega, da more nagovarjati vsakega človeka našega rodu, ki je pripravljen videti resnico, tudi med partizani in njihovimi potomci?

1 Ljudi, ki so se povezali in ki jih predstavlja Zedinjena Slovenija, nedvomno zaznamuje hotenje biti in ostati, kar si, tudi v najtežjih okoliščinah; se ne utopiti, ne izginiti v množici; živeti iz sebe, vztrajati v svojem, tudi za veliko ceno. Ali bi ne morali danes, ko tako negujemo svojo „drugačnost“, individualizem in njegove pravice, videti v teh ljudeh učiteljev, vzornikov in predhodnikov (razen če je morda naš individualizem kaj čisto drugega kakor njihovo vztrajanje v svojem ...)?

2 Kdo bi ne cenil izjemne organizacijske zmožnosti, človeške zmogljivosti teh ljudi, ki so sprva brez kapitala, brez pedi zemljišča ali drugega premoženja ustvarili toliko slovenskih domov, cerkva in šolskih prostorov? Toliko

prireditev, kulturnih večerov, knjižnih izdaj itn. – vse z lastnim delom, brez sleherne državne subvencije, celo brez telefonov in faksov, ki jih dolgo niso imeli. Človek bi moral biti slep, da bi se temu ne čudil.

3 Kdor samo preleti kazalo omenjenega Zbornika ob 50-letnici Zedinjene Slovenije in ga ne slepi pristranost, vidi, da so ti ljudje pol stoletja razvijali pluralno politično in demokratično kulturo, pluralno ne samo na papirju, ampak zares, ko je bilo treba med raznimi gibanji skleniti marsikateri kompromis, da so ohranili enotnost – ker so spoštovali drug drugega, čeravno so si bili zelo različni. Medtem ko smo imeli v Sloveniji totalitarno nasilje in enoumje, so imeli v Zedinjeni Sloveniji pahljačo organizacijskih oblik, od političnih do kulturnih in verskih; prof. Komar je denimo leta 1957 imel predavanje „Pravica do drugačnosti“, v katerem je filozofsko utemeljil potrebo po raznolikih oblikah človeškega in organizacijskega dela.

Da, od vsega tega bi se lahko sodobni Slovenci v domovini marsikaj naučili, veliko sprejeli in – nadaljevali. Ko bi le mogli uzreti, kar je resnično aktualnega. Ko bi le ne napravili, kar je zanje nabrano. Kajti vse, kar je v zgodovini kakega naroda ustvarjeno, vse, kar je velikega in vrednega, je vredno za vselej in za vse člane naroda. Kar so ustvarili Trubar in Dalmatin, Kastelic in Svetokriški, Prešeren in Slomšek, ima trajno vrednost za vse Slovence; vsi bi mogli (in morali) od tega zajemati. Saj tako nastaja kontinuiteta, iz katere in s katero sploh smo Slovenci. Tudi veliki opus, združen v zvezi Zedinjena Slovenija, je kot veriga dejanj in dosežkov takšen kristal trajne vrednosti, iz katerega bi vsakdo lahko zajel zase ta ali oni poudarek, vidik, izkušnjo. Motimo se, če mislimo, da lahko sodobna država s svojimi mehanizmi in formalizmi sama po sebi vzdržuje življenje naše skupnosti. Žive skupnosti pač ni brez globokega življenja posameznikov, ki udeležujejo svoje prepričanje: ki živijo iz svojega. Da, marsičesa se lahko iz tega naučimo ...

Pod tisočermi organizacijskimi opravili je bilo eno, tiho, nevidno, globoko gibalo. Globoka sila. To je bil spomin na pobite brate ...

Stati v resnici Naši politični emigranti, ki so pribežali v Argentino, da so si rešili golo življenje, so imeli namreč onstran vse organizacijske dovršenosti, onstran in globlje od vseh odlik kvalitetnega javnega dela – onstran in globlje pod vsem tem so imeli izvir, gibalo in vzrok svojega poslanstva. Pod množico zunanjih aktivnosti, pod tisočermi organizacijskimi opravili je bilo eno, tiho, nevidno, globoko gibalo. Globoka sila. To je bil spomin na pobite brate, izginule na številnih slovenskih moriščih. Spomin na mnoge med njimi, ki so bili mučenci za vero. In zavest, da so sami preživeli zato, ker so od Boga izbrane priče, ki morajo ta spomin ohraniti narodu v pričevanje. Vsa zunanja dejavnost je imela kritje in vrednost le od tod. To poslanstvo so tiho hranili v sebi. Tu ni mogoče ločevati med osebnimi vezmi, ljubeznijo do domovine, vero in – tragiko zgodovine. Kompleksna, večplastna občutja, ki kakor notranje oko človeku kažejo eno samo stvar: stati v resnici. Živeti iz nje. Skrita, velika sila, ki prihaja iz sozvočja evangeljskega stavka: Resnica vas bo osvobodila! In filozofske misli starih, da „vztrajati v razumnosti (v resnici) pomeni vztrajati v samem sebi“.

Preveč, preveč se imamo naučiti.

Posamezniki proti državljanom

Vida Kocjan, foto: Bor Slana, Gregor Pohleven

Uradno v imenu nacionalnega interesa, dejansko pa v interesu bogatenja tajkunov želijo nekateri, vključno z novim predsednikom SLS, ustaviti prodajo več kot tretjinskega državnega deleža Zavarovalnice Triglav po sistemu NKBM.

Vlada bi morala pretekle teden med drugim obravnavati pomembna predloga dveh zakonov, s katerima naj bi določili način prodaje delnic Zavarovalnice Triglav, hkrati s tem pa naj bi ustavili postopek uvrstitve delnic zavarovalnice na borzo. Po napovedih finančnega ministra Andreja Bajuka že pred sejo vlade je bila predvidena prva javna ponudba fizičnim osebam, podobno kot pri NKBM.

Ozadjje Vendar do tega ni prišlo. Vlada zakonov ni obravnavala. Državni sekretar na finančnem ministrstvu Andrej Šircelj je po seji vlade dejal, da je treba zakona še uskladiti, sprejeta pa bosta v najkrajšem času. S tem ko je dejal, da je »vsak zakon predmet političnega usklajevanja in so o

vsakem predlogu zakona potrebna posvetovanja s strokovno javnostjo«, je nakazal, da so v ozadju tudi politični razlogi. Dodal je, da si je pri prodaji zavarovalnice vlada vzela nekaj več časa, da zadevo uskladi. Kmalu se je izkazalo, naj bi se bila vlada za odlog sprejemanja obeh zakonov odločila na zahtevo koalicijskih partneric SLS in DeSUS.

Šrotovo nasprotovanje Sklep o pripravi zakonov o začasnem odlogu postopka uvrstitve delnic Zavarovalnice Triglav na borzo je vlada napovedala na zadnji lanske seji. Kot je tedaj dejal finančni minister Andrej Bajuk, so na ministrstvu pripravili predlog, ki sledi temu, kar je bilo nakazano v zakonu o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic iz leta 2001

- da se torej 34-odstotni delež Zavarovalnice Triglav ponudi fizičnim osebam v Sloveniji. Bajuk je hkrati napovedal pripravo dveh zakonov. Z enim bodo omogočili, da bodo pravne naslednice pooblaščenih investicijskih družb, ki delujejo kot banke ali zavarovalnice, izjeme, za katere zakon o pravnih naslednicah pooblaščenih investicijskih družb ne

bo veljal. Z drugim zakonom pa bodo predlagali neposredno javno ponudbo deleža Zavarovalnice Triglav, ki bi moral pripasti fizičnim osebam. Vladni predlog o prodaji Zavarovalnice Triglav je dober, čeprav bo potrebno nadaljnje usklajevanje znotraj koalicije, je po seji vlade dejal finančni minister Andrej Bajuk, ki bo poskušal o tem prepriča-

Predlog prodaje fizičnim osebam

Vlada predlaga zakon o določitvi načina, po katerem so fizične osebe upravičene do (dobre tretjine) delnic Zavarovalnice Triglav, po katerem naj bi država ta delež prodala fizičnim osebam (po zgledu NKBM). Z njim naj bi predvidoma določila, da je največji mogoči nakup malega vlagatelja omejen na 25.000 evrov, za vsakih deset pridobljenih delnic, ki jih bo obdržal v lasti še najmanj leto dni, pa naj bi pridobil pravico do ene dodatne delnice.

ti tudi predsednika SLS Bojana Šrota. Šrotovo nasprotovanje vladnemu predlogu Bajuka pretekli teden ni pretirano skrbelo, saj je bil sklep o postopku prodaje Triglava sprejet tudi s podporo ministrov SLS. Bajuk je dejal, da bodo poskušali o tem prepričati tudi vodstvo SLS, ki o smiselnosti take prodaje še dvomi.

Državni svetniki Dan pred vladno obravnavo je svoj predlog o usodi deleža Zavarovalnice Triglav oblikoval tudi državni svet in sklenil, da bodo v parlamentarno obravnavo poslali predlog zakona o lastninskem preoblikovanju nenominiranega kapitala zavarovalnic, po katerem lastnik približno tretjine delnic Zavarovalnice Triglav s sprejetjem zakona postane Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), z njimi pa zanj upravlja Kapitalska družba (Kad). Če pogledamo podrobneje, so novizvoljeni svetniki pobudo sprejeli z veliko večino. Po predlogu postane ZPIZ z dnem uveljavitve predlaganega zakona zakoniti imetnik tistih delnic Zavarovalnice Triglav, ki bi morale v skladu z zakonom o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic iz leta 2001 preiti v last upravičenih fizičnih oseb, zavarovancev te zavarovalnice iz leta 1990. S temi delnicami – gre za dobro tretjino zavarovalnice – naj v imenu in za račun ZPIZ upravlja Kad. Pobudnik predloga je bil državni svetnik Branko Majes, pri tem pa je zatrjeval, da so ga k temu vodili pravni, ekonomski in socialni interes. Pravni interes je po njegovo v tem, da je leta 2001

Finančni minister Andrej Bajuk

sprejeti zakon o lastninskem preoblikovanju zavarovalnic določil, da mora zakonodajalec v enem letu sprejeti predpis, s katerim bo nenominirani kapital Zavarovalnice Triglav razdelil med fizične osebe. Ker se slednje po njegovih besedah do danes tudi zaradi nedavnega referendumu ni zgodilo, lahko to zdaj uredi omenjeni zakon. Zlasti pomembno pa se mu je zdelo, da se z zakonom prepreči razprodaja deleža zavarovalnice po sistemu, kot je bil uporabljen pri prodaji delnic NKBM.

Vladna rešitev dobra Finančni minister Bajuk se je odzval na ta predlog in bil kritičen do njega. Trdno je namreč prepričan, da je vladna rešitev dobra. Pri tem je opozoril, da gre za problem, ki se rešuje že celo desetletje. Vladni predlog so namreč že trikrat zavrnili državni svetniki v prejšnji sestavi. Novi, domnevno kompromisni predlog svetnikov, pa je po Bajukovih besedah praktično enak prejšnjim, saj predlaga re-

Državni sekretar Andrej Šircelj

šitev, ki ni skladna z zakonom o javnih financah. »Če bo vsak javni zavod razpolagal s presežkom, bi to pomenilo sesutje celotnega javnofinančnega sistema,« je opozoril Bajuk. Minister se bo v zvezi s pro-

Bojan Šrot, predsednik SLS

dajo Triglava še naprej zavzemal za postopek prve javne ponudbe. Čeprav so na prošnjo koalicijskih partnerjev počakali z odločitvijo, bodo ta sklep po njegovem prepričanju vendarle sprejeli. ■

Janša za kompromisni predlog

Premier Janez Janša je dejal, da bodo poskušali ugotoviti, ali je na podlagi sedanjih predlogov mogoče oblikovati skupni predlog o ureditvi lastninskega položaja Zavarovalnice Triglav. Ta bi moral biti korekten do ustavne ureditve, zato ne bi smel biti v nasprotju z odločitvijo volivcev na referendumu. Premierja veseli, da je izhodišče pri vseh predlogih, »da se kapital, ki je velik, nameni za okrepitev kapitalne osnove pokojninskega zavarovanja«. Dodal je, da so bili zapleti z referendumom o Zavarovalnici Triglav popolnoma nepotrebni. »Končno smo prišli do istega cilja, treba pa bo poiskati pot, ki je pravno korektna,« je poudaril v izjavi za javnost. Janša je tudi pojasnil, da je pri Zavarovalnici Triglav potreben kompromis. Po njegovih besedah ga je vlada poiskala v delovnem osnutku zakona, vendar ga zaradi nasprotovanj SLS in DeSUS še ni sprejela. Ob tem je opozoril, da je bil predlog zakona o Zavarovalnici Triglav, ki je bil umaknjen z dnevnega reda vlade, koalicijsko usklajen. Z njim se je SLS strinjala, edina, ki je imela pomisleke, je bila stranka DeSUS in to tudi javno povedala. »Poslanska skupina SLS se je z zakonom načelno strinjala, kasneje pa je svoje stališče spremenila,« je dejal premier. Hkrati je izrazil presenečenje, da državni svet, sicer v novi sestavi, predlaga rešitev, ki je bila zavrnjena na referendumu. Pri tem je opozoril, da to ni v skladu s slovenskim ustavnim redom in zakonodajo. Glede stališč DeSUS in SLS o nadaljnji prodaji državnega premoženja je premier dejal, da so bile o tem nekatere odločitve že sprejete. »In verjetno teh odločitev ne bomo spreminjali, razen če se spremenijo okoliščine,« je dejal Janša. Poudaril je tudi, da so bili koncepti privatizacije večinoma sprejeti na začetku mandata, sedaj pa jim vlada sledi, pri čemer se »nekaj teh procesov končuje«. Pri tem je omenil, da so nekatere koncepte deloma spremenili in enega, v primeru NKBM, tudi izvedli.

Državni svet spet poskuša zavlačevati.

Sveženj socialnih zakonov

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Zaradi zadnjih podražitev življenjskih potrebščin želi vlada izboljšati finančni položaj ljudi z nižjimi dohodki, upokojevcev in družin, s tem pa zmanjšati morebitno tveganje za povečanje revščine in socialne izključenosti.

Predsednik vlade Janez Janša je že v času praznikov dejal, da je vlada v okviru napovedanih ukrepov za pomoč socialno ogroženim Slovencem potrdila predlog zakona o varstvenem dodatku. Poleg tega je sklenila, naj ministrstvo za finance do prve naslednje redne seje vlade pripravi predlog sprememb zakona o dohodnini, s katerim bodo uvedli posebno splošno olajšavo za zavezance z nižjimi dohodki. Premier je dejal, da so nedavne podražitve še zlasti prizadele okrog 50.000 upokojevcev z nizkimi dohodki. Zato je vlada pripravila in potrdila zakon o varstvenem dodatku, ki ga bo poslala v obravnavo v državnem zboru po nujnem postopku. Hkrati je vlada v okviru ukrepov za zmanjšanje negativnih posledic inflacije in izboljšanje položaja

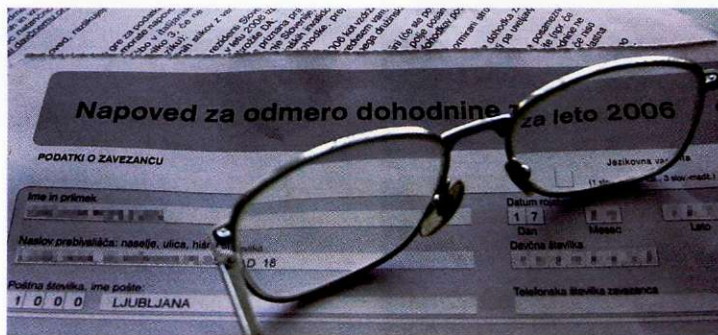
ljudi z nižjimi dohodki sklenila, naj ministrstvo za finance do prve redne vladne seje pripravi predlog sprememb zakona o dohodnini, s katerim bo uvedla posebno splošno olajšavo za zavezance z nižjimi dohodki oz. za tisto kategorijo zaposlenih, ki prejemajo zajamčeno plačo. Če se bodo neugodna inflacijska gibanja v letu 2008 nadalje-

vala, pa bo vlada sprejela še druge ukrepe, je dejal premier in dodal, da je vlada o njih že razpravljala, a so ta čas »na zalogi«.

Ukrepi To pomeni, da želi vlada razbremeniti predvsem prebivalce z nižjimi dohodki, upokojevce in družine z več otroki. Tako lahko pričakujemo spremembe zakona

o dohodnini, povečali se bodo socialni transferji in otroški dodatki, pripravljala pa se tudi zakon o subvencioniranju dijaške prehrane, s katerim bo vlada uvedla subvencioniranje prehrane dijakov po zgledu subvencioniranja študentske prehrane. Med zakoni, ki naj bi omilili negativne vplive inflacije, je tudi zakon o udeležbi delavcev pri dobičku.

Dohodnina Vlada je po praznikih pripravila predlog sprememb dohodninskega zakona. Zaradi zmanjšanja negativnih posledic inflacije in izboljšanja gmotnega položaja ljudi z nizkimi dohodki je predlagala ukrepe, s katerimi bo zmanjšala njihovo davčno obremenitev. Tako bo zagotovljeno, da se njihov dohodek realno ne bo zmanjšal. Z namenom razbremenitve navedenih zavezancev bo na novo določena dodatna splošna olajšava za zavezance s skupnimi (bruto) dohodki do višine 6.800 evrov letno (kar je približno dohodek na ravni letne minimalne plače), in sicer v višini 2.000 evrov letno, ter za zavezance z dohodki med 6.801 in 9.000 evrov letno dodatna splošna olajšava v višini 1.000 evrov letno. Tako bo zavezancem z dohodki do višine 6.800 evrov letno za leto 2008 priznana splošna olajšava v skupni višini 4.959,60 evra, zavezancem z dohodki od 6.801 do 9.000 evrov pa splošna olajšava v skupni višini 3.959,60 evra. Zavezancem z dohodki nad 9.000 evrov letno pa bo priznana zdaj veljavna splošna olajšava v višini 2.959,60 evra. Povišano olajšavo bo mogoče upoštevati že pri akontaciji dohodnine, obračunani od dohodkov iz delovnega razmerja in od pokojnin, ki bodo izplačani prvega ali po prvem dnevu v mesecu, ki bo sledil mesecu, v katerem bo zakon uveljavljen. S predlaganim povišanjem splošne davčne olajšave bodo

Pri dohodnini se povečujejo olajšave, ki jih bo mogoče uveljavljati po spremembi.

Otroški dodatki bodo višji že od 1. januarja dalje.

davčno razbremenjeni vsi dohodki fizičnih oseb, ki na letni ravni skupaj ne presegajo 9.000 evrov. Tako bo davčni zavezanec z letno plačo v višini 6.800 evrov zaradi višje oziroma dodatne splošne olajšave imel za 6,5 odstotka višjo neto-plačo oziroma 320 evrov na letni ravni, kar je dobrih 82 odstotkov enomesečne veljavne minimalne plače. Davčnemu zavezancu z letno plačo v višini 9.000 evrov (54 odstotkov povprečne plače) se bo zaradi višje splošne olajšave povečal razpoložljivi netodohodek za 2,5 odstotka oziroma 160 evrov na letni ravni. S predlaganim zvišanjem splošne olajšave za določene višine dohodkov se bo izboljšal dohodkovni položaj več kot 200 tisoč davčnim zavezancem iz najnižjih dohodkovnih razredov.

Otroški dodatki Vlada je sprejela še predlog sprememb zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih in ga poslala v državni zbor. Ker se v zadnjem obdobju višina življenjskih stroškov povečuje hitreje in v večjem obsegu kot v preteklih letih, želi z dvigom otroškega dodatka zmanjšati potencialno tveganje za povečanje revščine in socialne izključenosti otrok, ki že po ustavi uživajo posebno varstvo in skrb. Za zagotavljanje posebnega varstva in skrbi za otroke na finančnem področju se s predlogom zakona nominalno povišuje višina otroškega dodatka za vse skupine upravičencev do otroškega dodatka za 8,4 odstotka. Povišanje otroške-

ga dodatka po predlogu zakona bo ne glede na datum sprejetja zakona začelo veljati že od 1. 1. 2008.

Varstveni dodatek Vlada je pripravila tudi predlog zakona o varstvenem dodatku za obravnavo v državnem zboru po nujnem postopku. Z njim naj bi izboljšali socialni položaj upokojujencev z nizkimi pokojninami. Varstveni dodatek, vdovsko pokojnino in dodatek k pokojninam, uveljavljenim v drugih republikah nekdanje SFRJ, naj bi izplačali upokojujencem v višjem znesku že pri naslednjem usklajevanju pokojnin, to je v februarju 2008. Po predlaganem zakonu naj bi varstveni dodatek, vdovsko pokojnino in dodatek k pokojninam, uveljavljenim v drugih republikah nekdanje SFRJ, usklajevali tako kot pokojnine dvakrat letno in ne več enkrat letno, kot velja po dozdajšnji ureditvi v skladu z zakonom o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji. Po besedah resorne ministrice Marjete Cotman so se v letošnjem letu varstveni dodatki zaradi uskladitve pokojnin zmanjševali, saj je njihova višina odvisna od višine pokojnine. Ob vsakokratnem povišanju pokojnin so se zneski varstvenih dodatkov znižali, nekateri pa so pravico do varstvenega dodatka celo izgubili. S predlaganim zakonom naj bi se varstveni dodatek znova usklajeval skupaj s pokojninami in v taki višini kot pokojnine. Enake posledice, kot so v letošnjem letu nastale pri

Varstveni dodatki upokojujencev se bodo odslej sproti usklajevali.

Vlada je pripravila sveženj socialnih zakonov, ki bodo sprejeti še v januarju.

prejemnikih varstvenih dodatkov, so občutili tudi tisti, ki poleg lastne starostne ali invalidske pokojnine pridobijo tudi pravico do vdovske pokojnine, in tisti, ki prejemajo dodatek k pokojninam, uveljavljenim v drugih republikah nekdanje SFRJ. S predlaganim zakonom se bodo izplačila za prejemke iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja v letu 2008 povečala za skupno 5,8 milijona evrov, v letu 2009 pa za 6,5 milijona evrov, je še dejala ministrica.

Potrjeno še v januarju Poslanke in poslanci bodo sveženj socialnih zakonov sprejemali po nujnem postopku na izredni seji. Po sklepu kolegija predsednika državnega zbora bo to v drugi polovici januarja. Temu so sicer nasprotovali predstavniki nekaterih opozicijskih strank, ki so menili, da jih vlada kot predlagateljica izredne seje s takšnim načinom dela potiska v časovno stisko. Tako je vodja poslanske skupine LDS

Marjeta Cotman, ministrica za delo

Jožef Školč dejal, da bi vlada vse omenjene zakone lahko pripravila in poslala v državni zbor že veliko prej in jim jih zdaj ne bi bilo treba sprejemati tako na hitro. Na drugi strani je vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko menil, da ta čas politiziranje ni potrebno, pač pa je treba ukrepati, saj naj bi t. i. socialni sveženj zakonov ublažil socialni položaj najrevnejših. **D**

Predlog kot poskus zavlačevanja

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Referendum o številu pokrajin, ki ga je predlagala poslanska skupina Zares, bi bil popoln nesmisel in zavlačevanje, povzročil pa bi tudi veliko škodo z razvojnega vidika posameznih regij, je prepričana večina drugih poslancev.

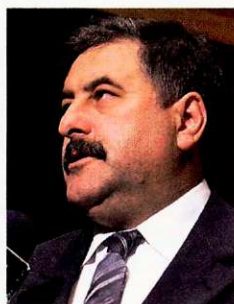

Poslanska skupina Zares je v državni zbor vložila predlog za razpis posvetovalnega referenduma o razdelitvi Slovenije na pokrajine. Predlagajo, da bi se referendumsko vprašanje glasilo: Ali se strinjate s tem, da se na območju Slovenije ustanovi 14 pokrajin na območjih, kot jih predlaga vlada v zakonu o ustanovitvi pokrajin. Po besedah poslanca Davorina Terčona bi se o tako pomembnem vprašanju, kot je delitev države na pokrajine, morali izreči ljudje. Državni zbor naj bi o predlogu za razpis referenduma predvidoma odločal na februarški seji, v Terčonovi poslanski

skupini pa naj bi zato predstavili tudi prvo obravnavo pokrajinskih zakonov, ki naj bi bila že na januarskem zasedanju. Zanimivo je, da predlog med drugimi poslanskimi skupinami ne uživa podpore. V večini takšno pobu-

do zavračajo, za razpis referenduma bi se v skrajnem primeru zavzeli le v LDS.

Brez podpore V največji poslanski skupini SDS tega predloga v nobenem primeru ne

Jakob Presečnik, Alojz Sok, Vili Rezman, predsedniki koalicijskih poslanskih skupin

nameravajo podpreti, saj gre po mnenju poslanca Franca Jazbeca le za poskus zavlačevanja oziroma onemogočanja sprejetja pokrajinske zakonodaje. Če bi bil razpisan referendum, bi namreč DZ o zakonu o ustanovitvi pokrajin odločal šele julija, kar pomeni, da ne bi bilo mogoče pravočasno izvesti volitev v pokrajinske organe. Jazbec še opozarja, da so občine lahko posredovale svoje pripombe, poslanci pa jih bodo v nadaljnji obravnavi zakona poskušali upoštevati. Podobno meni Alojz Sok (NSi), ki pravi, da že stališča občinskih svetov do predlaganega zakona pomenijo minireferendum, zato posvetovalni referendum na ravni celotne države ni potreben. Pobudnike referenduma hkrati poziva, naj že enkrat prevzamejo odgovornost in glasujejo za zakon ali proti njemu, ne pa da na pomoč kličejo ljudstvo.

Jakob Presečnik iz SLS meni, da posvetovalni referendum na ravni države ni potreben. Kot pravi, je že zahtevana dvetretjinska večina za sprejetje zakona popolnoma dovolj, da se pokaže, ali je uvedba pokrajin v tem času in na tak način primerna. Tudi v poslanski skupini DeSUS referendumskega odločanja ne podpirajo. Predlagana zakonodaja po mnenju poslanca Vilija Rezmana ni najboljša, a se glede števila in območij pokrajin ne bi smela pretirano spreminjati, da se ne bi vzpostavila spet nova politična realnost. Tudi poslanec SD Bojan Kontič predloga za razpis referenduma ne podpira in meni, da takšno izrekanje na ravni celotne države ni potrebno.

Referendum ni potreben Posvetovalni referendum je sicer legitimen instrument, a v tem primeru ni potreben, je prepri-

Poslanska skupina Zares želi vse skupaj zavleči, podpore pri drugih pa nima.

čan minister za lokalno samoupravo Ivan Žagar. V dosedanjem postopku so lokalna okolja že dvakrat podala svoja mnenja na predlagane rešitve. Prvič so svoje pripombe posredovala v okviru vladne priprave zakona o ustanovitvi pokrajin in upoštevali so jih v največji mogoči meri. Drugič so bila pozvana k posredovanju mnenj v okviru postopka, ki poteka v državnem zboru. In kot

Če pokrajin ne bi ustanovili, bi to pomenilo, da razvojnega učinka, ki se pričakuje, ne bo.

ugotavlja minister Žagar, so občine v obeh primerih v več kot 80 odstotkih podprle predlagane rešitve. Ob tem opozarja, da je za sprejetje zakona v državnem zboru potrebna dvetretjinska večina navzočih poslank in poslancev, kar pomeni, da mora biti o rešitvah dosežen kar največji konsenz. Odgovornost za sprejemanje te zakonodaje je tudi po ustavi naloga državnega zbora in verjetno bi bilo neodgovorno prevaliti to odgovornost na nekoga drugega. Priložnosti, da se razčistijo odprta vprašanja, vidi tudi v okviru prve obravnave zakona, ki je predvidena na januarjem zasedanju. Tudi po mnenju ministra lahko pobudo

o referendumu razumemo kot poskus zavlačevanja sprejemanja zakonodaje, kar bi pomenilo, da bi zamudili roke, ko ne bi bilo mogoče pravočasno izpeljati volitev v pokrajine. Prelaganje ustanavljanja pokrajin na naslednje obdobje, v neko nedoločno prihodnost, se ministru ne zdi dobro.

Obiski pokrajin Letos bo poslanska skupina SDS obiskala vseh 14 predvidenih pokrajin. Z obiski želijo preveriti tudi neuskklajena stališča, ki so se postala v postopku oblikovanja regij. »Ocenjujemo, da je pokrajinski sistem zelo pomemben, saj bo omogočil boljši izkoristek javnih sredstev za lokalne potrebe,« je ob obisku kamniško-zasavske pokrajine poudaril vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko. Kljub lokalnim podporam županov in občinskih svetov obstajajo na nekaterih mejnih območjih še vedno neuskklajena stališča. Poslanci bodo zato na terenu opravili pogovore s pomembnimi lokalnimi politiki, župani, svetniki, predstavniki podjetij in ustanov, ki imajo na lokalni ravni močan vpliv. S pogovori je skupina že začela, ko je pretekli teden obiskala kamniško-zasavsko pokrajino. Ta pokrajina se je oblikovala na pobudo kamniško-domžalskega dela, pridružila pa se ji je tudi ena izmed zasavskih občin. Gre za pokrajino, ki je različno strukturirana. Na eni strani je podjetniško zelo dinamična, na drugi pa je bolj industrijska in pomemben del tega segmenta je v fazi prestrukturiranja. SDS

Pomoč pri sooblikovanju področje politike

Pogovori z gospodarstveniki so za poslansko skupino SDS še posebej pomembni, saj v veliki meri lahko prek interesnih združenj pomagajo sooblikovati nacionalne področne politike. »Pobude gospodarstvenikov lahko omogočijo tudi nadaljnje popravke in izboljšave zakonodaje. Z vsem tem lahko nadgradimo makroekonomski sistem, ki se ugodno razvija,« dodaja Tanko.

Jože Tanko, poslanec SDS

Franc Jazbec, predsednik parlamentarnega odbora za lokalno samoupravo in regionalni razvoj, meni, da je namen poslanske skupine Zares v tem, da pokrajinska zakonodaja ne bi bila sprejeta v tem mandatu. Izvedba referendumoma bi pomenila premik obravnave te zakonodaje do julija, ko je predvidena zadnja seja državnega zbora v tem mandatu. Pa tudi če bi DZ julija to zakonodajo sprejel, bi zamudili rok za razpis volitev v prve pokrajinske svete skupaj z volitvami v državni zbor. Ob tem opozarja, da je ustanovitev pokrajin ustavna kategorija; sprememba ustave glede ustanovitve pokrajin je bila v letu 2006 sprejeta z dvetretjinsko poslansko večino in svoje glasove so prispevali tudi opozicijski poslanci.

Dogajanje na Primorskem

Zagovorniki imena Goriška za severnoprimorsko pokrajino so pretekli teden v odprtem pismu pozvali poslance, naj pri sprejemanju zakonodaje spoštujejo strokovnost in ne privolijo v demagogijo, populizem in grožnje posameznih primorskih politikov, ki zahtevajo ohranitev imena Primorska. Predlog za razpis posvetovalnega referendumoma označujejo za zavlačevanje, sicer pa izražajo podporo vladnemu predlogu oblikovanja treh pokrajin na Primorskem.

ocenjuje, da bodo na podlagi pogovorov izluščili tiste vsebine, ki bodo pritrdile ustanovitvi in podpori take regionalizacije, kot je predvidena. Velika večina političnih strank podpira ustanovitev pokrajin, razlike se pojavljajo v obliki, v sedežih pokrajin in v volilnem sistemu. »Nam se zdi pomembno, da tisti periferni deli, ki so slabše pozicionirani, ki imajo večje razvoje probleme, dobijo nekoliko večjo težo v postopkih odločanja. Sama mestna

naselja, mestna jedra imajo že po naravnih danostih dovolj velike prednosti,« pravi Tanko in dodaja, da »sprejetje pokrajinske zakonodaje v treh mesecih lahko uspe le s sodelovanjem opozicije, ki bo zagotovila preostanek manjkajočih glasov do potrebnih dveh tretjin«. Tanko še meni, da bo po tem padla velika odgovornost na lokalne izvoljene predstavnike, da bodo zagotovili enoten in dokaj hogen razvoj pokrajin. ■

Dolgovi so bili zaupni

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije

Po predlanskih lokalnih volitvah v mariborski mestni občini se je izkazalo, da je občina podedovala veliko dolgov. Po dobrem letu dni sanacije finančnega stanja smo se pogovarjali s podžupanom Danilom Burnačem.

Lokalne volitve v Mariboru so pred dobrim letom dni prinesle spremembe na vodilnih položajih v občini. Župansko mesto je zasedel član SLS Franc Kangler, podžupan sektorja za komunalne zadeve pa je postal član SDS Danilo Burnač. Z analizo obstoječega stanja je ugotovil, da je občina samo na področju komunale pridelala 19,311.000 evrov dolgov. Burnač je univerzitetni diplomirani ekonomist, pravnik in upravni delavec.

Ste ob prevzemu funkcije podžupana za komunalne zadeve vedeli za finančno stanje sektorja?

Stanje na področju komunalnih dejavnosti nikdar ni dovolj dobro, vedno obstaja želja po še boljšem. Zaostrejuje se okoljski standardi, civilna družba je čedalje bolj ozaveščena. Prihaja pa do konflikta interesov med posamezniki in širšim družbenim okoljem. Maribor si želi urediti čiščenje odpadnih voda, celovito ravnanje z odpadki, čistejše okolje, novo komunalno infrastrukturo in boljše prometnice. Občani nasprotujejo komunalnim objektom v svojem okolju, prebivalci mesta in Štajerske pa želijo te zadeve urediti. Ko temu dodamo še destruktivno opozi-

cijsko politiko v mestnem svetu in novinarsko senzacionalnost, se težave zdijo nerešljive. Člani IO SDS Maribor so me, ker me poznajo, soglasno predlagali za mesto podžupana, v Ljubljani pa je bilo nekaj pomislekov. Ko sem prevzel mesto podžupana, žal nisem vedel, koliko dolgov in bremen se je nabralo iz obdobja županstva Borisa Soviča. Prejšnji župan namreč ni imel podžupana, zato ni bilo primopredaje poslov. Dolgovi in bremena so bili namreč zaupni. Višina dolgov samo na področju komunale znaša vrtoglavih 19,3 milijona evrov. Največji je dolg do koncesionarja za čiščenje odpadnih voda družbe Aquasystems, in sicer v višini več kot 9 milijonov evrov. Drugi dolgovi so predvsem do gospodarskih javnih služb na podlagi odločitev računsko sodišča.

Kdaj namerava občina dolg do družbe Aquasystems poravnati?

Veliko energije in časa porabim za prepričevanje mestnih politikov, da bi te zadeve rešili. Vse ima namreč finančno podlago, kar pa onemogoča nujne investicije v komunalno infrastrukturo. Naj-

večji problem dolga do družbe Aquasystems sem razdelil na tri podprobleme. Prvi je poravnava dolga, kjer sem v pogajanjih izposloval odpis celotnih obresti in dela dolga. MO Maribor bo v treh letih vrnila vsako leto po 2 milijona evrov brez obresti. Drugi del je sprememba koncesijske pogodbe, ki bo zagotovila zmožnost plačila MO Maribor, tretji del pa je sprememba visoke fiksne obrestne mere pri EBRD za graditev čistilne naprave. Po predstavitvi na mestnem svetu so vsi člani mestnega sveta vključno z opozicijo javno pozdravili in pohvalili predlog rešitve.

Ena žgočih problematik v občini je tudi odlagališče za nenevarne odpadke. Kako se nameravate lotiti tega področja?

Celovito ravnanje z odpadki je nedokončana zgodba, čemur je botrovalo stanje duha v prejšnji sestavi mestnega sveta, ko sta takrat največji stranki LDS in SD zaradi osebnih zamer nagajali druga drugi, mestu pa povzročili časovno nepopravljivo škodo. V spomladanskih mesecih nameravam mestnemu svetu predstaviti

nov koncept toplotne obdelave odpadkov. Realno ni več mogoče doseči, da bi znotraj mestne občine uredili odlagališče nevarnih odpadkov. Če bo mesto ta koncept sprejelo, bi lahko problem uredili v obliki javno-osebnega partnerstva.

Pripravljate tudi reorganizacijo mestnih gospodarskih javnih služb.

Področje komunale ni tako privlačno, javno spoštovano in medijsko zanimivo kot šport, kultura in šolstvo. Je pa moja osebna odgovornost do družbe in okolja srednjeročno in dolgoročno bistveno bolj odgovorna. V pripravi imam še reorganizacijo mestnih gospodarskih javnih služb, saj je stanje nespremenjeno že 15 let. Hkrati v mestu koordiniram sprejete prostorskih dokumentov za graditev logističnega centra na mariborskem letališču.

Prihajate iz SDS, ki je največja svetniška skupina v mestu. Kako ocenjujete dosedanje delo novega predsednika občinskega odbora stranke Gregorja Pivca?

Gospod Pivec je nedvomno najprepoznavnejši predsednik SDS v mestu ob Dravi do sedaj. Pod njegovim vodstvom je SDS začela delovati bistveno bolj konkretno, predvsem pa gradi prepoznavno podobo v mestni politiki. Ustanovili smo svet stranke in sklicali tiskovne konference v podporo vladnemu in ministrskemu delu. Opravili smo že prva evidentiranja za volitve v državni zbor. Če k temu dodamo, da je svetniška skupina SDS največja med 16 strankami in listami v mestnem svetu ter mojo politično izpostavljenost kot podžupana, lahko mirno ugotovimo, da SDS v Mariboru še nikoli ni bila tako močna politična sila. **D**

Se Onkološkemu inštitutu obetajo boljši časi?

Zelena luč za prenavo onkologije

Peter Avsenik, foto: arhiv Demokracije

Direktor Onkološkega inštituta Aljoša Rojec je vendarle dobil zeleno luč za začetek sanacijskega programa. Načrt je namenjen zlasti stabilizaciji poslovanja inštituta in ureditvi odnosov. Materialni pogoji za delo so dobri.

Direktor bo moral tako pripravljati poročila o uresničevanju programa, do konca februarja pa finančni in kadrovski načrt za letošnje leto.

Slabi odnosi Rojec je ob tem pojasnil, da cilji sanacije Onkološkega inštituta (OI) vključujejo izboljšanje notranjega ozračja in povečanje strokovne ozaveženosti zaposlenih. Rojca, ki je bil v minulih mesecih tarča kritik zaradi svojevrstnega odnosa do zaposlenih, je poleg večine članov sveta OI podprla tudi ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič. »Ekipo in program bom podpirala v celoti s ciljem, da OI spravimo za korak naprej,« je poudarila ministrica. Po njenih besedah sanacijskega načrta ni primerno kritizirati, še posebej ker gre za enega redkih sanacijskih načrtov, ki so bili kadar koli pripravljene v slovenskem zdravstvu.

Člani sveta, predvsem predstavniki zaposlenih in nevladnih organizacij, so že na novembrski seji sveta zavoda od Rojca zahtevali konkretne odgovore, kako se namerava lotiti težav. Šest milijonov evrov primanjkljaja, preo-

bremenjeno osebje, slabi odnosi in potrebe po novih zdravlilih po mnenju članov sveta namreč zahtevajo korenite spremembe pri vodenju zavoda. Za dodatna ugibanja o sprejemljivosti direktorja Rojca pa je poskrbela tudi ministrica Mazej Kukovičeva, ki je le nekaj ur pred novembrsko sejo mimo sveta poskušala najti zamenjavo za direktorja. A kirurg Erik Brecelj, že več let glasen kritik razmer na onkologiji, je njeno ponudbo zavrnil.

Na nevzdržne medsebojne odnose, celo na psihično nadlegovanje sodelavcev, je na predzadnji seji opozoril predstavnik zaposlenih v zdravstveni negi Peter Koren. Pri tem so predstavniki zaposlenih napovedali, da bodo Rojca podprli le, če bo sanacijski program vseboval program in analizo dela ter če bo vidno izboljšanje odnosov na inštitutu.

Manj nadur in bolniških Tudi na zadnji seji sveta minuli četrtek si člani sveta glede Rojčevega sanacijskega programa niso bili enotni. Ljubljanski podžupan Jani Möderndorfer je denimo ocenil, da Rojec in pripravil sanacijskega

Direktor OI Aljoša Rojec

načrta, saj v njem ni predvidenih rokov za posamezne ukrepe in tudi ne, kje bodo dobili potrebna sredstva za pokritje izgube. Vodja sanacijske ekipe in direktor Splošne bolnišnice Maribor Gregor Pivec pa je prepričan, da se inštitut lahko v pol leta stabilizira, čeprav se bo ob zaključenem računu za lansko leto nabralo kar šest milijonov evrov izgube. Večina članov sveta je nazadnje sanacijski program vendarle podprla.

Program, ki so ga Rojcu pomagali sestaviti še trije strokovnjaki s področja posloводства in zdravstva – direktor Univerzite-

tnega kliničnega centra Maribor Gregor Pivec, direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije Samo Fakin in direktor Domela Pavel Demšar – poleg omenjenih predvideva tudi izvedbo nekaterih drugih nalog. Med kratkoročnimi ukrepi so pokrivanje višjih cen nekaterih pomembnejših citostatikov in večja obveščenost vseh zaposlenih. Rojec namerava znižati obseg nadurnega dela in bolniških odsotnosti. Po njegovih besedah bi znižanje bolniških odsotnosti že za eno samo odstotno točko prineslo 230 tisoč evrov prihranka. Sicer pa namerava direktor med drugim vzpostaviti učinkovito administracijo in izboljšati organizacijo dela.

Po mnogih težavah, ki so v preteklih letih pestile OI, od dolgotrajne graditve in legionele, ki se je v nove prostore naselila kmalu po preselitvi bolnikov v novo stavbo, do šestmilijonske izgube v poslovanju in množičnega odhajanja osebja zaradi slabih medsebojnih odnosov, se tako OI morda pišejo boljši časi. Vendar lahko dodamo, da morajo za dobre odnose poskrbeti predvsem zaposleni sami. **D**

Kras – italijanska spalnica

Maruša Mihelčič, foto: Gregor Pohleven

Kras, apnenčasta planota na JV Slovenije, vpeta med Tržaški zaliv, Vipavsko dolino, Pivko, Brkine in Slovensko Istro, je naravni in kulturni biser. Kraška pokrajina je zelo raznolika, polna geografskih posebnosti in kulturne dediščine.

Leto 1994 je bil Kras celo predlagan za vpis na Unescov seznam. Vasi na Krasu so navadno nastajale na nerodovitnih zemljiščih, večinoma na slemenih, od koder se je razprostiral pogled na obdelana polja in vinograde. Temeljni gradbeni material je bil kamen, po katerem je pokrajina dobila ime. Strnjena poselitev se je organizirala okrog cerkve s trgom. Ozke uličice se prav tako končajo z manjšimi trgi, na katerih so vaščani postavili vodnjake ali tako imenovane komunske štirne.

Domačije so obrnjene proti jugu in na severni strani zaprte zaradi burje. Osrednji prostor je notranje dvorišče (»borjač«), okrog katerega stojijo gospodarska poslopja (skedenj, hlev) in stanovanjski objekt. Za pročelja teh stavb je

značilen v preteklosti lesen, danes betonski »gang«. Najslikovitější arhitekturni element je kuhinjski prizidek, pokrit s skrlami.

Poleg hiš zaprtega tipa so za Kras značilne tudi vrstne hiše, ki odražajo značilnosti prvotnega kraškega bivališča.

Spremembe v kulturni krajini

V zadnjih letih so se povečali nestrokovni posegi v stara vaška jedra in okolico. Številne dozidave, prizidki, novogradnje uničujejo in kazijo podobo kraških vasi. Pogled na preproste, kamnite hiške zastirajo vile in sodobni objekti po zgledu mestnih. Na ta način izginjajo avtohtone gradbene tehnike in arhitekturni elementi, značilni za to krajino. Zaradi množičnih gradenj se krčijo obdelovalne površine, ki za ve-

Sodoben stanovanjski kompleks

čino prebivalcev starih kraških naselij pomenijo vir preživetja. Kot najbolj žgoč problem se kaže voda, saj jo na Krasu velikokrat primanjkuje. Zaloge pitne vode ne bodo zadoščale za tako mno-

žico ljudi, ki naj bi se predvidoma priselila na to območje.

Načrt pozidave V bližini vasi Tupelče in Kobjeglava, ki spadata pod občino Komen, je predvideno varovano naselje za starostnike, ki bo obsegalo 250 hiš. Večje apartmajsko naselje predvidevajo na Grahovem Brdu in v vasi Skibini. Novo naselje s 25 hišami pa bo zraslo v Vogljah. Na Planini pri Ajdovščini naj bi italijanski vlagatelj zgradil stavbo s 109 stanovanji in z vkopano garažo za 90 vozil. Podobna usoda bo doletela Tomaj, kjer namerava sežansko podjetje Adriaplan zgraditi kar 79 stanovanj za okrog 300 prebivalcev.

Kršenje zakona Kraševci so ogorčeni nad tako obsežnimi posegi v njihovo okolje. Občini očitajo, naj bi bila brez vednosti javnosti in prizadetih krajanov vlagateljem že izdala potrebne dokumente.

Večina kraških občin naj bi imela neustrezne prostorske akte, saj le-ti predvidevajo preobsežne površine za dodatno graditev in poselitev. Zaradi neskladij je Civil-

Tipična kraška hiša

Maketa tomajske novogradnje

na iniciativa Kras pri ministrstvu za okolje in prostor vložila pobudo za nadzor nad zakonitostjo in izvajanjem občinskih planskih in izvedbenih prostorskih dokumentov občine Sežana. Tomajci, združeni v Civilno iniciativo Macela, so na ustavno sodišče vložili pobudo za presojo ustavnosti oziroma zakonitosti sklepa občine Sežana, ki omogoča izvedbo načrtovanega naselja.

Občinski sklep naj bi po mnenju prebivalcev kršil sedem temeljnih načel zakona o prostorskem načrtovanju: načelo varstva kulturne dediščine, načelo javnosti, načelo strokovnosti, načelo trajnostnega prostorskega razvoja, načelo prevlade javnega interesa, načelo ohranjanja prepoznavnih značilnosti prostora in načelo usmerjanja prostorskega razvoja naselij.

MOP ni pravi naslov Zanimivo je, da se na ministrstvu za okolje in prostor (MOP) ne počutijo odgovorne, čeprav naj bi bila njihova temeljna naloga zagotavljati zdravo življenjsko okolje ter hkrati trajnostni razvoj, ki temelji na učinkoviti rabi naravnih virov in ne ogroža okolja. Trdijo, da je kraški primer v pristojnosti lokalne skupnosti. Država pripravi različne odloke in zakone in te morajo vsebovati tudi občinski akti. Vendar se tu postavlja vprašanje, zakaj država ne posreduje, če jih občine ne upoštevajo.

Opozoril ne upoštevajo Strokovna javnost trdi, da je za kraški problem odgovorno in pristojno le ministrstvo za okolje in prostor. Državi očitajo, da z javnostjo ni vzpostavila diskurza, temveč je sama sprejela odločitve o ravnanju s prostorom, brez posvetovanja s stroko. Krajinski arhitekti so na probleme že dolgo opozarjali,

Zemljišče, na katerem naj bi gradili moderno naselje

tudi ob noveli zakona o Kobilarni Lipica. Stroka pravi, da bo prostor z nenadzorovanimi posegi izgubil svojo identiteto z vidika kulturne krajine. Zato je po njihovem mnenju zelo pomembno, da so v postopek iskanja rešitev zajeta mnenja in potrebe vseh ki jih zadeva sprememba v prostoru.

Civilna iniciativa je na eni od okroglih miz pripravila predloge in pobude, ki zadevajo aktualno problematiko. Čeprav se zavzemajo za trajnostni razvoj, trdijo, da razvoj nikakor ne predstavlja samo pozidave novih površin z novimi gradnjami. Kakovosten razvoj je poleg socialne pravičnosti, okoljske varnosti in dvigovanja gospodarske učinkovitosti tudi dvig ravni kakovosti bivanja, ne da bi bili pri tem ogroženi nacionalni interesi in kulturna identiteta. Kras bi morali razglasiti za pokrajinski park, v katerem bi veljala stroga določila glede posegov v okolje, kot jih ima na primer Triglavski narodni park.

Razvoja ne smemo ovirati

Sežanski župan Davorin Terčon ni podprl pobude za zavarovanje Krasa, ki se je na Tržaškem Krasu izkazala za neuspešno. Kot razlog je navedel negativne izkušnje z razumevanjem zavarovanja v Sloveniji. Prepričevali so ga o pozitivnih učinkih Nature 2000, vendar je čas pokazal, da spremembe tudi tu niso bile uspešne. Župan je za zavarovanje Krasa, vendar se mu zdi problematično, ker različni ljudje to različno razumejo. Večina

svetnikov se strinja z županom. Menijo, da je treba zagotoviti razvoj mest in pokrajine, vendar se to ne more zgoditi, če imamo negativen odnos do novih stvari. Srečko Prijatelj (SNS) se strinja, da bi morala o tem, kaj, kje in kako se bo gradilo, odločiti stroka, vendar je hkrati prepričan, da je strah pred Italijani odveč, saj naj bi na Kras prihajali Slovenci iz Italije. Ivan Vodopivec (Lista Miroslava Kluna) je prav tako poudaril pomembnost ohranjanja kraških vasi ob upoštevanju značilnih elementov kraške arhitekture, vendar to ne sme ustavljati razvoja območja. Rudolf Pečar iz vrst LDS je precej ostro nastopil proti svetniku Zelenih Robertu Rogiču in mu očital, da se pod civilno iniciativo podpisujejo ljudje, ki potem lobirajo prek drugih, da bi njihova zemljišča umestili v planske dokumente z možnostjo pozidave.

Spalna naselja Svetniki, ministrstvo in civilna iniciativa si podajajo žogico, vlagatelji in Kraševci pa postajajo živčni. Prvi zaradi želje po čimprejšnjem dobičku, drugi pa zaradi strahu, da bi prebivalstvo v starodavnih vaseh postalo večinoma italijansko. Kras postaja čedalje privlačnejši zaradi ugodne lege, prijaznega podnebja in dobrih prometnih povezav tako z italijansko kot s slovensko stranjo. Zaradi padca mej na tem območju pričakujejo še večji pritisk. Kupci stanovanj, hiš, zemljišč, ki so predvidena za pozidavo, bodo večinoma naši zahodni sosedje, ki so se naveličali onesaženega tržaškega zraka, avtocesta pa jim omogoča, da so v le nekaj minutah v samem središču Trsta. Večina priseljencev objektov ne bo uporabljala samo kot počitniške hišice, ampak se bo v njih trajneje naselila. **D**

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107.8 MHz

RADIO VELENJE

Tarnanje ne vodi nikamor

Lucija Horvat, foto: arhiv Demokracije

O tedniku obeh Goric, posledicah dokončnega padca meje, o zaščitnem zakonu za Slovence in še o čem smo se pogovarjali z urednikom Novega glasa Jurijem Paljkom.

Se vam zdi, da je s padcem meje nastala nova situacija, pomembna za Novi glas? Bi le-tega npr. lahko bralo več ljudi v Sloveniji?

Seveda je padec meje zelo pomemben tudi za Novi glas, in jasno je, da bi ga lahko veliko več ljudi bralo tudi v Sloveniji, predvsem v obmejnem pasu med Italijo in Slovenijo na slovenski strani državne meje, še bolj izrazito pa na območju nekdanje goriške nadškofije, se pravi na Goriškem, Vipavskem, Krasu in na Tolminskem. Dejstvo je, da so nas v ta prostor vabili in nas še vabijo tako potencialni bralci kot javni delavci, predvsem pa vsi tisti ljudje, ki vidijo, da ta prostor ni medijsko pokrit s časopisom

našega profila. Če dodam še dejstvo, da smo edini slovenski tednik obeh Goric, je zadeva jasna. Rad pa bi poudaril, da je taka širitev draga stvar in pri Novem glasu si je ne moremo privoščiti, saj smo pri našem tedniku redno zaposleni samo trije poklicni časniki, zato je večkrat pravi mali čudež, da nam uspe iz tedna v teden pripraviti tednik. Da bi si sami nalagali še drugo delo, bi bilo več kot noro in tudi neodgovorno. Je pa ta prostor zanimiv za druge medije, za katerimi stojijo veliki denarji, a dejstvo je, da se danes v Sloveniji širši goriški prostor slabo pokriva.

Veliki slovenski dnevniki ne kažejo posebnega zanimanja za

Goriško, kaj šele za nas, ki živimo v Italiji. Isto lahko rečem za Trst.

Vaš tednik je posebnega profila, saj v pretehtanem sorazmerju prinaša predvsem verske, politične in kulturne vsebine, ki zadevajo zlasti Slovence v Italiji, verjetno pa tudi Slovence tostran nekdanje meje. Takšnega tednika v Sloveniji ni – kaj pa v Italiji?

Držimo se načela, ki je bilo zapisano v ustanovni listini našega časnika, in sicer, da moramo gojiti slovensko besedo, biti zavezani demokraciji in svobodi, vse pa naj bo pregneteno s krščanskim etosom. Smo tudi edini slovenski časnik, ki v Italiji o Republiki Sloveniji govori kot o naši domovini, ker se zavedamo, da narodna manjšina nikjer ne more obstati, če se ne nasloni v vseh smislih na večinski narod, v našem primeru na domovino Slovenijo. V Italiji seveda obstajajo podobni časopisi, kot je naš, a v italijanščini.

Znano je, da Novi glas ustvarja majhna ekipa sodelavcev. Kako vseeno dobro uspevate?

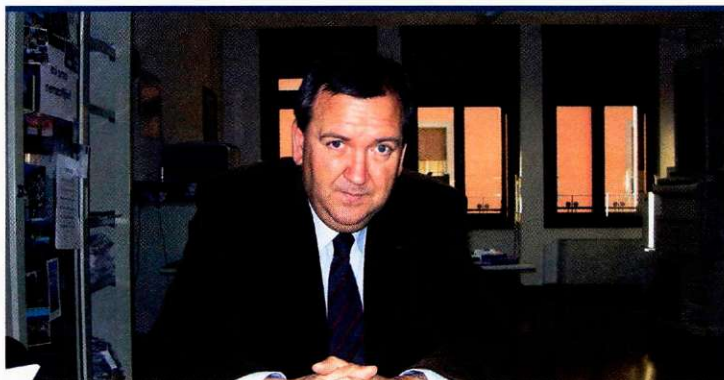
Prej sem omenil, da se mi zdi, da je to mali čudež, ki pa seveda to ni. Veliko je garanja, veliko nesebičnih zunanjih sodelavcev, še vedno se nekaj da na slovenstvo, na to, da smo! Navedel bom podatek, ki je zgovoren in ga je seveda težko razumeti, a je resničen. V 14 letih, odkar delam za Novi glas, še nisem imel deset delovnih dni dopusta skupaj in tudi niti ene same nadure nisem imel nikdar plačane! A si za to ne pripenjam nobene medalje, ker me je oče prekomorec naučil stare in preverjene resnice, da ponavadi kroglja in medalja nikdar ne zadeneta pravih prsi. Tako je. Je pa težko, a tu bi že zavil v zamejsko tarnanje, ki

sem ga tudi sam že presneto sit. Zares sit, predvsem zato, ker ne pelje nikamor.

Kako v luči prostega pretoka čez nekdanjo mejo gledate na ohranjanje slovenstva v Italiji, zlasti še slovenskega jezika?

Zares veliko pričakujemo od sprostitev na meji, in sicer v smislu, da je sedaj na nas, ljudeh, da v goriškem prostoru ob meji zares v polnosti zaživimo Furlani, Italijani in Slovenci. Naša narodna skupnost lahko samo pridobi s to »novostjo«, ki pa to ni, saj smo Slovenci ob boku Furlanov živeli tisoč let brez vsakih vojn in sovražnosti, narodna meja med nami pa se je ohranila dobesedno nedotaknjena; v ta prostor so sovražnost prinesli italijanski iredentisti, fašisti, kasneje tudi komunisti. Vsi smo otroci Ogleja, vsi smo sinovi in hčere oglejske Cerkve, a tega se tudi v Sloveniji premalo zavedate. Oglej je učil spoštovanje svobode, osebne in kolektivne, spoštovanje jezika in kulture drugega in seveda soseda. Oglej je Slovencem dejansko dal vse – od omike do krščanstva, ne nazadnje tudi zavest, da imamo svojo lepo slovenščino za narodni jezik! Podatek, ki ga naši zgodovinarji prevečkrat pozabljajo: slovenska država je nastala točno tam, kjer je bil nekoč oglejski patriarhat, točno tam! Slovensko narodno telo se je ohranilo samo v mejah nekdanjega oglejskega patriarhata, nikjer drugje ne!

Mislite, da bo predsedovanje Slovenije Evropski uniji imelo ugoden »vpliv« na rojake v Italiji in na drugi strani na odnos do Slovencev v Italiji? Kako gledajo recimo vaši italijanski kolegi na to? Se mu bo vaš časnik morda na kak poseben način posvečal?

Upajmo, da bo tako, a dejstvo je, da tudi mi živimo v Italiji, državi, ki je velika in je Evropska unija ne zanima kaj dosti, ker ima dovolj in preveč težav sama s sabo. Italijanski kolegi, vsaj nekateri, sedaj odkrivajo toplo vodo, ko vidijo razvito Slovenijo, čudovito Ljubljano ... To je dobro in lepo tudi za nas! Sam pa nisem velik optimist, ker je med našimi rojaki veliko takih, ki so se asimilirali, poitalijančili, tudi veliko takih, ki sicer govorijo slovensko, a odnosa do domovine Slovenije nimajo nikakršnega, kar je seveda grozljivo. Res je tudi, da bo naša prihodnost odvisna od nas samih. In tu zaideva v širše vode, kjer je majhna rodnost naše narodne skupnosti in seveda slovenske na prvem mestu ...

Kakšen se vam zdi odnos Slovenije do slovenske manjšine? Znano je, da so (bili) nekateri med zamejci zelo kritični do tega (npr. pisatelj Boris Pahor)? Se zdaj obrača na bolje?

Sam vedno poudarjam, da moramo biti hvaležni domovini Sloveniji za finančno, politično in drugo pomoč, ki jo daje Slovencem zunaj svojih meja. Nekateri si te pomoči ne zaslužijo, ker pljuvajo v krožnik, iz katerega

jedo, a to je drugo vprašanje! Čisto drugače pa stvar zazveni, ko pomislimo na dejstvo, da slovenski osnovnošolec v domovini skoraj nič ne ve o nas in tudi možnosti, da bi kaj izvedel, skorajda nima. Ni malo takih pri nas, ki trdijo, da je partija bolje skrbela za narodno telo v Italiji in zunaj meja RS kot vse slovenske vlade skupaj! To ne drži popolnoma, a dejstvo je, da čutimo nelagodje, ker smo po eni strani za nekatere le proračunski problem, za druge pa italijanski Slovenci, če že ne kar makaronarji. O tem je govoril, govori in bo govoril, dokler bo živ, Boris Pahor in se seveda popolnoma strinjam z njim. Popolnoma! Kar se pa tiče finančne pomoči, bi si kot urednik tednika želel, da bi Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu finančno pomoč za najpomembnejše ustanove pri nas, tudi za Novi glas, uredil sistemsko, enkrat za vselej, da ne bi bili vedno znova odvisni od razpisov in novih slovenskih vlad ...

Je opazna že kakšna dobra posledica zaščitnega zakona za Slovence v Italiji? Spodbuja ali sili tudi k združevanju politične ali še kakšne organiziranosti Slovencev?

Zaščitni zakon za Slovence v Italiji je pač še en italijanski zakon, ki se kot večina italijanskih zakonov lahko izvaja ali pa ne. Je sicer boljši kot nič, a ne veliko. Dejstvo je, da ga krajevna oblast izvaja samo toliko, kolikor ga hoče sama. In pri tem tudi Slovenci pridno pomagamo, ker ne izrabljamo možnosti, ki nam jih zakon omogoča ... Morda je sprejetje zakona vplivalo blagodejno vsaj na to, da je ozračje v naši deželi bolj umirjeno in da politiki na obeh straneh meje lahko na široko govorijo o uspehih ... **D**

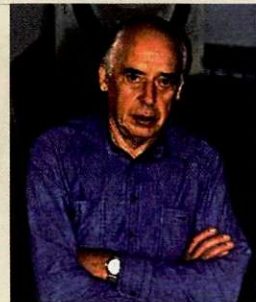
Tedenski utrip

TEMNA PLAT SCHENGNA S širitvijo schengenskega območja decembra lani so se izhodišča za čezmejno povezovanje zamejskih Slovencev s Slovenijo še izboljšala. Drugačen pa je položaj, o katerem govori predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc. Širitev schengenskega območja in odprava kontrol na meji s Slovenijo je Slovence na Koroškem in Štajerskem, v Italiji in na Madžarskem pripeljala še bližje občutku, da živijo v skupnem kulturnem prostoru, v katerem bo sodelovanje in povezovanje še lažje. Temno plat medalje pa so občutili Slovenci, ki živijo na Hrvaškem. Ker je meja s Slovenijo tudi zunanja meja schengenskega območja, so poostri mejne kontrole, nekaj maloobmejnih prehodov pa je Slovenija sploh zaprla. Predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc obžaluje, da je tako, vendar upa, da bo tudi Hrvaška čim prej postala članica EU. L. H.

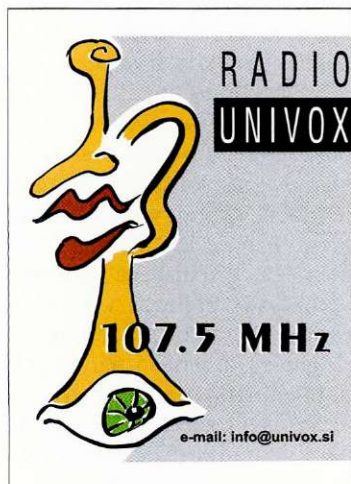
Darko Šonc, ZSDH

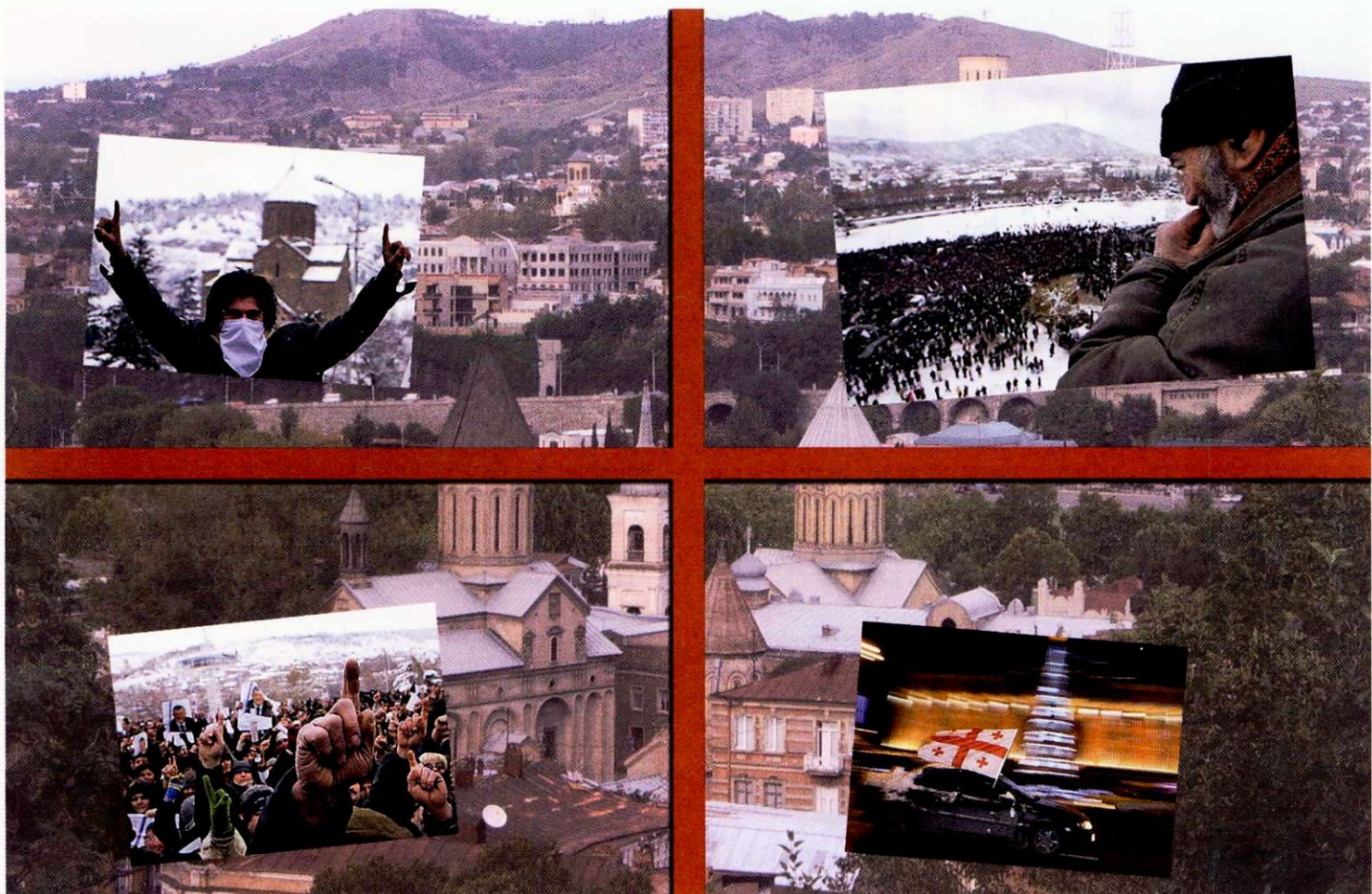
RAZSTAVA O SPACALU Na četrtem pomolu starega tržaškega pristanišča bo do 27. januarja na ogled obsežna razstava, posvečena umetniku Lojzetu Spacalu ob stoti obletnici njegovega rojstva, sporoča Novi glas. Postavitev je omogočilo sodelovanje različnih ustanov, od tržaške pokrajine in dežele FJK do Zadrudne kraške banke in pristaniških oblasti. Na ogled so Spacalove grafike in tapiserije, ki zajemajo razdobje od zgodnjih tridesetih let do umetnikovega poznega ustvarjalnega ciklusa. Postavitev sledi zato kronološkemu načelu. Obiskovalec se tako sooča s Spacalovo zgodnjo figurativno motiviko, v kateri prevladujejo krajine, tihožitja in družbene tematike, in s kasnejšim obdobjem, za katerega je značilen abstraktni pristop do obravnavane motivike.

Umetnik Lojze Spacal

ISKRIVI SMEH 2008 Kulturni center Lojze Bratuž (KCLB) in Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice tudi letos prirejata niz štirih komedij z naslovom Iskrivi nasmeh, ki vsebujejo pisano pahljačo del iz sodobne in klasične komedijske zakladnice. Vse štiri so se ali se bodo zvrstile v januarju kot uvertura v predpustni čas. Prva predstava je bila 13. januarja na odru KCLB, nastopil pa je dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež. V nedeljo, 20. januarja, bo ob 17. uri na vrsti veseloigra Županova Micka Antona Tomaža Linhart, ki je znova oživila na odru Gledališča Toneta Čufarja na Jesenicah v domišljeni režiji Emila Aberška. En večer komedijskega cikla bo namenjen nagrajevanju natečaja Mladi oder, ki ga že vrsto let razpisujeta ZSKP iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta. Slovesni podelitvi nagrad 29. januarja bo sledila predstava gledališke skupine Društva gluhih in naglušnih severne Primorske, ki se bo prvič predstavila na odrskih deskah KCLB. Sklop predstav se bo končal z igralci dramskega odseka PD Štandrež, ki bodo pod režijskim vodstvom Jožeta Hrovata 31. januarja ob 20.30 uprizorili Primorske zdrahe slovitega komediografa Carla Goldonija, ob katerih se nam usta vselej razležejo v neustavljiv smeh. L. H.

V Gruziji na tisoče protestnikov zahteva vnovično štetje glasovnic predčasnih predsedniških volitev.

Vonj po strohnelih vrtnicah

Ana Müllner, foto: Reuters. AFP

Štiri leta po popolnem političnem preobratu Gruzijo pretresa nova kriza. Predsednik Sakašvili je želel situacijo razrešiti s predčasnimi predsedniškimi volitvami, a so te državo le še bolj razdelile.

Štiri leta po t. i. revoluciji vrtnic so v Gruziji zahteve po spremembah čedalje močnejše. A če so leta 2004 protestirali proti takratni oblasti, ki je bila samo marioneta v ruskih rokah, prebivalci Gruzije sedaj zahtevajo odstop predsednika Sakašvilija. Za slednjega je večina menila, da bo državi zagotovil boljšo prihodnost, kar pa mu je očitno spodletelo.

Spet na ulicah Zadnja politična kriza v Gruziji se je začela lanskega novembra, ko so državo začeli pretresati množični protivladni protesti. Aktualni oblasti, ki je bila izvoljena po

t. i. revoluciji vrtnic, na vesti ostajajo številne predvolilne obljube izpred štirih let. Takrat se je namreč s prisego nove, prozahodno usmerjene vlade, končalo obdobje iz Moskve vodene politike in Gruzijci so si začeli obetati številne spremembe na bolje. Ker slednje še vedno ostajajo v obliki obljub, je opozicija začela mobilizirati ljudi in uspešno majati stolček oblastem v Tbilisiju. Predsednik Sakašvili je proteste nasilno zadušil in nemudoma

razpisal predčasne predsedniške volitve, s katerimi si je želel povrniti zaupanje volivcev. Sakašvilija je 5. januarja podprlo skoraj 53 odstotkov volivcev, medtem ko je vodja opozicije Levan Gačačiladze s 27 odstotki pristal na drugem mestu. Volitve naj bi bile potekale v znamenju številnih nepravilnosti, izide pa naj bi bila opozicija označila za prirejene. Gruzijško prestolnico so spet preplavili tisočeri protestniki, ki z vztrajanjem na ulicah že-

lijo doseči odhod Sakašvilija iz predsedniške palače.

Kopičenje moči Ob spremljanju aktualnih dogodkov v Gruziji se marsikdo sprašuje, kako je Sakašviliju v manj kot štirih letih uspelo zapraviti skorajda plebiscitarno podporo sodržavljanov (na volitvah leta 2004 je dobil skoraj 97 odstotkov glasov) in se iz najbolj priljubljenega gruzijskega politika vseh časov preleviti v splošno osovraženo figuro. Eden od razlogov za drastičen padec priljubljenosti naj bi bil v tem, da je Sakašvili začel kopičiti moč okoli izbranih prijateljev in da je prehitro začel izvajati tržne

Kavkaška regija ostaja ukleščena med interesi zahodnih držav in Rusije.

reformne, zaradi katerih je brez dela ostalo več tisoč zaposlenih v javnem sektorju. 40-letni Sakašvili, ki je diplomiral na ameriški univerzi Harvard, pa se vse od predsedniške prisege sooča z očitki na račun svoje arogance. Precej negativnih točk je dobil tudi ob novembrskih protestih, ki jih je poskušal ustaviti s solzilcem in vodnimi topovi in tako le še razpihal jezo protestnikov.

Pri tem se postavlja vprašanje, ali bi Sakašvili v resnici lahko deloval bolje. Gruzija se namreč že vse od osamosvojitve sooča z izredno visoko brezposelnostjo in revščino. In verjeti, da se bo stanje v državi drastično izboljšalo v le nekaj letih, je precej utopično. Tudi če predsedniku ni uspelo izpolniti vseh pričakovanih svojih državljanov, pa je še vedno boljše izbira kot njegov glavni tekmeč Gačačiladze. Slednji namreč zagovarja politiko iz časa pred

revolucijo leta 2004 in v nasprotju s Sakašvilijem velja za proruskoga politika. Čas pa je že pokazal, da se tak način vladanja v Gruziji ne obnese.

Različni interesi Za lažje razumevanje politične krize v Gruziji je bistvenega pomena, da situacijo pogledamo s širšega stališča. Gruzija je vse od revolucije vrtnic naprej veljala za svetlo luč v sicer še vedno slabo razviti kavkaški regiji in tudi kot najpomembnejša zaveznica politike zahodnih držav na tem območju. Sakašvili sicer še vedno uživa podporo Zahoda, a slednja verjetno ni brezpogojna in se ob napučenem vodenju gruzijske politike utegne kaj kmalu izteči. To bi se zgodilo tudi v primeru, če bi Sakašvili znova vzpostavil tesnejše vezi z Rusijo. Območje Kavkaza se tako čedalje bolj spreminja v dvojni boj med interesi zahodnih držav in interesi

Novi stari predsednik Gruzije Mihail Sakašvili

Rusije. Obe opciji si poskušata premoč pridobiti s podpiranjem političnih privržencev in to se prav sedaj dogaja v Gruziji; EU in ZDA odkrito podpirata Sakašvilija, medtem ko si Rusija na vse kriplje prizadeva kot predsednika ustoličiti Moskvi bolj naklonjenega Gačačiladzeja. Nihče ne dvomi, da ima Kremelj marsikaj opraviti pri podpiranju protestov proti oblasti v Tbilisiju. A za druge države nekdanje SZ, kjer še vedno kraljujejo v Moskvi nastavljeni predsedniki, dogajanje v Gruziji ne napoveduje lepše prihodnosti.

Z revolucijo vrtnic je namreč kazalo, da bo Gruzija kot prva izmed držav SZ stopila na pot moderne demokracije in svojim državljanom zagotovila boljše prihodnosti, ki za mnoge prebivalce Kavkaza ostaja le iluzija. Upajmo, da bo razplet dogodkov v Gruziji temu območju prinesel kaj več kot le vonj po strohnelih cvetovih vrtnic. **D**

Prvak opozicije Levan Gačačiladze

Usoda Abhazije in J. Osetije negotova

Opozicija zahteva Sakašvilijev odstop

V politični ujetosti med Rusijo in Evropo

Eno glavnih točk predvolilne kampanje v Gruziji so bili tudi tokrat odnosi z Rusijo, ki še vedno želi voditi politiko držav nekdanje Sovjetske zveze. Po revoluciji vrtnic je Sakašvili začel odkrito nasprotovati uradni Moskvi in slednja je „v zameno“ uvedla vrsto gospodarskih sankcij proti Gruziji, ki je ekonomsko še vedno močno odvisna od svoje velike sosedice. A odnos med državama ni bistvenega pomena le na gospodarskem področju; le skupaj lahko Gruzija in Rusija rešita problematiko dveh separatističnih pokrajin v Gruziji – Južne Osetije in Abhazije. Slednji sta kmalu po osamosvojitvi Gruzije enostransko razglasili samostojnost in njun status še danes ni določen. Obe pokrajini želita postati del Ruske federacije, čemur Gruzija močno nasprotuje. To je ob vnovični izvolitvi dejal tudi novi stari predsednik Sakašvili: „Moj glavni cilj v življenju je videti vnovično ozemeljsko enotnost Gruzije. Brez Abhazije in Južne Osetije pa Gruzija ne bo nikoli ozemeljsko popolna.“ Vodja opozicije Gačačiladze je na drugi strani obsodil predsednikov nacionalizem, a Sakašvili pri tem vprašanju lahko računa na večinsko podporo Gruzijcev. Odločilen glas predstavlja tudi več kot 300 tisoč Gruzijcev, ki so se v času vojne iz obeh pokrajin vrnili v srce domovine. Vojna, ki je trajala od 1992 do 1993, je samo v Abhaziji zahtevala 13 tisoč mrtvih, tako Abhazijo kot Južno Osetijo pa je zaradi nje zapustila več kot polovica prebivalcev. V obeh pokrajinah zahteve po spremembah postajajo čedalje glasnejše. Moskva pa je že napovedala, da bo priznala neodvisnost separatističnih pokrajin na Kavkazu (poleg Abhazije in Južne Osetije lahko k njim prištejemo tudi Gorski Karabah v Azerbajdžanu), če bo samostojnost doseglo Kosovo. S tem želi predvsem izsiljevati mednarodno skupnost, ki večinoma nasprotuje rojstvu novih držav na Kavkazu. Prihodnji status samooklicanih držav pa je treba določiti čim prej, saj samo to pomeni izhod iz revščine, ki že desetletja domuje v tem delu sveta.

ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava 03-56-57-150
trgovina EVJ Center Kisovec
03-56-71-234
trgovina EVJ Trbovlje
05-90-23-203
storitve 03-56-57-150

- elektroinstalacije
- strojne instalacije
- projektiranje za področje strojnih in elektro instalacij
- geodetske storitve
- daljinsko ogrevanje z lesno biomaso
- kabelsko komunikacijski sistemi
- grafitne ščetke
- trgovine EVJ Center
- delovni stroji in nizke gradnje
- bar Sedmica

lokalna televizija ETV

http://etv.elektroprom.si
komercialna:
03-56-57-150
uredništvo:
03-56-57-177

Starševski tečajji

Švedska ponuja vse več tečajev za starše, na katerih jih učijo, kako čim boljše vzgajati otroke. Število staršev, ki sodelujejo na tovrstnih tečajih, se je z dveh odstotkov v letu 2004 zvišalo na sedem odstotkov v letu 2007, cilj pa je doseči udeležbo 30 do 40 odstotkov vseh staršev. Na Švedskem so tako organizirali posebne diskusijske skupine za starše novorojenčkov pa tudi brezplačno izobraževanje za starše nekoliko starejših otrok. Tečajji delujejo za vse, tako tiste, ki nimajo nobenih realnih skrbi, kot za tiste, ki jih imajo, prilagajajo pa jih tipu težav, ki se pojavljajo.

Papeževa kritika Papež Benedikt XVI. je med mašo ob svetih treh kraljih izrazil kritike do sveta, v katerem so izobilja deležni samo redki izbranci, na drugi strani pa v revščini živijo velike množice. Ob tem je pozval k zmernemu načinu življenja, ki bi zagotovil pravično razporeditev premoženja v času, ko se svet peha za naravnim bo-

gastvom. Dejal je, da spori zaradi gospodarske (pre)moči, pehanje za energijskimi in vodnimi viri ter surovinami otežujejo delo tistim, ki si prizadevajo za pravičnejši in enotnejši svet, in da je jasno, da bomo samo z zmeranim življenjskim slogom in z obvezo za pošteno razporeditev bogastva lahko dosegli pravičen in vzdržljiv napredek.

Nov proces V Haagu se je z večmesečno zamudo znova začel proces proti nekdanjemu liberijskemu predsedniku Charlesu Taylorju, ki je obtožen vojnih zločinov. Nekdanji liberijski predsednik je obtožen, da je z orožjem in denarjem podpiral zloglasno uporniško

skupino RUF, ki je med državljansko vojno v Sierr Leone v letih od 1991 do 2001 morila, pohabljala in posiljevala ljudi. V omenjeni vojni je bilo ubitih okoli 120.000 ljudi. Taylor vse obtožbe na svoj račun zanika, je pa prvi predsednik kake afriške države, ki se je pojavil pred mednarodnim sodiščem za vojne zločine. Sojenje pred posebnim sodiščem ZN za Sierr Leone so

iz Freetowna, glavnega mesta Sierr Leone, preselili v Haag, ker so se pojavile bojazni, da bi sojenje Taylorju destabiliziralo regijo. Po napovedih naj bi proces trajal dve leti. Samo tožilstvo je nanj povabilo 144 prič.

Smeti Policija v Neaplju je posredovala proti demonstrantom,

TUJI TISK

The Washington Post

Ironija usode

Ruski gledalci se množično valijo v kino, da bi zvedeli, kako se bo končala zgodba o Ženji in Nadji. Sovjetski film Ironija usode, ki so ga med novoletnimi prazniki predvajali na ruski televiziji, je zakoreninjen v srcih mnogih

Rusov, skoraj kakor Čudovito življenje v ameriški kulturi. Ironija usode, ostromna melodrama Eldarja Rjzanova, je nastala leta 1975 in v sebi skriva ironijo na enolično življenje v sovjetski Rusiji. Po zabavi s prijatelji se moskovski zdravnik Ženja znajde na leningrajskem letališču in ne ve, kje je. Najame taksi in se po ulicah, ki so popolnoma podobne moskovskim, pripelje do bloka, ki je popolnoma enak kot tisti, v katerem sicer živi v Moskvi. In celo vrata stanovanja v četrtem nadstropju so enaka vratom njegovega stanovanja; Ženja jih odklene s svojim moskovskim ključem, toda v tem stanovanju živi simpatična Nadja.

Mignews

Kakšna je bila

Malo je mogoče izvedeti iz kosti dinosavrov, toda na Kitajskem so arheologi prvič našli odtis dinosavrove kože v kamnini. Izkazalo se je, da je imel predstavnik vrste rastlinojedih papagajskih kuščarjev Psittacosaurus precej debelo

kožo, podobno kot morski psi ali delfini. Pokrita je bila z roževinastimi luskami in deloma s perjem. V sestavi je imela kar 25 plasti kolagena. Po mnenju paleontologov so takšne luske podpirale notranje organe dinosavrov in jih varovale pred plenilci. Vzorci mehkih tkiv, kot je koža, se sicer zelo težko ohranijo v okaminah. Na Kitajskem so odkrili tudi odtis psitakozavra v boju s plenilskim dinosavrom, zato so različni tudi odtisi zob in je težko določiti, kateri pripadajo kateri od vrst, ki sta se znašli v smrtnem spoprijemu. Psitakozaver je sicer hodil po dveh nogah in bil le malo večji od srne. Kitajska najdba je prinesla še eno presenečenje – koža se je ohranila tako, da je viden njen prerez.

ki so protestirali proti vnovičnemu odprtju odlagališča smeti v neapeljskem predmestju Pianura. Policisti so odstranili cestno blokado, ki je zapirala dostop do odlagališča, demonstranti pa so se na to odzvali z metanjem kamnov. Demonstranti menijo, da odlagališče, ki je bilo zaprto od leta 1996, škodi zdravju ljudi. Poleg tega leži v bližini narodnega parka. V Neaplju in okolici se je samo v tednu dni nabralo okoli 100.000 ton odpadkov, predsednik države Giorgio Napolitano pa je krizo označil za tragedijo.

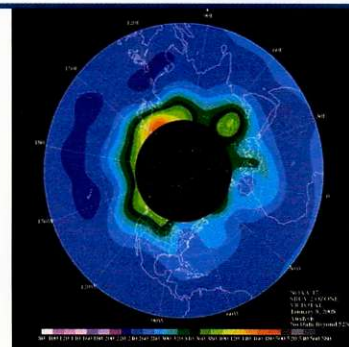
Zahteva preiskavo Bilaval Buto Zardari, sin nedavno umorjene voditeljice pakistanske opozicije in nekdanje premierke Benazir Buto, je pozval Združene narode, naj prevzamejo pobudo pri prei-

skovanju umora njegove matere, saj sam ne zaupa pakistanskim oblastem. 19-letnega študenta prvega letnika oxfordske univerze so po atentatu na Butovo izbrali, da na čelu Pakistanske ljudske stranke nasledi svojo mater, kljub temu stranko ta čas vodi njegov oče Asif Ali Zardari. Buto Zardari je dejal, da je njegova prva naloga, da se vrne na Oxford in nadaljuje svoj študij. Dokler ne konča izobraževanja in postane dovolj zrel, se namreč ne počuti sposobnega, da bi stopil na politično prizorišče.

Hladneje bo Temperature ozračja po svetu se bodo letos nekoliko znižale, a bo leto 2008 kljub temu med desetimi najtoplejšimi v zadnjih desetletjih, napovedujejo britanski znanstveniki. Na malenkostno znižanje temperatur bo vplival vremenski pojav La Niña nad Tihim oceanom.

Povprečna temperatura bo 0,37 stopinje Celzija nad dolgoletnim povprečjem 14 stopinj. Letošnje leto bo s tem najhladnejše po letu 2000, ko je bila temperatura 0,24 stopinje nad povprečjem. Znižanje temperature pa ne pomeni, da se je segrevanje ozračja ustavilo. La Niña je vremenski pojav, ki znižuje

temperaturo morja ob zahodni obali Južne Amerike, kar povzroča vremenske nevspečnosti v različnih delih sveta. Drugi pojav, El Niño, pa segreva površino Tihiega oceana in naj bi povzročil dolgotrajno sušo v Avstraliji, poplave na t. i. Afriškem rogu in v Boliviji ter močnejše zimske monsune v Južni Aziji.

Pravo gorje

Kitajska vlada je prepovedala brezplačne plastične vrečke, ki jih potrošniki dobijo v trgovinah in supermarketih. Ljudje porabijo preveč vrečk in jih ne odlagajo ustrezno, s čimer onesnažujejo okolje. Za njihovo proizvodnjo poleg tega porabijo preveč dragocene nafte. Trgovine, supermarketi in druge prodajalne od junija ne bodo več smeli razdeljevati brezplačnih vrečk. Te bodo še naprej na voljo, a bodo morale biti jasno označene s ceno. Vlada si želi, da bi kupci znova začeli uporabljati vrečke iz blaga in košare za zelenjavo, poleg tega pa je prepovedala proizvodnjo, prodajo in uporabo vrečk, tanjših od 0,025 milimetra. Podjetjem, ki ne bodo upoštevala prepovedi, grozijo visoke kazni in celo zaplemba imetja. Prebivalci najbolj obljudene države na svetu vsak dan porabijo do tri milijarde vrečk, na Kitajskem pa za proizvodnjo plastične embalaže vsako leto predelajo pet milijonov ton (37 milijonov sodčkov) surove nafte.

VIP: STA

TUJI

La Stampa

Spijo med letom

Stres, utrujenost, težave z zvezami med poletom, težave z varnostjo na letališčih ter zapleti pri vzletih in pristankih – piloti ameriških letalskih družb imajo veliko razlogov za pritoževanje nad delovnimi razmerami.

O tem priča raziskava, ki jo je NASA izvedla med letoma 2001 in 2004 ter se opira na podatke na več kot 10 tisoč straneh. V začetku je NASA nameravala te podatke obdržati v tajnosti, da ne bi škodovala ugledu ameriških letalskih družb. Poleg tega naj bili zbrani za to, da bi ocenili učinkovitost njihovega zbiranja. Piloti imajo po teh podatkih pogosto težave z utrujenostjo ekipe. Svojo negativno vlogo igra tudi zapletena razporeditev vzletnih stez. »Piloti, ki zaspijo med poletom, so resen problem,« je zatrdil eden od vprašanih, medtem ko drugi govorijo o težavah pri komunikaciji s kontrolorji poletov, ker je zračni prostor zelo obremenjen.

Der Spiegel

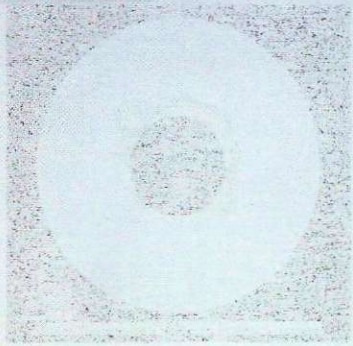
Grožnja izumrtja

V Nemčiji je kar 30 odstotkov vrst v nevarnosti, da izumrejo. Naravovarstveniki bijejo plat zvozna: podnebne spremembe lahko pripeljejo do izumrtja mnogih vrst živali in rastlin. Strokovnjaki pričakujejo tudi pritek novih

škodljivcev in prenašalcev novih bolezni. Globalna otoplitev se, kot je znano, najbolj kaže na Arktiki s tajanjem ledu ali pa v tropih s stihijskimi neurji. »Segrevanje podnebja najbolj vpliva na vrste, ki živijo v vodi, močvirjih, v visokogorju in na morskem obrežju,« je dejala predsednica sveta za ohranjanje narave v Nemčiji Beata Essel. Zelo ogrožene so tudi ptice selivke. Vzrok je predvsem suša in upad kopenskih voda. Tudi pojav novih vrst, ki prihajajo v Nemčijo z juga, ter zmanjševanje življenjskega prostora na račun naseljenih območij je precej problematično dejstvo. Število komarjev nenehno narašča, hkrati pa tudi okužbe z meningitisom in boreliozo.

INTERVJU

Jani Soršak

V osnovi je UVK represiven organ

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Jani Soršak je dober mesec dni vršilec dolžnosti direktorja Urada RS za varstvo konkurence. Po izobrazbi je pravnik z opravljenim pravosodnim izpitom. Nekaj časa je bil samostojni odvetnik, v uradu pa je bil zaposlen že v letih od 1997 do 2000. Nato se je zaposlil v odvetniški pisarni Mira Senice. Od 2003 do 2004 je bil zaposlen v odvetniški pisarni Stojana Zdolška, leta 2004 pa je stopil na pot samostojnega odvetništva.

Nekateri so bili presenečeni, da vas je vlada imenovala na to mesto, in sicer zato, ker ste prej delali v odvetniški pisarni Stojana Zdolška, ki je zastopal Pivovarno Laško v boju z Interbrewom, nasprotno pa so drugi šteli za vašo prednost. Kako to komentirate?

Glede na to, da se Stojan Zdolšek ukvarja s tovrstnimi pravnimi posli, s katerimi sem se tudi sam želel ukvarjati, sem si v njegovi odvetniški pisarni nedvomno pridobil določena znanja, za katera ocenjujem, da so prednost. Kar pa se zadeve Pivovarne Laško tiče, je bila ta končana leta 2005, jaz pa v tem primeru nisem sodeloval že od druge tretjine leta 2003. Zadevo je vodil Miro Senica, Stojan Zdolšek je pri tem le pomagal. To pa pomeni, da je zadeva s pravnega vidika že dolgo končana. To govorim tudi zato, ker so bili v zvezi s tem neki očitki. Lahko zatrdim, da ni nobene povezave. Predvsem pa menim, da mi izkušnje, ki sem jih dobil kot odvetnik, pomagajo pri delu, ki ga zdaj opravljam.

Katere primere ste zastopali kot samostojni odvetnik?

Korporacijske. V več primerih sem zastopal stranke na eni strani, odvetnik Zdolšek pa na drugi.

Kaj je pravzaprav temeljna naloga urada za varstvo konkurence? Ime samo namreč ne pove veliko.

Pri tem gre za več vidikov, v osnovi pa je urad za varstvo konkurence represivni organ, ki preganja dejanja, definirana kot omejevanje konkurence. To so trije sklopi dejanj: eno so t. i. sporazumi, ki omejujejo konkurenco, to so t. i. karteli, ki so lahko horizontalnega in vertikalnega značaja. Drugo

so t. i. enostranska dejanja omejevanja konkurence, kamor sodi zloraba prevladujočega položaja, in tretji vidik je presoja koncentracije podjetij. Slednje nastane takrat, ko se več podjetij združuje, pri čemer govorimo o združevanju v vsebinskem smislu, ne samo v smislu pravne osebe. Še en vidik je zajet v zakonu, kjer pa imamo bolj opozorilno vlogo, to je omejevanje konkurence z oblastvenim dejanjem. Na ta vidik se kar malo pozablja. Vedno kadar se sprejme neka koncesija ali pa se uredi področje, ko je treba dobiti koncesijo, je to že omejevanje konkurence in v takšnih primerih ima urad po zakonu posvetovalno vlogo, ko vladi in parlamentu sporoči svoje mnenje o tem, ali je to primerno s stališča omejevanja konkurence. Poleg tega je v zakonu tudi določeno, da imamo promocijsko vlogo. To pomeni, da moramo aktivno zagovarjati gospodarsko konkurenco na vseh področjih, v dvomu pa se moramo vedno odločiti v korist konkurence.

Ima po vaše urad dovolj vzvodov, da z izrečenimi globami disciplinira tiste, ki kršijo pravila o omejevanju konkurence?

Urad je prekrškovni organ in lahko izreče globo, problem zdajšnje globe pa je, da je, sploh če jo primerjamo z drugimi evropskimi državami, smešno nizka.

Kakšna je najvišja mogoča globa in ali je urad že izrekel kakšno?

Urad je izrekel že kar nekaj glob. Razpon je od 125 tisoč evrov do 375 tisoč evrov za pravne osebe. Pri tem lahko urad izreče najvišjo globo le v višini 125.000 evrov, ker smo prekrškovni organ v smislu mandatnega postopka. Za kaj več pa lahko damo predlog sodniku na okrajno sodišče, ki naj bi izpeljal prekrškovni postopek in izrekel globo do 375.000 evrov.

V katerih dejanjih so bile izrečene globe? Imen verjetno ne morete povedati ...

Te zadeve so bile javno objavljene, zato glede tega ni problema. Šlo je za t. i. sporazume, kartele in dva primera zlorabe prevladujočega položaja. Vsi postopki so še vedno v teku.

Do zdaj je veljalo, da je urad brezzobi tiger. Ali to drži oziroma ali mu bo spremenjena zakonodaja omogočila, da to ne bo več?

Kot veste, je zdaj v postopku osnutek novega zakona o preprečevanju konkurence. Zadnja sprememba je bila bolj redakcijske in ne vsebinske narave. Glede na to novemu zakonu, če bo sprejet, pripisujemo velik pomen. Zakaj? Zato, ker se predvsem zvišujejo kazni, in sicer tako, da se vpeljujejo standardi EU, kar pomeni, da bodo kazni izrečene glede na letni promet kršilca. Predlagano je, da se lahko kazni izreče do višine 10 odstotkov letnega prometa, kar je precejšen znesek za neko družbo. To je tudi kazni, ki jo lahko izreče evropska komisija v tej višini. Ali je bil urad do zdaj brezzobi tiger? Ja in ne. Vsekakor je moja ocena, da bi se kljub zakonodaji lahko ali pa moralo več storiti na tem področju. Če bi urad imel agresivno držo, bi že to imelo določen učinek, vendar te drže doslej ni bilo. Še enkrat poudarjam, da je primarna vloga urada represivna. Neodvisno od tega pa so na področju presoje koncentracije že zdajšnja pooblastila zadoščala, da bi urad lahko delal uspešno, a je bila težava v tem, da je v preteklosti zelo formalistično presojal takšne zadeve, ker bodisi ni imel strokovnjakov s tega področja, bodisi so bile posamezne analize bolj špekulacije. Tudi kaj menim, da bi lahko urad stvari nekoliko drugače izvajal, kot jih je. Na področju kartelov pa so načrtovane zakonske spremembe povezane s kaznimi, ki se bodo zdaj, če bo zakon v državnem zboru sprejet, povišale.

Ali osnutek zakona, ki ste ga omenili, spreminja še kaj pomembnega?

Bolj dodelan je postopek preiskovalnih dejanj, kar je bilo treba urediti zaradi vstopa v EU. Drugih sprememb poleg tega, da so nekatere zadeve drugače postopkovno urejene, ni. Mogoče smo nekoliko natančneje zapisali, katere ukrepe lahko urad sprejme v primeru, ko naloži odpravo kršitve in njenih posledic. Do zdaj smo imeli generalno določbo, vendar smo glede na to, da praksa pri nas ni razvita, presodili, da je mogoče primerno določiti, kaj to pomeni. Recimo. Če bo sprejet zakon v predlagani obliki, bomo imeli tudi mi možnost, ▶

Ali je bil urad do zdaj brezzobi tiger? Ja in ne. Vsekakor je moja ocena, da bi se kljub zakonodaji lahko ali pa moralo več storiti na tem področju.

▶ da v primeru, ko ugotovimo zlorabo prevladujočega položaja, kršilcem, če ocenimo, da je to potrebno, naložimo razbitje družbe. To je nekaj podobnega, kot imajo Američani že od leta 1904. Po teoriji naj bi bilo to sicer mogoče že zdaj, vendar so nekateri menili drugače. Glede na to zdaj v zakonu natančno določamo, v katerih primerih je to mogoče. Doslej smo imeli to možnost pri koncentraciji, zdaj pa smo natančno zapisali, da je to mogoče tudi pri zlorabi prevladujočega položaja in nekaterih kartelnih sporazumih. Včasih je bilo zlasti pri zlorabah prevladujočega položaja edino sredstvo za odpravo posledic kršitve zakona to, da naložiš razbitje neke družbe, ki zlorablja prevladujoči položaj.

Ali to pomeni, da bi v primeru Pivovarne Laško in Pivovarne Union lahko prišlo do razbitja družbe na dve ločeni pivovarni? Govori se, naj bi Pivovarna Laško morala celo prodati Pivovarno Union.

Namen zakona ni, da se doseže razbitje kogar koli. Namen je, da se organom podelijo pristojnosti, ki jih imajo drugi primerljivi organi. Ko smo pripravljali zakon, ni imel nihče v mislih nobenega konkretnega primera. Tržno področje je namreč zelo fluidno. V tem trenutku imamo določene močne horizontalne in vertikalne koncentracije, čez tri leta pa lahko vse prodajo tujcem in potem jih bo tujec razbil, če bo želel prodati posamezne deleže. O tem se premalo govori. Govori se o nacionalnem interesu, da mora neka družba

ostati v domačih rokah, a kje imamo zagotovila, da bo res ostala? Če pogledamo finančno stanje katere od družb, pri tem nimam v mislih konkretnega imena, ni jasno, od kod bodo financirali nakup lastniških deležev. Razen če se si bodo pripojili banko. To pomeni, da vsi ti menedžerski odkupi samo pospešujejo prihod tujcev, ker bodo morali prodajati dele podjetij, da bodo lahko odplačali svoje odkupe, saj jim banke tega ne bodo več financirale – razen če ne bo šlo za politično motivirana posojila. To je vidik, ki ga do zdaj še nihče ni načel. Posebej zaradi menedžerskih odkupov na način, kakršnemu smo večinoma priče, silimo premoženje v roke tujcev, poslušamo pa, da je to v nacionalnem interesu. In to bo naslednja faza. Ko bodo tujci prišli financirati naše propadle 'managed by outerje', bodo seveda zahtevali nekaj za to in potem bodo ta podjetja delili. Nato bo vse pristalo v rokah tujcev. Nekateri bodo zaslužili, naredili t. i. imenovani exit (izhod, op. av.), pobrali svoje, se preselili na Bahame na primer, nam pa bosta ostala dva velika problema: najprej 'managed by outer', ker se je pač goljufalo pri nakupu in bo premoženje pristalo v rokah tujcev oziroma 'equity skladov', ki so daleč najhujši krvosesi. To povem iz svoje izkušnje, ker sem jih zastopal kot odvetnik.

Lahko urad pri tem ugotavlja tudi sum kaznivega dejanja?

Če urad ugotovi sum kaznivega dejanja, je seveda po zakonu dolžan o tem obvestiti

tožilstvo. Pri tem je problem naše tožilstvo. Trajalo bo namreč še kar nekaj let, da bo slednje s svojimi kadri to strokovno preganjalo. Naj povem primer. Ko smo mi šele izvedeli za stečaj nekega podjetja v Nemčiji, nas je nemški tožilec že pisno zaprosil, da bi nekaj preveril. V Nemčiji je namreč tako, da takoj ko nekdo objavi stečaj, tožilstvo preveri, ali ne gre morda za načrtovani stečaj. Pri nas vemo, da so bili stečaji način za pranje denarja oziroma način, da je nekdo prevaral upnike. Polovico terjatev je nekdo poceni odkupil, izvedel prisilno poravnavo in pri tem dosegel 80-odstotni skonto. To je bil najboljši posel, kar je mogočih, sodišča pa so to nekritično potrjevala. Poznam primer, ko so nekemu vsako leto potrjevali prisilno poravnavo. In potem so se sodniki med seboj pogovarjali v smislu »tukaj je pa nekaj čudnega«, na koncu pa kljub vsemu potrjevali takšno početje. Pri vsem tem je največji problem tožilstvo. Tožilstvo namreč nima kompetentnih ljudi, ki bi imeli izkušnje. Policija nekaj poskuša, vendar ima preprosto premalo kadra in preveč dela, da bi bila uspešna. Že povprečen revizor pa bi natančno vedel, na kateri postavki se dogaja kriminal v podjetju. Tega znanja policija nima. Ne vem, zakaj ga ne kupijo pri revizorjih. Glavno vlogo pa bi seveda moralo imeti tožilstvo. Ves čas poslušam sodnike, da so obtožni predlogi, ki prihajajo na sodišče, izjemno slabo napisani. Rečejo, da vidijo, da jim je policija dala podatke, ampak stvar je preprosto preslabo napisana.

Lahko k izboljšanju tega pripomorejo posebne tožilske skupine, ki se oblikujejo?

Rezultati tega še niso vidni.

Pride do vas kdaj kakšen kriminalist?

Ne, mi odhajamo k njim. Ne pričakujemo, da bo kdo prišel do nas, ker menimo, da moramo biti aktivnejši v tem smislu, zato mi hodimo naokoli. Primarno so za nas zanimivi kriminalisti, ki imajo določena pooblastila, vendar je kriminalistov, ki se s tem ukvarjajo, premalo. Sam sem se pogovarjal z nekaterimi od njih. Pravijo, da so prvi problem plače, saj zaradi uravnilovke v plačnem sistemu ne morejo pridobiti visoko usposobljenih ljudi. Prav tako v sistemu ni primerne fleksibilnosti, kar pomeni, da bi lahko, ko bi potrebovali kader z določenim znanjem, tega preprosto kupili na trgu. Plačati bi bilo treba delo revizorja, ki bi podal svoje mnenje v posameznem primeru. Obramba, denimo, to možnost ima, tožilstvo pa ne. Tako ni enakopravnosti orodij. Velikokrat je slišati, da ima država vse, da ima organizacijo, ljudi in sredstva, vendar v praksi tega ni.

Kaj torej narediti, da se to izboljša?

Moj predlog je, da bi se morale ustanovljati posebne skupine, vendar če se to dela samo zato, da še ljudje iz nekega oddelka prazno-

redijo v drugega, se ni naredilo nič. Predvsem bi morali meriti učinkovitost tožilcev, in to ne v smislu obsodb, ampak v smislu, da se zagotovi interni strokovni nadzor nad njihovim delom. Zdaj so namreč nekoliko razpuščeni. Ni namreč dopustno, da se na eni zadevi izmenja šest tožilcev. To je treba takoj odpraviti, ker je to katastrofa za postopek. To, da bodo po novi zakonodaji tožilci vodili postopek namesto preiskovalnega sodnika, pa mislim, da je korak v pravo smer. Predvsem pa je potrebno tesnejše povezovanje tožilstva in policije. Dokler je policija na eni strani, tožilstvo na drugi, med seboj komunicirata prek elektronske pošte, dokumentacijo pa si pošiljata s kurirji, to ne bo delovalo. Tožilec ne sme biti samo v pisarni, tožilec mora biti na terenu, kot to vidite v ameriških filmih. Tega je premalo, ker je pri nas drugačna mentaliteta. Predvsem pa mislim, da tožilstvo potrebuje kadrovsko prevetritev. Kako to narediti ob dejstvu, da zaposlenega ne smeš odpustiti, pa je seveda druga zgodba.

Imate v mislih kadrovsko prevetritev na vrhu ali v vseh vejah sistema?

Predvsem v vseh vejah sistema, kajti če prevetriš samo vrh, nisi naredil veliko, saj vodstvo ne hodi na obravnave. Potrebni so predvsem operativci in te je treba za njihovo delo ustrezno stimulirati. Predvsem je treba povečati fleksibilnost pri plačah. Predstojnik mora imeti možnost, da sam odloča o tem, kako bo nagradil dobre tožilce. Jasno je, da bo pri tem vedno nekdo nezadovoljen in da bo morda dobil nagrado tudi kdo, ki si je ne zasluži, a to se pač dogaja. Nekaj takšnega sicer že obstaja, vendar pa so zneski tako minimalni, da ni bistvene razlike pri posamezni plači. Predvsem je torej treba vzpostaviti merila za nadzor učinkovitosti. Pri tem ni treba izumljati tople vode, saj ima že vsako povprečno podjetje razvit takšen sistem. Za ureditev tega se pač najame svetovalec, ki lahko takšen sistem vzpostavi. Petkrat lahko zamenjamo generalno državno tožilko, pa ne bomo s tem nič naredili. Potrebujemo operativce.

Kako pa ocenjujete delo policije z vidika svojega dela?

Policija je imela dober kader za gospodarski kriminal v začetku devetdesetih, vendar je ves ta kader odšel. Zdaj imajo na teh mestih mlade, neizkušene kriminaliste, ki sicer pridobivajo izkušnje, vendar gredo potem ponavadi drugam. Največji problem pri tem so plače, ki bi morale biti tudi tukaj vezane na učinkovitost. Sam ne bi imel nič proti, če bi imel policist, ki je dober in učinkovit, dvakrat večjo plačo kot njegov kolega. Ampak ljudje ne mislijo tako. Velikokrat se tudi vidi, da nekateri imajo voljo delati dobro, vendar jih volja nato hitro mine zaradi slabih plač, slabega dela tožilca, zaradi katerega zadeva na sodišču pade, in podob-

no. Policisti bi morali vzpostaviti sodelovanje z revizorji, saj ti imajo znanje.

Vrniva se k delu vašega urada. Kakšna orodja ima urad na voljo, da ugotavlja koncentracije, monopole, kartele in podobno?

Različno. Eno so seveda javni podatki, do katerih imamo dostop tako kot vsi, druge podatke pridobivamo v postopku. To je modificiran upravni postopek, kar pomeni, da lahko v primeru, ko nekdo nečesa ne predloži, zagrozimo z denarno kaznijo. Še dodatno pa imamo t. i. možnost dodatnih preiskovalnih dejanj, kjer izdamo sklep kot inšpektorji in opravimo določen pregled. Problem nastane, če se nekdo temu aktivno upira. V tem primeru ne moremo narediti nič. Lahko napišemo kazen, kaj več od tega pa ne. Druga težava pa je, da lahko zaprosimo sodnika za prekrške, da nam izda odredbo za izvedbo hišne preiskave, vendar moramo z utemeljenim sumom dokazati obstoj prekrška, kar pa je za naše zadeve nekoliko problematično, saj začnemo te zadeve raziskovati zelo na začetku. Pri nas urad tega do zdaj ni prakticiral, medtem ko je evropska komisija pri tem zelo agresivna. To pomeni, da se inšpektorji zjutraj pojavijo na vratih, zasežejo vso dokumentacijo in vse računalnike ter vse skupaj odpeljejo.

Ima slovenski urad te pristojnosti?

Obstoječi zakon je glede tega nekoliko nejasno napisan.

Imamo močne horizontalne in vertikalne koncentracije, čez tri leta pa lahko vse prodajo tujcem in potem bo tujec razbil, če bo želel prodati posamezne deleže.

Kako pa bo to urejeno z novim zakonom?

Novi zakon, ki je v postopku, je glede tega jasnejši in se, kot sem že rekel, zgleduje po zahtevah evropske komisije.

Si torej lahko nekaj takšnega, kar ste omenjali, da nekomu zaplenijo računalnike in dokumentacijo, zgodi v prihodnosti tudi pri nas?

Seveda. Lani je evropska komisija to naredila tudi v Sloveniji, vendar ne morem povedati kje. Šlo je za čezmejni kartel, ko je obstajal sum, da je udeleženo tudi slovensko podjetje. Vse je bilo izvedeno zelo profesionalno.

Ste razmišljali, da bi komisija pomagala tudi vam? Je to sploh mogoče?

Je mogoče, vendar tega do zdaj nismo delali. Imamo t. i. program exchange, ki sem ga izrecno zahteval, to pomeni, da nam oni pošljejo strokovnjaka, mi pa pošljemo enega od naših ljudi k evropski komisiji na izobraževanje.

Zdi se, da nameravate pripeljati urad na nivo, kakršnega bi ga moral imeti ...

To je moj trdni namen. Seveda za rezultate ne morem jamčiti, saj so odvisni od številnih dejavnikov, vendar želim, da bi bil urad primerljiv z uradi v tujini.

Ste se prijaviли na razpis za generalnega direktorja urada?

Ne. Prvi razpis je šel nekako mimo, ko smo se z ministrom Andrejem Vizjakom začeli pogovarjati o tem.

Naslednji naj bi izšel junija. Se boste prijaviли?

Razmišljam o tej možnosti.

V javnosti ste že večkrat omenili, da je urad kadrovsko podhranjen in da poskušate nazaj dobiti ljudi, ki so odšli. Koliko je sploh ljudi in koliko bi jih morali imeti?

V kadrovskem načrtu za leto 2008 je predvidenih 18 ljudi in v tem trenutku so nominalno zapolnjena vsa mesta. Ni težava v tem, da imamo 18 ljudi, ampak v tem, da je več zaposlenih na pravosodnih zadevah, ker študirajo v tujini, ker se je tako dogovoril prejšnji direktor, ker jih je nekaj na porodniških dopustih in podobno. Tako je dejansko učinkovitih 11 ljudi. To pa je seveda premalo. Kljub vsemu nam nekako uspeva, čeprav imamo koncentracije, ki jih moramo presojati v 90 dneh. Pri tem potrebujem več ljudi, da ▶

► pregledujejo kup dokumentacije, ki jo pošljejo posamezne stranke. Če izvajamo resne preiskave in moramo v štirih podjetjih hkrati delati preiskave, potrebujemo najmanj po tri ljudi v vsakem. Dva morata raziskovati, eden pa ju mora nadzirati. To je seveda treba delati hkrati, saj drugače lahko v drugem podjetju že uničijo vse dokumente. Včasih smo imeli možnost, da to opravljamo skupaj s tržnimi inšpektorji, ki to znajo delati, vendar je bila ta možnost leta 1999 iz meni neznanih razlogov odpravljena.

Kakšen profil kadrov pa najbolj potrebujete?

Poudarek mora biti seveda tako na ekonomskih kot pravnih znanjih. Pravniki morajo poznati zakon o upravnem postopku, zakon o prekrških, kazenski zakonik in podobno. Dobro je poznati tudi sodno prakso in obligacijski zakonik, ki je podlaga vsega, ampak tukaj moram priznati, da že lahko nastane težava. Želim predvsem izboljšati organizacijo v smislu, da bi dobili pravnike s pravosodnim izpitom, da bi vedeli, kako ti postopki potekajo v praksi na sodiščih.

So vam odobrili nove zaposlitve?

Načelen dogovor obstaja, vendar bom lahko o tem govoril, šele ko bom videl potrditev.

Če urad ugotovi sum kaznivega dejanja, je seveda po zakonu dolžan o tem obvestiti tožilstvo.

To mora zdaj najprej odobriti vlada, saj so kvote zaradi vladne namere, da zmanjša število uslužbencev, precej rigidne. Upam, da bo ministrstvo za javno upravo imelo posluh in odobrilo naš predlog.

Boste dobili takšen kader, kot ga potrebujete? Pri tem mislim na plače, pri katerih ste tudi vi omejeni.

To bomo, upam, uredili s sistematizacijo, kjer bomo delovna mesta z najvišjimi zahtevami uvrstili v najvišje razrede. Potrebujemo namreč usposobljen, izkušen in motiviran kader. Raje vidim, da imamo manj ljudi, ki so visoko motivirani, kot več, ki jim motivacija šepa.

Dotakniva se še konkretnih stvari. Kako je s postopkom, ki ga je urad sredi decembra uvedel zoper Pivovarno Laško?

Za zdaj intenzivno pridobivamo podatke. Konkretnih zadev seveda ne morem navajati. V časopisih sem prebral, da so vložili neko tožbo (pogovarjala sva se v petek, 11. jan., op. av.). Tožbe še nimam. Jo pa z veseljem pričakujem. Tožbo smo nekako pričakovali glede na vse, kar so napovedovali, tako da mi neodvisno od tega peljemo postopek tako, kot smo si ga zadali. Seveda nas bodo poskušali z različnimi pravnimi sredstvi časovno zavirati, ker vedo, da glede na razpoložljivo število

ljudi nekdo, ki mora pisati odgovor na pritožbo oz. tožbo, ne bo opravljal preiskovalnih dejanj, medtem ko imajo oni praktično dve pravni pisarni, ki delata zanje.

Kako pa je z roki?

Instrukcijski rok za presojo koncentracij je 90 dni, kar pomeni, da če ne končamo v tem roku, pač ne končamo. Tu sta dve zahtevni fazi. Prva je dokazovanje samega obstoja koncentracije, druga pa je, kar se nekako pozablja, presoja skladnosti koncentracije.

Se pravi, da bo vse skupaj še trajalo?

Tega ne morem izključiti. Verjetno se še spomnite t. i. pivovarske vojne, ko je bil profil zadeve podoben zdajšnjemu. Trajala je od leta 2002 do konca leta 2004 oziroma še v letu 2005. Upam, da bomo dosegli preboj, ker ni moja želja, da bi stvar vlekli celo leto.

V uradnem listu ste objavili pozive dobaviteljem glede Mercatorja. Kako je s tem?

Kar se Mercatorja tiče, tega primera sploh ne bi obravnavali, če ne bi bilo tajnih pritožb dobaviteljev. Pritožbe smo povzeli v svojem sklepu o uvedbi postopka, v okviru katerega bomo presojali njihovo resničnost.

Kako pa v primeru Spara in Engrotuša?

Tam velja enako. Dobavitelji so nam podali nekatere navedbe, mi jih moramo preveriti, ker gre pač za verjetno kršitev.

Pivovarni Laško ste izdali začasno prepoved razpolaganja z delnicami Mercatorja, po nekaterih podatkih pa naj bi bili Laščani že zastavili te delnice za najem posojila. Kako je s tem?

Šlo je za novinarsko vprašanje, ali smo to ugotavljali in ali smo kaj ugotovili. Kot sem že dejal, smo ugotovili, da so delnice zastavljene, ne morem pa na razkriti komu, kakšna količina in kdaj se je to zgodilo.

Imate v teku še kakšne »vroče« postopke?

Decembra smo uvedli pet postopkov. Poleg tega pregledujemo koncentracije. Glede na zadnje izjave Zorana Jankovića moram tudi presoditi, ali bomo morali spreminjati svoje postopke, tako da ne izključujem širitve postopkov ali uvajanja novih.

V katero smer glede na njegove izjave?

Izpostavil je enega akterja, ki ga nismo zajeli v svoji preiskavi, zato moramo to preveriti.

So delniške knjige redno ažurirane?

So. Ažurirajo se vsak dan ob polnoči.

Jim torej lahko verjamemo?

V delniških knjigah so zapisani uradni prenosni lastninske pravice, vprašanje pa je, kaj se dogaja z opsijskimi in s terminskimi pogodbami, ki razkrivajo, kdo je dejanski oziroma ekonomski lastnik.

Kako pa potem razčiščujete te stvari?

To lahko ugotavljamo samo tako, da če izvedemo, da je kje konkretna dokumentacija pri tretji osebi, od nje zahtevamo, da predloži te pogodbe. Če se ta upira, ravnamo v skladu z zakonom o upravnem postopku, po katerem je sicer za nesodelovanje zagrožena bolj simbolična kazen. Če so pogodbe pri stranki, imamo nekoliko več možnosti, da to dosežemo z denarno kaznijo in s specialnimi preiskovalnimi dejanji. Vendar pa moramo dejansko vedeti, kje je dokumentacija.

Kako sodelujete z bankami?

Za zdaj kar v redu.

Ni nobene izjeme, da bi kdo kaj skrival?

Do zdaj še nimamo te izkušnje, kar pa ne pomeni, da je ne bomo imeli v prihodnje, ko bodo drugi izvedeli, da smo nekaj dobili.

Kako to delate? Jih vabite na pogovor ali gredo vaši ljudje na teren?

Oboje. Če je treba, jih lahko privedemo tudi na silo, ampak navadno vedo, kako daleč lahko gredo, in se običajno opravičijo samo enkrat. **D**

Merkujev zbornik

Založba ZRC

Dvojna številka glasila Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša *Jezikoslovni zapiski* je posvečena osemdesetletnici jezikoslovca, etnomuzikologa in skladatelja akademika Pavleta Merkuja, enciklopedista ljudske kulture Slovencev v Italiji. Zbornik (509 strani) prinaša dvainštirideset razprav šestinštiridesetih avtorjev iz Slovenije (19) ter Poljske, Italije, Avstrije, Belorusije, Ukrajine, Makedonije, Madžarske, Hrvaške, Češke, Nemčije, Bolgarije in Estonije (23). Jezik večine besedil (22) je slovenščina, zastopanih pa je še osem slovanskih jezikov ter nemščina in italijanščina. Skoraj polovica prispevkov je s področja slovenskega in slovanskega imenoslovja, drugi pa segajo v zgodovino jezika, primerjalno leksikologijo, dialektologijo in skladnjo. Pred razpravnim delom najdemo krajšo oznako jubilarnega življenja in dela Silvo Torkar), tabulo gratulatorio in bibliografijo vseh prispevkov slavljenca na jezikoslovne teme. Zbornik so uredili Silvo Torkar, Metka Furlan, Janez Keber in Alenka Šivic Dular.

Dnevnik pisatelja

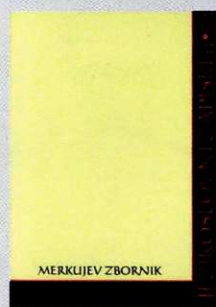
Študentska založba

Svojevrstna kratka proza *Dnevnika pisatelja I.* – gre za izbor kratke proze in esejev (zbirka *Beletrina*) – F. M. Dostojevskega izkazuje tako visoke estetske kvalitete kot žanrsko raznovrstnost, ki sega od del, za katera bi lahko rekli, da so na meji med umetniško literaturo in publicistiko, do estetsko dovršenih novel *Bobek*, *Sanje smešnega človeka* in *Krotko dekle*. Pozornost zaslužijo posebej te tri novele, ki v podobi in besedi t. i. podtalnega človeka, osamljenega in odtujenega individualista, razkrivajo temeljne eksistencialne probleme novodobnega človeka: izgubo etičnih vrednot v grozi »ničča« (*Bobek*), iskanje poti iz »ničča« v evangeljski ljubezni do drugega (*Sanje smešnega človeka*) in izgubljenost v praznoti človeka, ki je v hotenju obvladati drugega prepozno spoznal vrednost in nujno življenja z drugim oziroma drugo (*Krotko dekle*). Avtor spremne besede je Aleksander Skaza.

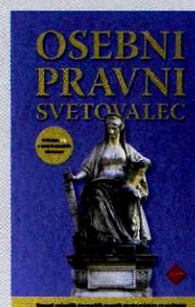
Pravni svetovalec

Knjižni klub Svet knjige

Če sklepamo prodajno pogodbo ali nas zanima, kdaj lahko zahtevamo osebno vročanje pisma in kdaj vračilo denarja zaradi slabe turistične storitve, potem bomo prihranili skrbi, čas in denar, če bomo imeli pri sebi knjigo *Osebni pravni svetovalec*. To pionirsko delo pri nas nam bo v veliko pomoč pri reševanju najrazličnejših pravnih zadev. Zajema vsa področja človekovega življenja in delovanja s posebnim

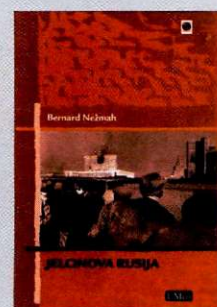
1.

2.

3.

4.

poudarkom na človekovih pravicah. Z njegovo pomočjo bomo laže, bolje in brez sodnih ustanov rešili pravne zadeve sebi v prid, naj gre za pritoževanje v upravno-pravnih postopkih, naznanjanje prestopkov ali podajanje kazenskih ovadb. Pisci priročnika, ki obsega kar 988 strani, so naši najboljši pravni strokovnjaki, ki so poskrbeli, da besedilo ni puščobno, ampak tudi razumljivo in zanimivo. Tako npr. dobimo nasvet, zakaj sosedu ne oklestimo drevesa, pa čeprav segajo veje na našo parcelo. Knjigi je dodana zgoščenka s 110 uradnimi obrazci za vse vrste pogodb, vpisov in prepisov.

Slovenske večernice

Čeljska Mohorjeva družba

Kratki roman sodobnega novelista, literarnega zgodovinarja in kritika Jožeta Šifererja *Polje, kdo bo tebe ljubil?* je izšel v redni zbirki Mohorjeve družbe kot 157. zvezek *Slovenskih večernic*, ki izhajajo že dobro poldrugo stoletje. Pisatelj ga je začel pisati že pred pol stoletja, dokončal pa po dolgih letih premora šele pred nedavnim. V njem skozi ljubezensko zgodbo slikovito prikazuje divje čase združništva na Gorenjskem, nasilnega združevanja kmetij v kmetijske obdelovalne zadruge. Kljub silovitim čustvenim poudarkom ostaja kar najbližje objektivnemu pripovedovanju, močno pa je tudi poudarjena pravna razsežnost. Jože Šiferer pripoved obvladuje z izvrstno gradnjo, njena izrazna moč pa dobro razkriva pisatelja slavista.

Po praznikih diši

Založba DZS

V knjigi *Po praznikih diši* Slavka Ilich piše o kuharskih, vrtnarskih in drugih praktičnih rečeh, kako to in ono narediti doma lepše in boljše. Začne se z zimo ter zimskimi prazniki (od božiča, štefanovega, tepežnice, silvestrovega, svetih treh kraljev do pusta), nadaljuje s pomladjo (osmi marec, gregorjevo, cvetna nedelja, velika noč, jurjevanje, florjanovo, urbanovo), poletjem (binkošti, kres, petrovo, šmarjetino, veliki

šmaren) in jesenjo (trgatev, noč čarovnic, vsi sveti, vernih duš dan, martinovo, katarinino, andrejevo). Vmes so predstavljene izbrane jedi: metkini medenjaki, ptički, gnjat v testu, kraška fritalja, kruh s šparglji, biskvit s češnjami, piknik s paradižniki, prleška gibanica, bučna pojedina, teranov toč, kruh s suhimi paradižniki, bučna pita, marinirane oljke, medeni okraski. Knjiga je opremljena z bogastvom nazornih fotografij fotografa Andreja Blatnika.

Minerali

Založba Mladinska knjiga

V zbirki *Za zdravo življenje* je izšel priročnik *Minerali*, ki ponuja nepogrešljiv vpogled v zbirni kladnico mineralov in mikroelementov ter v njihove možnosti uporabe. Minerali kot »mednederji« presnove uravnavajo imunski sistem in delovanje srca, varujejo pred rakom, topijo maščobe, krepijo duševne zmogljivosti, dobro voljo in veselje do spolnosti. Kljub obilju, v katerem živimo, pa danes mineralov marsikomu primanjkuje, za kar je kriva nepravilna prehrana. Priročnik nam daje številne napotke za najboljši izkoristek teh življenjsko pomembnih snovi in recepte za ustvarjanje zaloga energije.

Jelcinova Rusija

Založba UMco

Publicist Bernard Nežmah je dober poznavalec Rusije, saj je v letih 1991–1999 za *Mladino* napisal 32 člankov, med njimi enajst reportaž. Osemkrat je potoval v Moskvo, poročal o dveh pučih, leta 1991 in 1993, o dvojih velikih demonstracijah (1994 in 1998), spremljal prelomni referendum leta 1993, parlamentarne volitve leta 1995 ter dvojne usodnih predsedniških volitev, leta 1995 (Jelcin) in 2000 (Putin). To burno obdobje postkomunistične Rusije je zdaj prikazal v knjigi, z njo pa bomo laže razumeli, zakaj je Rusija še danes nekaj posebnega, zakaj je razvoj demokracije otežen, zakaj toliko političnih umorov, zakaj je Jelcin tako priljubljen ...

Razbor je znan po uprizorjanju Razborskega pasijona

Pod Lisco in Svetim Lovrencem

V. M.

Razbor ni znan le po lepih opisih v dnevnikih Alojza Rebule, ampak tudi po učiteljih Blažu Jurku in Rudiju Alifu, župniku p. Karlu Gržanu, po komuni za dekleta, po *Razborskem pasijonu* in po dejavni mladini.

Razbor leži na strmem slemenu, ki se potegne jugozahodno pod Lisco, visoko 948 metrov, in se dviga nad Savo med Zidanim Mostom in Sevnico. Značilne za Razbor so strmine. Če teče reka Sava pod njim na višini 190 metrov,

se Lisca nad njo strmo dvigne za 750 metrov. Razbor leži približno na sredini, na nadmorski višini 479 metrov.

Internuncij in Gržan Na Razborju izstopa neogotska cerkev sv. Janeza Krstnika, ki so jo

zgradili v 19. stoletju. Danes je kraj znan po zelo priljubljenem župniku Karlu Gržanu in po *Razborskem pasijonu*, ki so ga prvič uprizorili leta 1998. Letos ga igra-

jo že šesto leto, v predstavi pa sodeluje kar petina vseh župljanov oziroma okoli 120 ljudi.

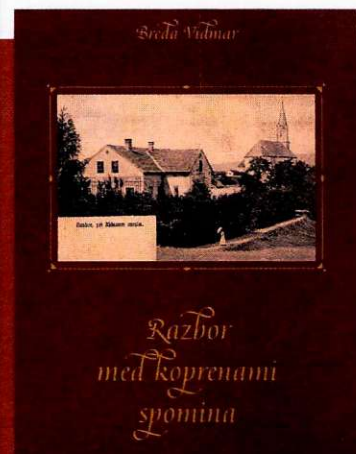
Tisti, ki berejo literaturo in dnevniške zapiske pisatelja Alojza Rebule, bodo Razbor spoznali tudi po njegovih slikovitih opisih

Dvorec Ruda pred drugo svetovno vojno

Na mestu dvorca Ruda stoji obelisk s kopijo rimskega napisa

Cerkev sv. Janeza Krstnika na Razborju je zaradi premalo prostora na grebenu, na katerem stoji, težko slikati iz bližine.

hriba in okolice ter seveda po omenjanju Internuncija, kakor je pisatelj poimenoval razborskega učitelja Rudija Alifa, ki se ni dal ustrahovati Udbi, v zadnjih letih svojega življenja pa je pogosto romal v Medžugorje. Župniku Gržanu gre verjetno zahvala, da je v prostorih nekdanje šole danes edina slovenska komuna za zdravljenje odvisnic od mamil, imenovana Šola življenja. Tudi po njeni zaslugi so si domačini nedavno poleg župnišča zgradili lep dom krajanov.

Sv. Lovrenc Severno nad Razborjem se dviga veriga vrhov, ki teče od Lisce do Velikega Kozjega nad Zidanim Mostom. Zanimiva so imena vrhov: Vršica, Njivce, Kamrica, Radež in Kozičje. Vmes, med Kamrico in Radežem, smo izpustili Sv. Lovrenca, ki izstopa z dvema znamenitostma: istoimensko cerkvijo in rastišči Clusijevega svišča oziroma velikega encijana. Tu se je lepa in zaščitena rastlina ohranila kot ostanek iz ledene dobe. Cerkev sv. Lovrenca so zgradili po letu 1545, zvonik, ki leži na južni strani kora, je spodaj štirioglat, zgoraj pa preide v osmerokotnik.

Še eno cerkev s posebno lego moramo omeniti. To je sv. Jošt, ki leži v strmini med Razborjem in Lisco.

Požig dvorca Ruda Pod Razborjem je nekoč stal dvorec Ruda, a so ga med vojno požgali partizani. Dvorec so, kot trdijo domačini, požgali partizani 10. decembra 1944, zato ne drži, kot navaja druga literatura, med drugim znamenita serija o grajskih stavbah Ivana Stoparja (knjiga 5), da so ga požgali Nemci. Od nekoč lepega dvorca ni ostalo nič. Na mestu, kjer je stal, stoji danes obelisk s kopijo rimskega napisu. Pred vojno in med njo

je bil lastnik dvorca Hugo Uhlir, Čeh, ki je med vojnama pomagal obuditi pivovarno v Laškem. Bil je zelo kulturno razgledan, zbral je več kot tisoč umetniških del naših najznamenitejših slikarjev, njegova knjižnica pa je štela okoli 3.000 knjig, med katerimi so bile Trubarjev *Katekizem*, Dalmatinova *Biblija* in Valvazorjeva *Slava*. Dvorec je gorel štirinajst dni.

Blaž Jurko Razbor je znan po še enem učitelju, Blažu Jurku, ki je

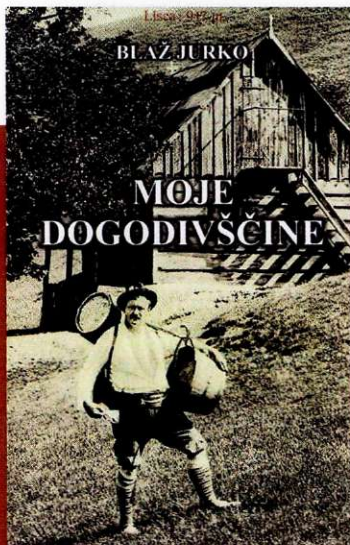

Jurkova kočica na Lisci

v vas prišel leta 1879. Na razborski šoli je poučeval 45 let, do leta 1924, ko se je upokojil. Leta 1886 je postavil novo šolsko poslopje, leta 1902 pa na Lisci prvo planinsko kočico. To je bila prva slovenska kočica v naših gorah. Leta 1932 se je Jurkovi kočici pridružil Tončkov dom, šest let kasneje pa še kapela Matere Božje.

Blaž Jurko je bil prava znamenitost Razborja in Lisce. Leta 1933 so v Celju izšli njegovi spomini, ki se odlikujejo z izjemno hudomušnostjo in jih je leta 2002 pod naslovom *Moje dogodivščine* ponatisnilo Planinsko društvo Lisca iz Sevnice. Blaž Jurko je umrl leta 1934 in je pokopan v Vojniku.

Razborska mladina Nasploh je razborska mladina zelo dejavna. Ne le da množično nastopa v *Razborskem pasijonu*, ustanovili so tudi Kulturno, športno in turistično društvo Blaž Jurko. To društvo je izdalo vsebinsko in slikovno bogato knjigo *Razbor med koprenami spomina*. Napisala jo je Breda Vidmar, profesorica slovenščine in umetnostne zgodovine, ki poučuje slovenščino na Ekonomski šoli v Ljubljani. ■

Clusijev svišč

Dom krajanov

S predstavitev knjige; od leve dr. Janez Gril, mag. Marija Čipič Rehar, škof Metod Pirih in dr. France M. Dolinar

Preganjanje Cerkve na Primorskem

V. M., foto: arhiv Demokracije

Izšla je še ena knjiga, ki razkriva preganjanje Cerkve po vojni v Sloveniji. Založba Družina je izdala knjigo Marije Čipič Rehar *Cerkev in oblast na Primorskem v letih 1945–1953*.

Knjiga Marije Čipič Rehar *Cerkev in oblast na Primorskem v letih 1945–1953* je razdeljena na tri obdobja, ki so postavljena na podlagi dogajanja v politiki in upravi. V uvodnem obdobju je avtorica predstavila čas od konca prve svetovne vojne, prihod Italijanov v primorske kraje, italijanizacijo in potem drugo svetovno vojno, pri čemer je bil poseben poudarek na vlogi duhovnikov v vojnem času.

Najprej so bili zavezniki Ker je na Primorskem partizansko gibanje začelo nastajati z zamikom – primorski fantje so se namreč bojevali na italijanskih frontah, je partizanski vrh iz osrednje Slovenije poslal ljudi, da bi spodbudili njegov razvoj. Gibanje se je okrepiło šele z letom 1943, ko so Primorsko zavzeli Nemci, takrat pa so tudi nekateri duhovniki dokaj aktivno začeli sodelovati s partizani. Nekateri so prevzeli funkcije v narodnoosvobodilnih odborih, maševali so za njih, jih

spovedovali in prišlo je celo do pogovorov o sodelovanju med duhovniki in partizani.

Z bližajočim se koncem vojne in s čedalje večjim poudarjanjem komunističnih značilnosti so postale oblasti vse bolj zadržane do duhovnikov. Počasi so okrog njih vzpostavile mrežo, ki je strogo spremljala vsak njihov korak in besedo. Kljub temu pa so oblasti vse do priključitve Primorske

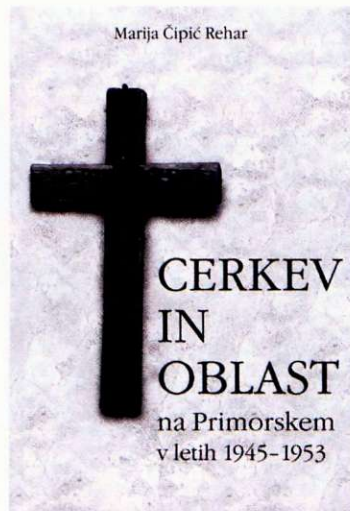
Jugoslaviji vabile duhovnike k sodelovanju – pri tem je šlo predvsem za aktivno delo duhovnikov pri prepričevanju razmejitenih komisij, naj se Primorska priključi Jugoslaviji. Duhovniki so pri tem imeli pomembno vlogo, saj so kraje dobro poznali in so pripravili različno gradivo, zemljevide, imena vasi in krajev. Njihova vloga je bila še pomembnejša, ker so bili ponekod edini intelektualci po vaseh.

Oviranje duhovniškega dela

S priključitvijo Primorske Jugoslaviji septembra 1947 so se odnosi zaostri in oblasti so uvedle zakonodajo, ki je veljala v preostalem delu Slovenije. Izvedli so vse postopke za izvedbo agrarne reforme, za oviranje duhovniškega dela, kar pomeni razna dovoljenja; duhovnik je tako potreboval dovoljenje oblasti, da lahko prebiva v župniji, posebna dovoljenja so bila potrebna za kraje tik ob meji, poleg tega je moral duhovnik pridobiti dovoljenje za poučevanje verouka, ki

se je še vedno izvajal v šoli, kjer je bil pod učiteljevim nadzorom. Versko življenje je v veliki meri upadlo – razpustili so Marijine družbe, bratovščine, odpravili razne pobožnosti in procesije. Ob urah, ko so potekale maše, so uvedli mitinge in sestanke. Na njih so zbirali ljudi in jih prepričevali, da so duhovniki izdajalci, vohuni, goljufi, ki hočejo škoditi njihovi domovini in njenim prebivalcem. Iz strahu pred ukrepi novih jugoslovanskih oblasti so se številni duhovniki ob priključitvi odločili za beg v Italijo.

Mučenje dekana Krhnet Komunistične oblasti so najbolj prizadele duhovnike, ki so jih aretirale, zaslišale in jih potem zaprle za nekaj let, jih v zaporu silile v prisilno delo ter kaznovale s samico. Najhuje je bilo verjetno pri Francu Krhnetu, takratnem dekani v Postojni, ki ga je oblast zaprla avgusta 1947. Ker so ga mučili, po vrnitvi iz zapora februarja 1948 ni bil več mentalno zmožen opravljati duhovniške službe in je bil zaradi duševne bolezni vse do smrti v oskrbi pri nečakinji. Dekan Krhne je bil pred drugo svetovno vojno zelo dejaven na

različnih področjih in je postojnska dekanija cvetela, tako da so oblasti z njegovo aretacijo poskrbele, da je cerkveno življenje v Postojni zamrlo.

Med primorskimi duhovniki je bil en duhovnik obsojen na smrt, in sicer Jožko Kragelj na procesu 28. junija 1949 v Tolminu. Oblasti so ga obsodile na smrt z ustrelitvijo, trajno izgubo državljskih pravic in zaplembo premoženja. Po njegovi obsodbi je več ljudi posredovalo za njegovo pomilostitev. Prezidij Ljudske republike Slovenije jo je izrekel 8. septembra 1949, vendar o njej niso obvestili Kraglja, ki je v zaporu čakal na izvršitev sodbe. Da je pomiloščen, je izvedel šele leta 1950. Kragelj je ostal v zaporu vse do junija 1956, ko so ga izpustili pod pogojem, da se vpiše v Cirilmetodijsko društvo in da mu določijo kraj bivanja.

Tolminski proces Najobsežnejši proces, ki je zajel največ duhovnikov, je bil tolminski, na katerem je bilo obsojenih pet duhovnikov in bogoslovec. S tem procesom je hotela oblast izprazniti župnije obmeji. Zapri so dekana v Kobariidu Ivana Kobala, župnika v Logu pod Mangartom Ivana Hlada, župnika na Libušnjah Karla Klinzona, župnika v Drežnici Ljuba Marca, kaplana v Sorklanu Roberta Zadnika in bogoslovca Stanislava Sivca. Poleg njih so aretirali tudi organista v Kobariidu Ludvika Šturma, in sicer z namenom, da bi pričal proti drugim. Oblast se je na ta proces dolgo pripravljala, saj je aretirala številne priče – več kot 35, ki naj bi jih bili pripravili ali prisilili, da bi pričali proti obtoženim. Iz zapisnikov javne obravnave v Tolminu je razvidno, da so bile priče na procesu prisiljene v pričanje, saj dejansko niso povedale nič takšnega, kar bi obtožene bremenilo in dokazovalo, da so vohunili za Nemce, izdajali partizane in drugo, kar je bilo navedeno v obtožnici.

Če pogledamo nekaj pričevanj, bo slika o procesu precej bolj jasna. Tako je neka priča navedla, naj bi bil eden od duhovnikov nasprotoval priključitvi Primorske Jugoslaviji in na prižnici pridigal proti oblasti, vendar ga omenjena priča ni slišala, saj je doma iz

Marija Čipić Rehar

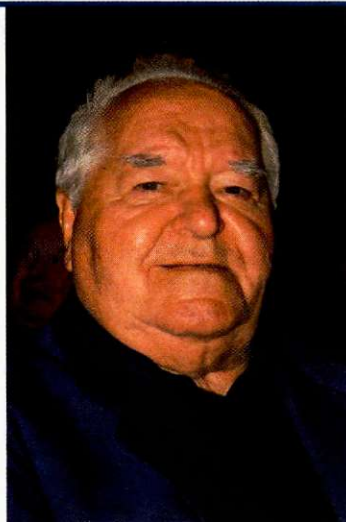
drugega kraja in je le zasledila govorice. Druga priča je trdila, da ji je grozila oseba s kučmo na glavi in črno masko čez oči, ni pa bila prepričana, ali je ta oseba imela črn duhovniški plašč ali ne. Priče so se izmikale in niso hotele povedati nič obremenilnega za obtožene; tako so npr. nekdo dejal, da je župnik nasprotoval NOB, vendar pa ga je med vojno rešil, da ga niso odpeljali Nemci.

Preganjanje Danila Cimpriča

V celotnih zapisnikih tolminskega procesa ni pričanja, ki bi dokazovalo krivdo obtoženih, tako da je oblast – tudi pri drugih procesih – poskušala z več mesečnimi zaslišanji pripraviti aretirane do priznanja različnih dejanj; v večini primerov je šlo za vohunjenje med vojno in izdajanje Nemcem.

Poleg navedenih so bili obtoženi, obsojeni in nato zaprti še številni drugi duhovniki. Po virih naj bi bilo vseh skupaj vsaj 20. Približno toliko je bilo tudi duhovnikov, ki so jih zapri in jih obdržali v zaporu precej časa, ne da bi bili ti uradno obsojeni. Med njimi je bil najdlje zaprt bogoslovec Danilo Cimprič, ki ga je oblast aretirala dvakrat, prvič 13. decembra 1948 in ga zaprla do 22. julija 1951, potem pa so ga zapri še v času, ko so pripravljali tolminski proces, in sicer 10. decembra 1951, izpustili pa so ga dan po končanem procesu 19. marca 1952.

Dr. Dolinar o knjigi Zgodovinar dr. France M. Dolinar pravi, da je mag. Marija Čipić Rehar s to knjigo zapolnila pomembno vrzel v

Jožko Kragelj

našem vedenju o razmerah na Primorskem neposredno po drugi svetovni vojni. Delo je nastalo na podlagi do sedaj neznanih in deloma neupoštevanih arhivskih virov, čeprav se do njih ni bilo vedno lahko dokopati. Cerkvena stran je namreč pisarniško poslovanje v obravnavanem obdobju omejila na minimum, je pojasnil Dolinar, ker je tudi nova, revolucionarna jugoslovanska oblast po drugi svetovni vojni sleher-

no premalo pretehtano besedo ali dejanje duhovnikov spretno izrabila v propagandne namene proti posameznim duhovnikom in Cerkvi kot celoti, pisne dokumente pa tudi kot dokazno gradivo v kazenskih postopkih proti njim. Na neki način se je, na drugi ravni seveda, ponovila zgodba, ki so je bili primorski duhovniki vajeni še iz časov fašistične okupacije. Zato prava vrednost knjige, dodaja dr. Dolinar, niti ni toliko v zgodbi, ki je nastala na podlagi analize uporabljenih arhivskih virov in literature, ampak predvsem v tankovestnem preverjanju vsebine ohranjenih poročil in njihovem dopolnjevanju s konkretnimi življenjskimi izkušnjami nekaterih še živčih udeležencev dogajanja v tem času. »Ker je njeno delo prvi sistematični prikaz vpetosti Cerkve na Primorskem v oblastne strukture revolucionarnega režima po drugi svetovni vojni v Sloveniji in Jugoslaviji, zasluži naše posebno priznanje in pohvalo,« se je o knjigi na njeni predstavitvi pohvalno izrazil dr. Dolinar. ■

Skromen šopek rož in glasbeno voščilo na Ognjišču - darilo, ki izvablja solze in nasmeh ...

Glasbena voščila:

- vsak torek in četrtek ob 16h
- vsako soboto in nedeljo ob 13h
- voščila PRO-jevcem vsak dan ob 12.15

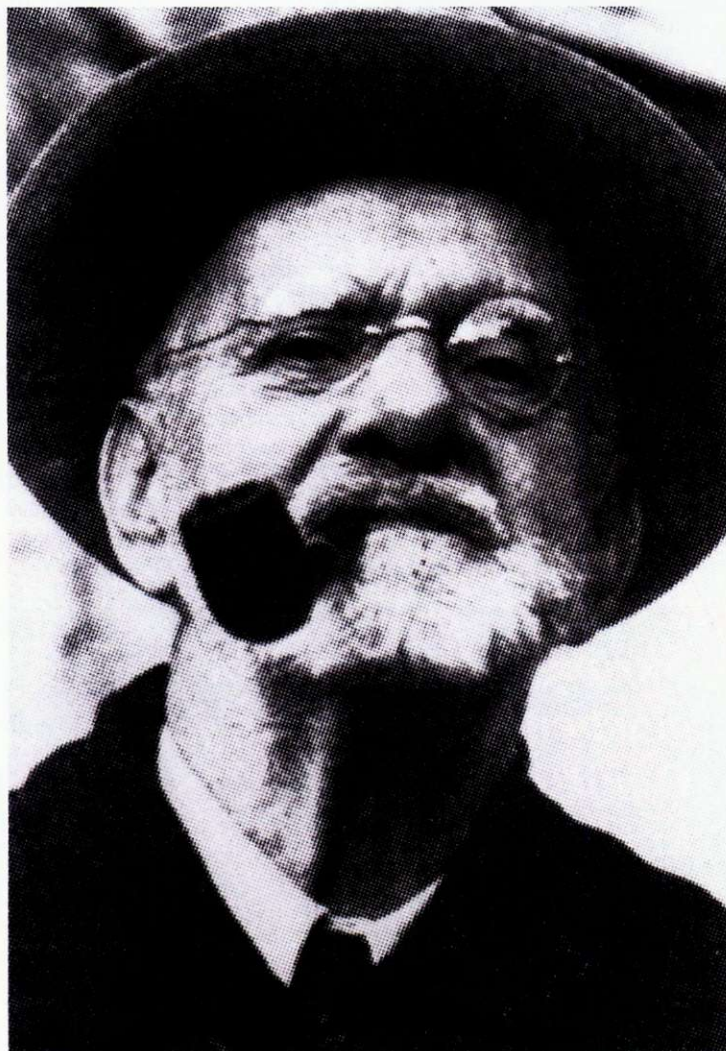
Rezervacije glasbenih voščil na 01/512-11-26 vsak delavnik od 7h do 14h.

RADIO OGNJIŠČE

Odkritelj Julijskih Alp

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Julius Kugy je bil gornik, ki so mu nadeli ime »odkritelj Julijskih Alp«. Poleg gorništva se je ukvarjal z botaniko, bil je organist in soustanovitelj tržaškega filharmoničnega društva, bil je publicist in pisatelj pa tudi uspešen poslovni človek.

Julius Kugy, gornik, botanik, publicist in glasbenik

Glede na geografsko podobnost našega nacionalnega ozemlja smo Slovenci vsekakor planinski narod. Po uradnih statističnih podatkih je namreč okoli devetdeset odstotkov slovenskega ozemlja dvesto metrov in više nad morsk gladino. Torej je za Slovence popolnoma normalno, da se vsaj enkrat v svojem življenju poda v gore. Če že ne drugače, pa vsaj na kakšno praznovanje novega leta, rojstnega dne ali podoben dogodek, ki poteka v kakšni gorski koči. Res smo

se v zadnjih desetletjih večinoma razvadili in zato v gore po bolj ali manj primernih gorskih cestah ali poteh potujemo z avtomobili ali pa uporabimo kakšno žičnico. A nekje globoko v vsakem Slovcu, pa če je še tako razvjen, tli ogenj, ki ga vleče v planine. To seveda ni čudno. Prav gorniki so bili že od nekdaj junaki slovenskega človeka. V preteklih dobah zaradi različnih zgodovinskih razlogov nismo imeli prav veliko mož ali žena, ki bi bili junaki širših ljudskih množic, kakor bi dandanes

rekli. Obstajalo je seveda nekaj bolj ali manj izmišljenih mitoloških junakov oziroma so bila njihova junaštva ustrezno prirejena. Takšni junaki so seveda živeli v daljnih meglenih časih ali pa vsaj dovolj daleč, da jih ljudje niso nikoli neposredno srečali.

Gorniki pa so bili junaki, ki so bili navadnemu človeku dobro znani. O njihovih uspešnih ali pa tudi neuspešnih plezalnih podvi-

strovknjaki zavezniških vojska. Po poteh nekdanjih lokalnih gornških junakov pa so sčasoma začeli prihajati drugi, ki jih je poznal večji krog Slovencev. Od druge polovice devetnajstega stoletja se je začela stopnja pismenosti našega naroda povečevati in novi gorniki so bodisi s svojim pisanjem, bodisi po pisanju drugih postajali znani ne le med Slovenci, pač pa tudi med tuji.

Kugy se je uveljavil tudi kot donator, saj je tržaški cerkvi podaril nove orgle.

gih so se spletale lokalne legende. Junaštva so se prenašala tudi na naslednje rodove in lahko trdimo, da so bili gorniki eni prvih junakov, ki so dajali preprostem slovenskemu človeku samozavest. Pa še poistovetili so se ljudje lahko z njimi, saj so izhajali iz istega okolja in so lahko z njihovimi podvigii tudi tekmovali. Gorništvo je torej za slovenskega človeka zelo pomembno. Navsezadnje nam že skoraj v zibelko polagajo pravilo, da mora biti »pravi Slovenec« vsaj enkrat v svojem življenju na Triglavu. Tako seveda ni čudno, da je Triglav eden prvih, če ne celo prvi simbol slovenstva. Vsekakor pa dovolj močan, da se je njegova podoba znašla tudi na slovenskem grbu in državni zastavi. Ne nazadnje se štejejo gorske enote Slovenske vojske med elitne vojaške enote in dosegajo visoke ocene tudi med vojaškimi

Njihova imena slovijo še dolgo po njihovi smrti. Kdo izmed Slovencev pa ni že v najmlajših letih slišal za Jakoba Aljaža?

Po teh gornških novejših dobe se dandanes imenujejo gorske poti. Po njih se imenujejo vrhovi, ki so jih osvojili, gorske kočice in postojanke. Prav tako se po njih imenujejo posamezna planinska društva, ki jih je seveda v Sloveniji obilo. Ne le v Sloveniji, tudi skoraj povsod tam, kjer so se Slovenci strnjeno naselili. V Argentini na primer so najvišje vrhove osvojili prav slovenski izseljenci.

Gornik od najstniških let v izbrani družbi znanih slovenskih planincev je tudi Julius Kugy, »odkritelj Julijskih Alp«. Kljub precej neslovensko zvonečemu imenu je izhajal iz popolnoma slovenske družine. Njegov oče Pavel je bil po rodu iz okolice Podkloštra na današnjem avstrijskem Koroškem in se je od doma pisal Kogej. Ker mu ni dišalo ostati kmet v domačem kraju, se je podal proti Primorski z željo, da bi obogatel. Me-

Kugy je svetoval avstroogrskemu poveljstvu v bojih ob Soči.

nil je, da mu bo laže, če bo nosil manj slovansko zvoneč priimek, zato se je iz Kogejja preimenoval v Kugyja. Vsekakor pa je ostal slovensko zaveden. Njegova žena je bila iz družine slovenskega pesnika Jovana Vesela Koseskega, torej je bila v družini Kugy slovenščina domači jezik. Julius, ki se je rodil 19. julija 1858 (zato ime Julius) v Gorici, je tako od otroških let govoril slovensko.

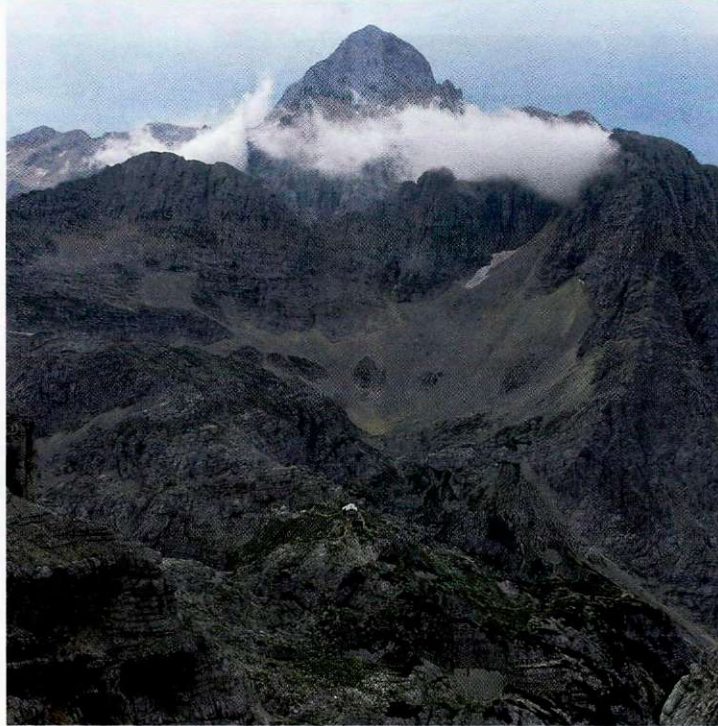
Kugy starejši se je kmalu zaradi poslov preselil v Trst, ki je bilo največje pristanišče avstro-ogrske monarhije in tako rekoč njeno okno v svet. Oče Kugy se je posvetil trgovini. S partnerjem sta ustanovila trgovsko družbo Pfeifer-Kugy, ki je trgovala s kolonialnim blagom, s pridelki torej, ki so prihajali v Evropo z druge strani morja. Specialnost omenjene firme je bil uvoz kave, palmovega olja in tropskega sadja. Posli so šli dobro in mladi Julius je živel brez gmotnih težav. Vrata za šolanje so mu bila odprta.

Osnovno šolo in gimnazijo je obiskoval v Trstu, kjer se je v večnacionalnem mestu poleg slovenščine naučil tekoče govoriti tudi nemško in italijansko. Že kot dijaka ga je pot zanesla v dolino Trente, kamor je šel kot sedemajstletnik na izlet med šolskimi počitnicami. Vnela se je ljubezen do tega dela slovenske zemlje in trajala vse do Kugyjeve smrti. Poleg ljubezni do gora ga je v dolino Trente vodila tudi njegova ljubiteljska strast botanika. Iskal je predvsem »Zoisovo zvončnico«, gorsko rastlino, ki jo je prvi popisal Žiga Zois. Med svojimi izleti je tako sčasoma postajal strokovnjak za botaniko alpskega sveta in si je kmalu začel dopisovati s tedaj znanimi botaniki.

Šolanje je Kugy nadaljeval na dunajski univerzi. Oče ga je določil za naslednika družinske trgovske firme, zato naj bi mladi Julius postal pravnik. Julius je ubogal očetovo željo in začel na Dunaju študirati pravo. Diplomiral je leta 1882. Po vrnitvi v Trst je prevzel različne dolžnosti v očetovi firmi, po očetovi smrti pa je seveda postal dedič podjetja in sam svoj gospod.

Gornik, botanik, glasbenik

Glede na to, da je prevzel dobro

Kugyja so imenovali odkritelj Julijskih Alp.

stoječo firmo, ki jo je očitno tudi osebno dobro vodil, potem ko je prevzel posle v svoje roke, je imel vse možnosti, da se posveti svojim najljubšima konjičkoma – gorništvu in botaniki.

Z dovolj denarja si je ob počitnicah lahko privoščil dolge tedne življenja v dolini Trente in njeni okolici, prav tako pa je seveda imel možnost zlahka financirati najnujnejše stroške za svoje številne gorske ture. S svo-

jo ljubeznijo do gora in narave, s svojo preprostostjo in tudi s tekočim znanjem domačega jezika si je pridobil velik ugled med domačimi gorniki ter prebivalci Trente in okolice, čeprav je bil »mestni škric«, kakršne so navadno na podeželju sprejemali malce zadržano.

Skupaj z domačimi gorniki je osvojil vrsto do tedaj še neosvojenih vrhov v Julijskih Alpah, prav tako je bil pionir cele vrste novih

poti na vrhove že osvojenih vrhov. V Julijskih Alpah skoraj ni doline, iz katere ne bi na bližnje gorske vrhove vodila vsaj ena »Kugyjeva pot«. Svoja gorniška odkritja in seveda tudi vzporedna botanična je občasno objavil, čeprav še ne v daljši obliki, ne nazadnje je moral zunaj svojih gorniških poti skrbeti tudi za družinsko podjetje. Njegova dela so mu tako popolnoma upravičeno prinesla laskavi naziv odkritelja Julijskih Alp.

Njegovo gorništvu in ljubezen do botanike pa ni bilo edino polje, na katerem se je proslavil v javnosti. Kugy je bil tudi muzikaličen in je bil dober organist. Glede na dobro finančno stanje je podaril orgle tržaški cerkvi mehitaristov, v kateri je navadno igral na ta instrument. S skupino prijateljev, ki so bili vsi ljubitelji glasbe, je ustanovil tržaško društvo filharmonikov, ki je še več kot stoletje po ustanovitvi pomemben del tržaške glasbene tradicije.

Vojna spremeni življenje

Leta 1914 je izbruhnila prva svetovna vojna in prinesla velik preobrat v Kugyjevem življenju. Do tedaj cvetoča trgovina se je ustavila, potem pa je leta 1915 še Italija napovedala vojno dvojni monarhiji in kraji, ki jih je Kugy desetletja obiskoval, so nenadoma postali bojno polje.

Kljub italijanskim šikanam se Kugy ni dal pregnati iz Trsta.

Pri ustanovitvi botaničnega vrta v Trenti je sodeloval tudi Kugy.

► Kugy je kot lojalen avstro-ogrski državljani po italijanski vojni napovedi prostovoljno stopil v cesarsko-kraljevo vojsko, čeprav je imel že sedeminpetdeset let in je bil tako že davno čez leta, ko bi ga redno vpoklicali, poleg tega pa je imel tudi precejšen odpor do tega, da bi streljal na ljudi. Avstro-ogrsko poveljstvo je sprejelo njegovo ponudbo in ga dodelilo višjemu poveljstvu kot »Alpenreferenta« ter izkoristilo njegovo poznavanje terena, na katerem so potekali boji. Ker je tekoče govoril italijansko, je pomagal tudi v armadnem obveščevalnem oddelku. V vojski je tako napredoval v čin poročnika in bil član poveljstva vse do preboja pri Kobaridu, ko se je fronta prenesla na obrežja Piave in njegovo znanje vojaškim poveljstvom ni bilo več potrebno.

Pod Julijci je komaj kakšna dolina, iz katere ne vodi na bližnje vrhove pot, ki jo je trasiral Julius Kugy.

Po koncu prve svetovne vojne so Trst kot večino območja ob Julijskih Alpah zasedli Italijani. Osvajalci, ki so najprej kazali prikrit, pozneje pa čedalje bolj odkrit in brutalen šovinizem, Kugyja niso imeli pretirano v čislih. Kot uspešen Slovenec je bil zanje moteč, enako pa bi bil moteč, če bi ga v svojih evidencah »vodili« kot Nemca; novi oblastniki so si namreč na vse kriplje želeli dokazati, da je Trst italijanski in naj bi bil to od vekomaj, čeprav v resnici ni bil nikoli. Italijanski osvajalci so zaradi tega zatirali vsakršno morebitno opozicijo, še posebej v intelektualnih krogih. Dejstvo, da se je Kugy med vojno priglasil kot prostovoljec proti italijanskemu osvajanju, je bilo pri novih oblasteh še dodatna črna pika. Kugyjeva firma, ki je bila že med vojno precej prizadeta, je zaradi šikaniranja kmalu nehala poslovati, vendar pa se Kugy ni dal pregnati iz Trsta niti iz krajev v Trenti ne.

Pisatelj in predavatelj Po prvi svetovni vojni je začel Kugy pre-

Kugyju v spomin in priznanje spomenik v Trenti ob cesti na Vršič

dati o Julijskih Alpah, vendar tega iz kljubovalnosti proti italijanskim osvajalcem ni počel v slovensko ali nemško govorečih okoljih in društvih, poleg tega pa je začel tako v Trstu kot med obiski Trente zbirati svoje stare zapiske in dodajati nove. Iz teh je leta 1925 izšla knjiga »Iz mojega življenja v gorah«, šest let kasneje ji je sledila »Delo, glasba, gore«. V letu 1933 je Kugy izdal knjigo »Julijske Alpe v podobi« in leta 1935 »Anton Ojcinger, življenje gorskega vodnika«. Njegovo knjižno ustvarjanje dopolnjujejo tudi dela »Pet stoletij Triglava«, »Božanski nasmeh Monte Rose« in »Iz minulih dni«. Seveda se Kugy v letih po prvi svetovni vojni ni več mogel udeleževati pohodov v gore, saj so leta naredila svoje. V svoji dejavni gorniški karieri je »izmenjal« kar tri domače gornike, ki so ga spremljali na njegovih poteh.

Glede na to, da so leta Kugyju onemogočila, da bi se še naprej aktivno ukvarjal z gorništvom, se je posvetil projektu svojega botaničnega znanca Alberta Boisna de Chesna. Ta tržaški ljubiteljski bo-

tanik in poslovnež je namreč leta 1925 kupil od domačinov v Trenti približno četrto hektarja travnika na nadmorski višini prek osemsto metrov in na tem zemljišču ustanovil Alpski botanični vrt. Kugy je k temu prispeval svoje obsežno znanje s področja alpskega rastlinja. V priznanje za njegovo pomoč se del Alpskega botaničnega vrta, ki obstaja še dandanes, imenuje po Juliusu Kugyju.

Izbruh druge svetovne vojne je Kugyju dokončno preprečil, da bi se iz Trsta, kjer je živel, znova podal pod Julijske Alpe. Sredi druge svetovne vojne, 5. februarja 1944, je gornik Julius Kugy umrl na svojem domu v Trstu, star šestinsosedeset let.

V spomin in priznanje na Kugyjevo delo na področju gornišstva je Planinska zveza Slovenije ob šestdesetletnici svojega delovanja ob cesti na Vršič v Trenti postavila Kugyju spomenik, delo kiparja Jakoba Savinška. Poleg tega nosi njegovo ime več gorskih poti na območju Julijskih Alp, v Nabrežini nad Trstom pa obstaja »Kugyjeva učna pot«. **D**

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Doberdob – slovenskih fantov grob

V. M., foto: arhiv Demokracije

Knjiga *Doberdob* je že četrta knjiga Vasje Klavore o soški fronti, v njej pa je prikazal njen južni del, šest italijanskih ofenziv na slovensko etnično ozemlje v letih 1915–1916 na kraški Doberdobski planoti.

Na podlagi temeljitega poznavanja časa, krajev in dogodkov ter ob preverjanju zgodovinskega dogajanja v bogati literaturi, napisani v slovenščini, hrvaščini, nemščini, italijanščini in angleščini, je primarij dr. Vasja Klavora napisal že četrto knjigo o času prve svetovne vojne oziroma o soški fronti. S prvo knjigo je začel na severu soške fronte, na Bovškem (*Plavi križ*), nadaljeval na Kobariškem in Tolminskem (*Koraki skozi meglo*), nato pa je pretresel s knjigo *Škabrijel*, ki se dogaja na Goriškem.

Kraško bojišče V tej zadnji knjigi *Doberdob* s podnaslovom *Kraško bojišče 1915–1916*, ki se dogaja na jugu soške fronte, se posveča dogodkom, ki jih je sprožil podpis tajnega Londonskega sporazuma med Italijo in državami antante 26. aprila 1915. Z njim se je Italija zavezala, da bo pomagala v vojni kot zaveznica Francije, Velike Britanije in Rusije. Seveda zato, da si prigrabi sosednje, slovensko narodno ozemlje. 23. maja 1915 je po dolgem obotavljanju napovedala vojno Avstro-

Okopi branilcev na prvi bojni črti na hribu Sv. Mihaela

Ogrski ter s tem sprožila krute boje ob reki Soči.

V knjigi je prikazanih prvih šest soških bitk na območju doberdobskega krasa. Prva, ki je trajala od 23. junija do 7. julija 1915, je pomenila italijanski napad na kraške vzpetine nad Sočo od reke Vipave na severu do Jadranskega morja na jugu. Italijani so šibke branilce napadli z večkratno premočjo, pri čemer so jih obstreljevali s topovi.

Grabili so po naši zemlji Avtor je rezultat prve ofenzive povzel z naslednjimi besedami: »Italijanski kralj Viktor Emanuel se je v teku teh bojev celo povzpел na zvonik cerkve v Turjaku (Turriaco), kraju na desnem bregu Soče, zahodno od Ronk, da bi bil priča zmage svojih enot v 1. soški bitki. Toda tega ni doživel. Njegov nasprotnik, poveljnik avstro-ogrške 5. armade general Borojević, je pozneje izjavil, da je v tem primeru šlo le za 'zakasneli italijanski poskus polastiti se Doberdobske planote', in v svoji izjavi ni uporabil izraza 'bitka'. Kljub temu se ocenjuje, da so v tej bitki Italijani utrpeli okrog 15.000 mrtvih, ra-

njenih in zajetih, avstro-ogrške enote pa okrog 9.000 mrtvih in ranjenih ter 1.000 zajetih.«

Citiral je tudi znamenitega pisca o bojih na soški fronti Ivana Maticiča, ki je zapisal: »Naš bataljon je zasedel ogroženo postojanko. Desno se je postavil v bran ogrožene slovenske zemlje bataljon kranjskih Janezov (17-ti), levo krilo so zasedli fantje z zelenega Štajerja (87-ti). In preko teh bataljonov naj se prebije sovražnik? Ne verjamem!«

Čprav so pripadniki mnogih narodov avstro-ogrške monarhije krvaveli na Doberdobu, so tudi mnogi Slovenci izkrvaveli, ko so branili ta zahodni rob slovenskega ozemlja.

Podzemno bojevanje Še hušša je bila druga soška bitka, ki je trajala od 18. julija do 10. avgusta 1915. V njej so bile izgube obeh strani še precej večje. Italijanom niti v tej ofenzivi ni uspelo premagati branilcev in prodreti na slovensko etnično ozemlje. V naslednjem letu je branilcem uspelo zadržati še vrsto napadov, med drugim tri italijanske ofenzive.

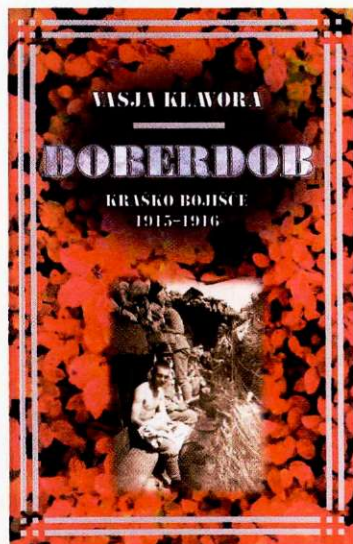
Ker se frontna črta ni skoraj nič premaknila, so se lotili še drugačnega bojevanja. V kraški kamen so začeli pod nasprotnikove položaje vrtati rove in jih pod nasprotnikom razstreljevati. To sta počeli obe strani. Junija 1916 so branilci poskušali Italijane napasti še z bojnimi strupi. V bližino Italijanov so spravili skoraj 6.000 plinskih jeklenk, kar pa ni bilo lahko delo, saj je vsaka tehtala kar 50 kilogramov. Uporabili naj bi bili okoli sto ton mešanice klora in fosgena. Umrlo naj bi bilo 5.000 Italijanov, vendar tudi nekaj branilcev.

Oboje se je dogajalo na območju vrha Sv. Mihaela.

Skoraj ves čas prvih šestih ofenziv je bilo najhuje na severozahodni točki Doberdobske planote, na območju vzpetine, imenovane Sv. Mihael, za katero avtor ves čas uporablja staro slovensko ledinsko ime Debela griza.

Italijanom ni uspelo Italijani so lahko nekoliko pomirili svojo nestrpno javnost šele avgusta 1916, ko so v šesti soški bitki (trajala je od 4. do 17. avgusta) predrli obrambne položaje na Doberdobski planoti in na območju Gorice. Vendar so se že po kilometru ali dveh morali ustaviti. Z avgustom 1916 se Klavorova knjiga konča. V njej se je osredinil samo na bojevanje na območju Doberdoba, ki ima v slovenski zgodovini mitske razsežnosti kot »slovenskih fantov grob«. V resnici je to tudi bil.

Tudi ta četrta Klavorova knjiga o soški fronti se bere zelo tekoče. Napisana je pregledno, s pomočjo mnogih citatov iz pričevanjske literature. Objavljenih je veliko dokumentarnih fotografij in zemljevidov. Tako je Vasja Klavora, ki ni zgodovinar, ampak zdravnik, v zadnjih letih postal glavni avtor knjig o soški fronti. **D**

Polzela

Petra Janša, foto: P. Janša

Polzela (294 m) je naselje v istoimenski občini in s svojo lego v Spodnji Savinjski dolini zavzema pomemben geografski položaj. Stoji ob že iz rimskih časov pomembnem cestnem križišču, ki povezuje poti iz zahodnih predelov Celjske kotline v Šaleško dolino in Zgornjo Savinsko dolino. Danes je drugo največje središče v Spodnji Savinjski dolini industrializirano naselje, ki se je začelo razvijati konec 19. stoletja. Tovarna meril (1892) in tovarna strojil (1916) sta bili temeljni dejavnosti, leta 1927 ss jima je pridružila tovarna pletenin in leta 1948 tovarna pohištva Garant.

Od grofov Celjskih do vitezov Polzela in njena okolica sta bili že zgodaj poseljeni, saj je Mark Avrelj v času bojev med Rimljani in Germani na prostoru današnje Ločice ob Savinji zgradil mogočen obrambni tabor II. italške legije. Ime Polzela pa se v zgodovini pojavi prvič v zvezi z gospodi iz Polzele, ki jih v dokumentih srečujemo od leta 1170 do 1263, in sicer v zvezi z gospodi iz Orta ter v zadevah benediktinske opatiije iz St. Pavla na Koroškem, kakor tudi kot priče v družbi raznih posvetnih in cerkvenih imenitnikov. Ker je naselje nastalo razmeroma pozno, enotnega strnjenege jedra ni uspelo oblikovati.

Na vzpetini sredi Polzele stoji grad Komenda, ki se prvič omenja leta 1170 pod imenom Hallenstein. Grad, ki je navdihoval in usmerjal življenje kraja, je bil od leta 1323 do leta 1780 v lasti malteških vitezov, po tem času pa je menjal več lastnikov. Posebnost gradu je antični lev iz pohorskega marmorja, postavljen na stopniščno ograjo glavnega vhoda. Tu je nad stopnicami vzidana v steno tudi bronasta plaketa s portretom F. Prešerna in z napisom.

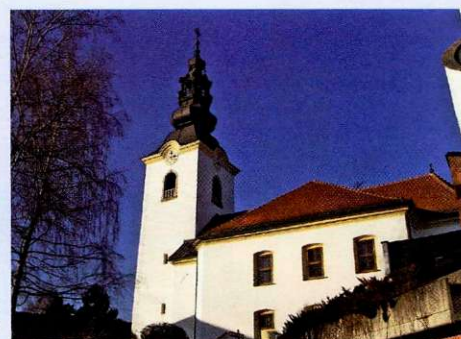
Grad Šenek leži na položni vzpetini na severnem robu Polzele. Dvorec Šenek vstopa v zgodovino hkrati z drugimi žovneškimi gradovi iz časov celjskih grofov, saj se kot žovneška posest omenja že leta 1288. Po krajši vojni leta 1437 med Celjani in krškim škofom Janezom Schallermannom so ga Celjani sami porušili. Prvotno je imel obliko stolpa, neobaročni videz pa je dobil s fevdalnimi lastniki baroni Pongraz. Zanimiva je še obnovljena grajska kapela sv. Florjana z letnico 1779. Ob graščini je znani šeneški park, razglašen za kulturni spomenik, ki ga je Turistično društvo uredilo kot učno pot, po kateri se je vredno sprehoditi ob vsakem letnem času. Danes je v njem več kot trideset različnih, za naše okolje nenavadnih vrst dreves. Tako lahko tu najdemo trnato gledičevko (*Gleditsia triacanthos*), ki prihaja iz Severne Amerike. To je do 24 m visoko trnato drevo, ki cveti v mesecu maju. Zanimivi so zvončasto oblikovani petštevni cvetovi rumenozelene barve, združeni v kratke grozde. Pri nas je zelo pogosta kot okrasno drevo.

Nekaj kilometrov proti vzhodu stoji v Založah samostanski dvorec Novi Klošter, nekdanji dominikanski samostan, ki ga je dal pozidati celjski grof Friderik II. Leta 1453 ga je podaril menihom dominikancem, razpustil pa ga je cesar Jožef II. konec 18. stoletja. Kar dvakrat so ga opustošili Turki, pozneje pa je bil prezidan v graščino. Njegovo okolico so preuredili v park, v katerem so posadili različna drevesa. Veliko dreves so med vojno posekali Nemci, nekaj pomembnih je ostalo. Zadnji lastnik pred drugo svetovno vojno je bil Oto Parin. Njegov sin Paul Parin, zdravnik, kirurg, nevrolog in psihoanalitik, živi v Švici in je objavil nad 50 znanstvenih sestavkov, med njimi leposlovno delo »Zanesljiva znamenja spreminjajo«, ki je prevedeno in med drugim opisuje mladost v Novem Kloštru ter kulturnozgodovinske zanimivosti graščine. Tukaj je bil tudi začetek osnovne šole na Polzeli. Leta 1786 je bila v Novem Kloštru ustanovljena t. i. trivialna šola. Leta 1796 se je šola preselila na Polzelo.

Polzela

Župnijska cerkev sv. Marjete

Zavetnica sv. Marjeta O pomembnosti kraja govori dejstvo, da je v kraju pri cerkvi sv. Marjete nastal sedež župnije, ki ga moramo datirati v čas pred leto 1256, saj župnija ni bila nikoli del stiškega samostana, kot je bila njena matica župnija v Žalcu. Prvotna cerkev sv. Marjete je bila romanska. V drugem nadstropju zvonika so dobro vidni ravni skladi na pol obdelanih kvadrov iz domačega peščenca, iz katerega je bila zgrajena cela cerkev. Obsegala je ladjo, ki je bila 2,5 metra nižja od sedanje. Ko je postala komendatorska cerkev, je morala preživeti prezidave. Na vzhodu je bila odstranjena apsida. Zamenjal jo je gotski prezbiterij, ki ga časovno ne moremo postaviti pregloboko v 14. stoletje. Ta je ohranjen v sedanjem vmesnem prostoru. Ob koncu 14. stoletja je bil pred zahodno fasado prizidan zvonik. V letih 1719–1729 je komendator Janez Kristijan baron Gloyach dal sezidati pred starega novi (sedanji) prezbiterij. Kmalu zatem, a najkasneje v sredini 18. stoletja, so cerkev barokizirali: dvignili so ladjo za 2,5 metra, jo času primerno obokali, dvignili zvonik za eno nadstropje in ga baročno ostrešili, dvignili nekoliko tudi prej prizidani kapelici ter prizidali levo zakristijo. Leta 1988 je »stara«

cerkev dobila železobetonski prizidek v moderni arhitekturi.

Že od križarskih vojn naprej Marjeto v mnogih deželah častijo kot veliko priprošnjico kmetov, ko se v vročih poletnih dneh bliža grozeča nevihta in je v nevarnosti ves trud na poljih, njivah in vrtovih. K njej se zatekajo nosečnice, ko se jim bliža ura poroda. Vendar danes malokateri kmet ve, da je ta svetnica zrasla na maloazijskih tleh, in tudi nosečnicam ni znano, da je njihova priprošnjica umrla, ko ji je bilo petnajst let, kakor pripoveduje legenda. Upodablja jo s smejočim se obrazom, s premaganim zmajem ob nogah, njen god pa se obhaja 20. julija.

K podružnicam sv. Marjete na Polzeli sta sodili cerkvi sv. Andreja (nad Polzelo) in sv. Miklavža na Vinski gori že v srednjem veku, z letom 1754 pa cerkev sv. Križa na gori Oljki (Dobrič).

Gora Oljka ali Križna gora Na današnjem slovenskem ozemlju je bil malteški viteški red navzoč kar s tremi komendami, in sicer v Melju pri Mariboru, v Komendi pri Kamniku in na Polzeli. Najstarejša redovna posest pri nas je bila v Melju pri Mariboru, kjer segajo prve omembe v leto 1217, delovati pa je nehala leta 1800. Drugo najstarejšo in hkrati najdlje delujočo komendo predstavlja Komenda pri Kamniku (1256–1892), najmlajšo od vseh pa Polzela, ki je bila redovna posest od 1263 do 1779. Leta 1754 so začeli malteški vitezi s komende Polzela graditi čudovito baročno romarsko cerkev sv. Križa na 733 m visoki gori Oljki in jo tri leta kasneje tudi dogradili.

Gora Oljka se omenja že leta 1243 kot Križna gora. Iz pogodbe med šoštanjnsko lastnico in malteškim viteškim redom je razvidno, da sta stala na gori vsaj od sredine 17. stoletja velik križ in kapela s kipoma sv.

Dvorec Šenek na kolorirani Kuwassegovi litografiji iz leta okoli 1845.

V Založah stoji samostanski dvorec Novi Kloster.

Ob graščini je znani šeneški park.

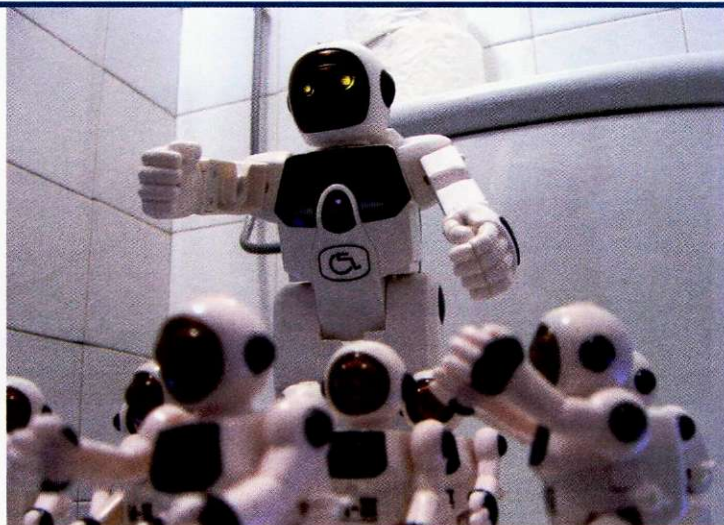
Jošta in sv. Neže. Znamenit je glavni oltar, ki uvršča cerkev na gori Oljki med impozantne spomenike. Je delo kiparja Ferdinanda Galla. Njegov posluš za gledališke učinke je dosegel vrh v zadnji večerji z velikega oltarja. Vrsta sedečih apostolov v naravni velikosti, ki z izrazitimi kretnjami izpovedujejo svoje občutke ob zadnji večerji, je zapustila običajno oltarno okolje in išče neposreden stik z gledalcem. Na nastavku je slika Fortunata Berganta Kristus v vrtu Getsemani, zgoraj velik križ, pod njim kip Žalostne Materne Božje, ob njej pa še kipa sv. Neže in sv. Jošta. Pod cerkvijo je podzemno svetišče z božjim grobom. **D**

Posebnost gradu Komenda je antični lev iz pohorskega marmorja.

Grad Komenda je bil od 1323 do 1780 v lasti malteških vitezov.

Ballettika Internettikka

Spletna umetnost Intime

Lucija Horvat, foto: osebni arhiv Igorja Štromajerja

Igor Štromajer je intermedijski umetnik in avtor več kot petdeset umetniških projektov, udeleženec več kot sto razstav in festivalov doma ter v tujini.

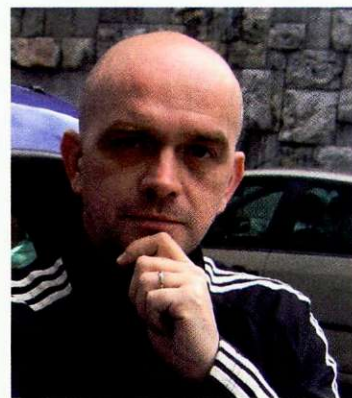
Slovenski intermedijski umetnik Igor Štromajer je ustanovitelj Virtualne baze Intima, ki jo sicer zanimajo krhki, individualni, zmuzljivi, boleči intimni trenutki, ki prav zaradi svoje kontekstualizirane intimnosti dobijo politični kontekst. Štromajer se ukvarja z večmedijskimi projekti in s spletno umetnostjo. Pred dobrimi štirinajstimi dnevi je skupaj s soavtorico sodobno finsko umetnico Suvi Aarnio, avstrijsko umetnico Martino Ruhsam in s finskim računalniškim strokovnjakom Mirom Solkiom v Centru in galeriji P74 izvedel drugi del performativne instalacije z naslovom *Paw-teet-zah & Yoh-loo-*

pookie – resničnostna debata. Instalacija se osredotoča na finsko in slovensko politično realnost ter nacionalni identitete in njuno presečno množico skozi prizmo intimne izbire. Tako potica kot Božiček sta namreč nacionalna simbola in sta specifična elementa širšega spektra nacionalne identitete Slovenije in Finske.

Potica in Božiček Štromajerjeva soavtorica instalacije Suvi Aarnio je finska vizualna in multimedijska umetnica mlajše generacije, ki razstavlja svoje vizualne projekte, digitalne printe, zvočne in urbane projekte ter instalacije v Evropi, Avstraliji

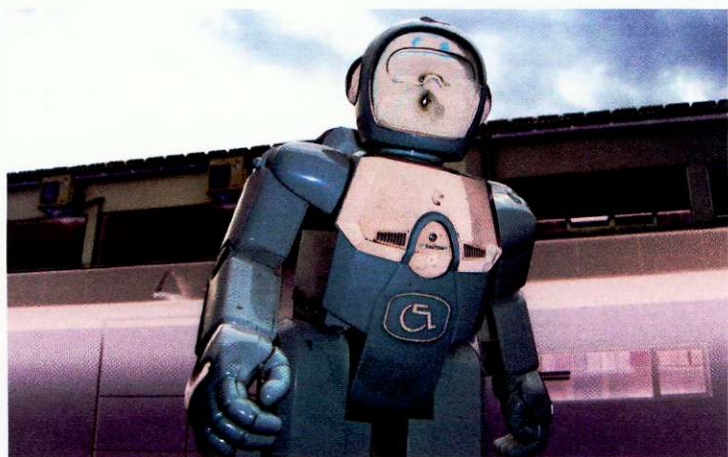
in ZDA. Ukvarja se predvsem z aktualnimi družbenimi temami, tematizira vloge spolov v sodobni družbi ter skupnostnimi umetniškimi projekti. Oba avtorja, Igor Štromajer in Suvi Aarnio, v performativni instalaciji, ki sta jo začela sredi decembra v galeriji Titanik v Turkuju na Finskem, raziskujeta intimna in politična razmerja med Finsko in Slovenijo, intimne manifestacije državnosti in osebno razumevanje nacionalne identitete skozi ključne klišeje, simbole in vsebine. Naslov projekta je besedna igra: »Paw-teet-zah« je zapis angleške izgovorjave slovenske besede potica, »Yoh-loo-pookie« pa finske besede za Božička – »Joulupukki«. »Jezik, v katerem poteka naša resničnostna debata, je sprevržen angleški, ki ga vsi sodelujoči umetniki govorimo tako rekoč pod prisilo in z distanco, to ni naš materni jezik,« je dejal Igor Štromajer.

Internet opera in balet Na spletni strani Intima je najti veliko različnih projektov, med drugim Oppero Internettikko in Ballettikko Internettikko. Kot je dejal Igor Štromajer, je Oppero Internettikka medmrežna (internetna) opera, intermedijski ume-

Igor Štromajer, intermedijski umetnik

tinski projekt, ki raziskuje računalniško kodo in programske jezike skozi operni medij ter tako združuje klasično operno umetnost s sodobno intermedijsko umetnostjo. Projekt je bil prvič realiziran leta 1998 v Muzeju sodobnih umetnosti v Skopju, leta 1999 v Operi SNG Ljubljana in na festivalu Transmediale v Berlinu, leta 2006 v India International Centre v New Delhiju ter v Nacionalni operi v francoskem Montpellieru, lani pa samo na internetu. Projekt nastaja v soprodukciji Virtualne baze Intima in tujih partnerjev in je dostopen na naslovu <http://www.intima.org/opera>. Ballettika Internettikka je razvijajoča se študija medmrežnega baleta avtorjev Igorja Štromajerja in Braneta Zormanana, ki poteka na internetu od leta 2001 do danes. Projekt je na naslovu <http://www.intima.org/bi>.

Oppero Internettikka

New Swing Quartet

Člani New Swing Quarteta so že dobri dve leti razmišljali, da bi bil že čas za spremembe. Vzeli so si torej čas za premislek kako in v kakšni sestavi naprej. Gotovo pa je, da je po 40 sezonah delovanja zasedba, v kateri so bili Tomaž Kozlevčar, Dare Hering, Oto Pestner in Marjan Petan, s koncertom 30. decembra 2007 v Sevnici končala svojo glasbeno pot. New Swing Quartet je ob obletnicah navadno vabil legendarne glasbene goste, kot so The Brown Sisters ali Golden Gate Quartet, za 40-letnico pa se jim kaj podobnega ni več zdelo smiselno. V mislih so sicer imeli nenavaden, drugačen družabni dogodek, ki bi vključeval tudi glasbo, toda nazadnje so se odločili, da se poslovijo. Quartet je vedno deloval strumno in tudi bolnega Dareteta Heringa so uspešno nadomestili, saj sta na decembrskih koncertih po Sloveniji izmenično nastopala Samo in Nino Kozlevčar. New Swing Quartet je sprva kot tercet z Daretom Heringom,

Legendarni New Swing Quartet

Gregorjem Bazenškom in Radom Razdevškom nastal leta 1968 v Šentjurju pri Celju po zgledu Golden Gate Quarteta, s katerimi so kasneje tudi večkrat stali na odru. Kvartet je na svoji glasbeni poti sledil tradiciji belskega in črnškega spirituala, džeza in gospela ter občinstvu po vsem svetu približal pesmi iz baptističnih cerkva ameriškega juga. Peli so v koncertnih dvoranah v vseh večjih evropskih mestih, sodelovali na džezovskih festivalih ter imeli koncerte in nastope v več evropskih televizijskih in radijskih hišah. Izdali so 40 kaset oziroma zgoščenk, leta 2003 pa je o kvartetu izšla monografija avtorja Draga Medveda. L. H.

Bum fest

Med 8. in 12. januarjem je v Žalcu potekal drugi mednarodni festival tolkalnih skupin Bum fest v organizaciji Slovenskega tolkalnega projekta SToP. Uvodne takte je pripeval Studio za tolkala ljubljanske Akademije za glasbo, nastopile pa so še tri skupine iz tujine - Percus-

Bum fest v Žalcu

sion clavier de Lyon iz Francije, Eastmen Percussion Ensemble iz ZDA in švedsko-mehiška zasedba Global percussion network. Za sklepni del festivala 12. januarja pa je poskrbel Tolkalni ansambel glasbene šole Celje, ki deluje od leta 2002. Med festivalom so potekala tudi predavanja za mlade

glasbenike in učitelje tolkal, ki so jih imeli gostujoči profesorji, kar je novost letošnjega Bum festa. Pred dvorano so v petek in soboto nastopili tolkalci iz Laškega. Studio za tolkala Akademije za glasbo Ljubljana sestavljajo študentje tolkal, ki gojijo skupinsko igro v okviru predmeta komorna igra. Izvajalci nastopajo doma in v tujini, njihov repertoar obsega dela svetovnih mojstrov in slovenskih skladateljev. Skupina Percussion clavier de Lyon deluje od leta 1983 in je sestavljena iz vrhunskih francoskih solistov. Skupina The Eastmen Percussion Ensemble iz ZDA se ukvarja z glasbo 20. in 21. stoletja in jo sestavljajo študentje univerze Eastmen school of music. Njihov umetniški vodja je svetovno znani timpanist John Beck. Skupina Global percussion network je iz Švedske z gostom Evaristom Aguilarjem iz Mehike. Njihova glasba temelji na melodijskih tolkalih ter se dotika švedske in mehiške tradicije ob dobršni meri improvizacije. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 17. 1. 2008

17.00 Ljubljanski grad: Zmajeva skrivnost – gledališka igra

20.00 Gledališče za otroke in mlade:

Z. A. Sokolovič: CABARes, CABARei – monokomedija

20.00 SNG Drama: Yasmina Reza:

Bog masakra

PETEK, 18. 1. 2008

18.00 Lutkovno gledališče Ljubljana:

A. T. Linhart / V. Taufer: Ta veseli dan ali Matiček se ženi

20.00 Gledališče za otroke in mlade:

Z. A. Sokolovič: CABARes, CABARei – monokomedija

20.00 Cankarjev dom: La La La Human Steps (Kanada): Amjad – sodobni ples

SOBOTA, 19. 1. 2008

17.00 Slovensko mladinsko gledališče:

S. Makarovič: Pekarna Mišmaš – gledališka predstava

20.00 SNG Drama: Julian P. Barnes:

Prerekanja

NEDELJA, 20. 1. 2008

17.00 Mini teater Ljubljana: Elke & Dieter Loewe / Jurij Souček, Matjaž Briški: Pipi in Melkijad – igrano-lutkovna predstava

19.30 Slovenska filharmonija:

Komorni zbor Vox Carniolus – klasična glasba

20.00 Plesni teater Ljubljana: Herbert Achternbusch / Miha Golob: Sun – plesna predstava

PONEDELJEK, 21. 1. 2008

19.00 MGL: Jan Decorte: Visoka pesem

19.30 Šentjakobsko gledališče

Ljubljana: V. B. Tartuffe: Kralj na fiziki

20.00 SNG Drama: Harold Pinter: Vrnitev domov

20.00 Plesni teater Ljubljana: Herbert Achternbusch / Miha Golob: Sun – plesna predstava

20.00 MGL: G. Čušin: Hagada

TOREK, 22. 1. 2008

19.00 Arhitekturni muzej: Janez Balazic: Jože Plečnik (1872–1957) – Arhitekt V Prekmurju, Jelka Pšajd: Prekmurski Lončarji in Plečnik

19.30 Šentjakobsko gledališče Ljubljana: V. B. Tartuffe: Kralj na fiziki

19.30 MGL: Vladimir Nabokov: Lolita

SREDA, 23. 1. 2008

20.00 SNG Drama: Harold Pinter: Vrnitev domov

20.00 MGL: Tom Stoppard: Rosenkranc in Gildenshtern sta mrtva

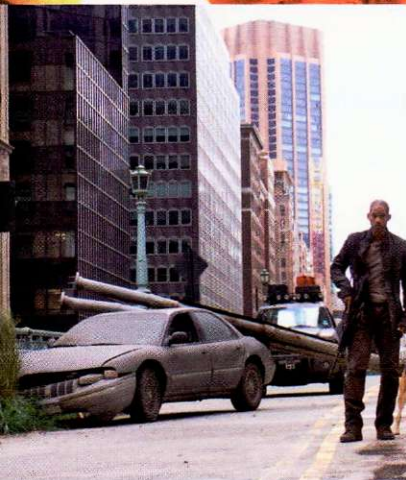
19.30 Šentjakobsko gledališče:

J. Jacobs, W. Casey: Briljantina – muzikal

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Jaz, legenda

Monika Maljevič

Robert je nadarjen znanstvenik, a ostane brez moči ob izbruhu skrivnostnega virusa, ki mu vzame družino in uniči vse, razen njega ...

Robert Neville, igra ga Will Smith, je briljanten znanstvenik, vendar ni mogel ustaviti grozljivega neozdravljivega virusa, ki ga je proizvedel človek. Ker je sam nekako imun, je Neville zadnji preživeli človek v New Yorku oziroma v tistem, kar je ostalo od tega mesta in mogoče sploh na vsem svetu. Neville že tri leta skrbno oddaja radijska sporočila, saj si obupano želi najti morebitne druge preživele. Vendar ni sam. Po senčnih predelih se plazijo zmutirane žrtve virusa – »okuženi,« ki opazujejo vsak Nevillov gib in čakajo, da bo naredil usodno napako. Neville je mogoče zadnje upanje človeštva; žene ga le še ena misija: s pomočjo preiskav lastne imune krvi najti način, kako ozdraviti obolele za virusom. Vendar se zaveda, da je v manjšini in da se mu čas hitro izteka ...

Zadnji preživeli Willu Smithu, zvezdniku filmov Jaz, Robot,

Dan neodvisnosti in Možje v črnem, znanstvena fantastika ni tuja, brezčasni roman Richarda Mathesona I Am Legend pa mu je bil že od nekdaj všeč. »Združuje veliko žanrov: grozljivko, znanstveno fantastiko in čudo-

I am Legend

Režija: Francis Lawrence

Žanr: znanstvenofantastični triler

Scenarij: Mark Protosevich in Akiva Goldsman po zgodbi Richarda Mathesona

Produkcija: Erwin Stoff, Michael Tadross, Dana Goldberg

Igrajo: Will Smith, Alice Braga, Dash Mihok, Paradox Pollack, Salli Richrdson, Charlie Tahan, Sterling Wolfe

Premiera: 17. 1. 2008

Distribucija: Blitz Film & Video Distribution

vite elemente karakterne drame,« je dejal igralec. »Ideja, da si zadnji človek na Zemlji, me je vedno vznemirjala. Robert Neville se mora podati v neizmerne psihične in čustvene globine, da bi preživel, in to ponuja čudovite priložnosti za univerzalno zgodbo o naravi človeštva.«

Francis Lawrence, režiser novega znanstvenofantastičnega akcijskega trilerja, ki temelji na Mathesonovi zgodbi, dodaja: »Privlačila me je ideja o človeku, ki preživi odrezan od sveta in sam v sodobnem urbanem okolju, to idejo sem hotel raziskati v filmu. Jaz, legenda je esencialna zgodba o konfliktu med posameznikom in svetom, zato zaposluje domišljijo ljudi tudi več kot pol stoletja kasneje, kot je bila prvič napisana.«

Mathesonov kompleksni in provokativni roman iz leta 1954, ki je zelo cenjen kot predhodnik sodobnega žanra znanstvenofantastičnih grozljivk, je vplival na več generacij, navdihnil številne posnemovalce in bil predloga že za dve filmski adaptaciji: v filmu The Last Man on Earth iz leta 1964 je glavno vlogo igral Vincent Price, v filmu The Omega Man iz leta 1971 pa Charlton Heston.

Scenarist in producent filma Akiva Goldsman, z oskarjem nagrajeni scenarist filma Čudoviti um, je velik pisateljev oboževalec:

»Richard Matheson je za nas navdušence nad znanstveno fantastiko neke vrste bog. Znotraj žanra resne znanstvene fantastike obstaja tradicija odlično izdelanih likov in močnih tem – ideja, da je znanstveno fantastiko mogoče uporabljati kot alegorijo. Film Jaz, legenda res goji to etiko.«

Jaz, legenda pripoveduje zgodbo, ki je skoraj popolnoma osredotočena na enega človeka. Za glavno vlogo so zato ustvarjalci potrebovali igralca visokega kalibra. Ko so izvedeli, da se za vlogo zanima Will Smith, je projekt stekel. Kot zanimivost naj povemo, da v filmu igra tudi sedemletna Willow Smith, hčerka Willa Smitha. **D**

WESLEY SNIPES

Poznate svoje sovražnike?

V ČETRTEK, 17. 1.,
OB NAKUPU VEČERA DVD-FILM
ZA SAMO

4,15 €

SAM PROTI VSEM

THE
ART OF
WAR

VEČER

V znamenju paketa

Tekst in foto: Pavel Furlan, SAGA Institute

Ford S-max 2,0i titanium

platišči, ki pripadajo samo opremi titanium, bodo všeč tistim, ki bi bili radi malce bolj 'mafjski'. A črnina stekel razen poudarjene intimnosti pred radovednimi pogledi iz zunanosti ne prinaša prav nič dobrega, saj precej poslabša vidljivost iz že tako slabo preglednega avtomobila. Prav dobrodošla bo v tem primeru senzorska parkirna pomoč, ki pa je na žalost v zelo bogati serijski opremi ni in jo je treba (obvezno, če nočete odpiliti vseh vogalov) dokupiti. Seveda pa ta črnina skriva vse tisto, zaradi česar se S-maxa kupi. Obilica prostora je namenjena za vseh pet potnikov, ki se prevažajo v kupejevsko zastavljeni notranjosti z višje nastavljenim sedenjem in privzdignjenim strešnim lokom. Udobje, ki

Ford je vlekel prave poteze; da je S-max v resnici odlična poteza, govorijo prodajne številke. Da pa so številke takšne, so krivi pri Fordu. Krivci so s svojo inteligentno komercialno potezo zakrivili to, kar si želi vsak, ki izdeluje avtomobile. Sestaviti štirikolesni paket, ki se bo prodajal za med.

Trendovski Na S-maxu je pravzaprav vse trendno. Enoprostorska osnova, križana s kupejevskim razredom, družinska domačnost na športni podlagi, uporabnost, zlita z eleganco, moderna tehnologija, združena s klasiko, in ne nazadnje zelo ugodna cena, ki konkurenci neprijetno odžira kupce. Ford s svojo floto pravzaprav ni še nikoli tako izstopal med tekmeči. Mičnost testnega S-maxa se začne že pri zunanosti. Poteze v perla črni barvi, z zatemnjenimi zadnjimi stekli, agresivno izsekanimi škrngami za prednjimi blatniki in seveda osemnajspalčnimi

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	FORD S-MAX 2,0I
vrsta motorja	bencinski, štirivaljni, vrstni, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	1999
moč v kW (KM) pri vrt./min	107 (145) pri 6000
največji navor v Nm pri vrt./min	190 pri 4500
menjalnik	ročni, petstopenjski
pogon	na prednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	4768 x 1884 x 1658
medosna razdalja v mm	2850
prtijažnik v litrih	855-2100
masa praznega vozila v kg	1605
največja hitrost v km/h	197
pospešek 0-100 km/h v s	10,9
poraba (po normah EU) v l/100 km	11,0/6,4/8,1
poraba na testu v l/100 km	10,9
cena vozila v EUR	25.100

pravzaprav ne spominja več na enoprostorsko kri avtomobila, pripada komfortnim sedežem s premalo bočnega oprijema in dobro uglasenemu podvozju, dizajn modernih prijemov in solidna izdelava preostalega interierja pa limuzinam srednjega razreda. Če velja pri ford u oznaka titanium za bolj športno usmerjeno opremljenost avtomobila, potem v testnem primeru velja, da je grobo blago na sedežih zelo trpežno, da iz sivomodre armaturne plošče sijejo svetleči lepotni trakovi. In da je opreme res obilo. Nadzor klimatizacije se deli na dve področji, čeprav je njegovo delova-

nje v določeni meri omejeno in včasih nelogično. So pa morda zato prednji sedeži večstopenjsko ogrevani ali hlajeni. Avdiosistem bi se pri vsej sodobnosti in imenitnosti lahko glasil boljše, razen ko prek njega uporabljamo GSM. Glasovno upravljanje vseh treh pa je mogoče tudi s pomočjo glasu, vendar je zelo nepraktično. Vsekakor so uporabnejša stvar prilagodljive prednje luči, ki s svojim žarkom sledijo sukanju volanskega obroča in krepko pripomorejo k boljši osvetlitvi ceste, ter serijski nadzor stabilnosti in devet zračnih blazin, vključno s tisto za varovanje voznikovih nog. Ali v mrzlih dneh zelo uporabno električno ogrevanje prednjega stekla. Uporabna je tudi prostornost prtljažnega prostora, ki že v osnovi meri 855 litrov in se da s pomočjo posamezno pomičnih zadnjih sedežev še krepko povečati. Na žalost pa S-max preveč 'špara' z odlagalnimi mesti v voznikovem okolju.

Bencinski motor Morda se pri testnem S-maxu še najmanj trendovski zdi pogonski sklop. Tokrat z bencinskim agregatom dveh litrov gibne prostornine. Serija duretec s konstrukcijo bloka ter glave motorja iz lahke aluminijeve litvine, z variabilnim sesalnim sis-

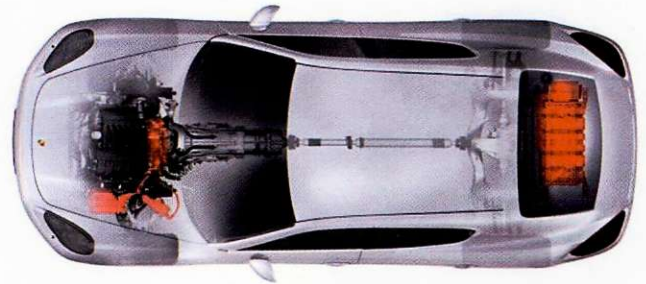
temom, šestnajstimi ventili nad štirimi valji in večtočkovnim elektronskim vbrizgavanjem goriva zmore izdati največ 107 kilovatov (145 KM) pri 6.000 vrtljajih na minuto ter 190 Nm navora pri 4.500 vrt./min. In če je mirni tek motorja, ki se je v realnosti testnega avtomobila precej zaganjal, medicinsko tih, papirnate zmogljivosti motorja pa povprečno zadovoljive, se izkaže v realnosti za najšibkejši člen, ko gre za ambicije takšnega S-maxa. Ne morem reči, da gre za podhranjenost, vendar zaspana odzivnost, ki se malce prebudi tja proti rdečemu polju, preprosto ne prepriča. Tudi zato, ker je v menjalniku le pet prestav. In ob konkretnem stisku pedala za plin, takrat ko S-max le oživi, bo oživel tudi vrtnice v rezervoarju. S porabo, ki v takšnem primeru zraste na 15 litrov goriva na 100 km, kljub svojemu tihemu značaju ne bo prepričal prav veliko strank. V času varčnih dizlov pa niti s povprečjem okoli 11 litrov ne. Nasprotno temu se S-max odkupi z dobro lego na cesti potovalno naravnane, a hkrati dinamično utrjenega podvozja in dobro odzivnostjo volanskega obroča.

No, takšen S-max je zagotovo le alternativa za tiste, ki jim ropot dizelskih strojev ni pri srcu. Prav zato se je Ford odločil tudi za ta paket. Da se bo točno takšen prodajal za med, tega pri nas ne verjamemo, morda pa ga bomo kdaj srečali tudi na naših cestah. Zato pa je toliko več dizelsko gnanih, čeprav je razlika v ceni kar očitna. **D**

Novice

PEUGEOT 807 Z novim letom peugeot 807 dobiva osveženo zunanjo podobo in nov 2,2-litrski turbodizelski agregat s 125 kilovati ter z ročnim šeststopenjskim menjalnikom. Takšen bo naprodaj od začetka prihodnjega meseca za 35 tisoč evrov.

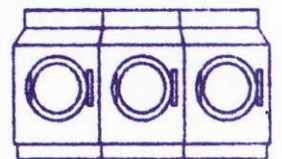
PORSCHE PANAMERA Pri Porscheju bodo za novi model panamera pripravili tudi hibridni pogon. Z na novo razvito vzporedno hibridno zasnovo bo ta novinec za 100 km vožnje porabil manj kot 9 litrov goriva. Javnosti bo predstavljen leta 2009.

ŠKODA SUPERB Škoda je razkrila dokončno podobo novega superba, ki ga bo moč premierno videti čez slaba dva meseca na avtomobilskem salonu v Ženevi. Motorji z močmi od 77 do 190 kilovatov bodo svojo moč na asfalt prenašali prek ročnega ali DSG-menjalnika.

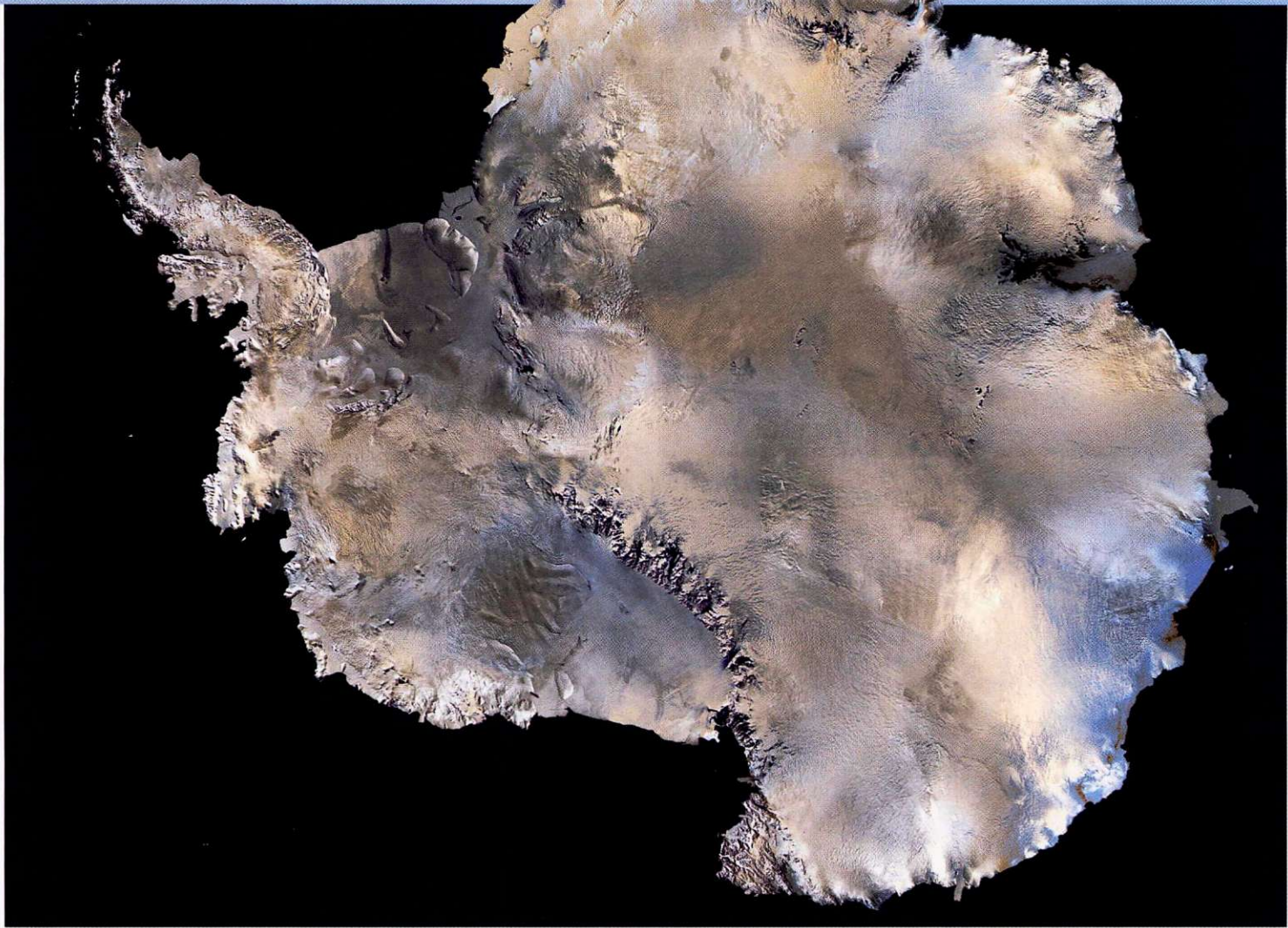
VOLKSWAGEN TOUAREG Minister za notranje zadeve Dragutin Mate in generalni direktor policije Jože Romšek sta na Policijski akademiji v Tacnu policistom slovesno izročila 25 novih vozil volkswagen touareg 2,5 TDI z ročnim menjalnikom.

**EXPRES
KEMIČNA
ČISTILNICA**

JOŽE GREGORIČ

1000 Ljubljana - Zarnikova 5, tel.: 01/2314-654

Na Antarktiko prihaja poletje

Barbara Prevorčič

Antarktiki, celini večnega snega in ledu, se obeta nova, drugačna usoda. Celina že nekaj časa izgublja svojo belo odejo, zadnje meritve tajanja ledu pa napovedujejo popolno izginotje ledenega pokrova že v petih letih.

Antarktika je med sedmimi celinami peta po velikosti. Je skoraj okrogle oblike in pokriva območje okoli južnega tečaja. Njeno ime izhaja iz grščine in pomeni nasprotje severa. Najbližje Antarktiki sega ozemlje Južne Amerike (približno 1.000 kilometrov stran), Avstralija leži 2.500 kilometrov stran, do najjužnejšega konca Afrike pa je kar 4.000 kilometrov. Velikost njene površine se spreminja z letnimi časi – poleti meri približno 14,2 milijona kvadratnih kilometrov, v zimskih mesecih pa se njeno površje poveča kar za

dvakrat. Sestavljena je iz dveh delov – Vzhodne Antarktike, ki se imenuje tudi Velika Antarktika, in manjše Zahodne Antarktike. Ločnico med obema območjema predstavljajo Transantarktične gore. Več kot 99 odstotkov površja je prekrita z ledom, ki vsebuje kar 70 odstotkov vse sladke vode na Zemlji. Zaradi debelega sloja ledu je njeno površje zelo visoko, saj je povprečna nadmorska višina kar 2.300 metrov.

Čigava je Antarktika? V prvih desetletjih 20. stoletja je sedem držav (Argentina, Avstralija,

Čile, Francija, Velika Britanija, Nova Zelandija in Norveška) izrazilo ozemelske zahteve po nekaterih delih Antarktike. Leta 1961 so predstavniki omenjenih držav in petih drugih držav podpisali Pogodbo o Antarktiki,

s katero so se dogovorili, da se ozemelske zahteve posameznih držav umaknejo v korist mednarodnega sodelovanja pri znanstvenem raziskovanju. Pogodba prepoveduje tudi vsakršno vojaško dejavnost in spodbuja ohranjanje naravnega okolja. Tako na tej celini v povprečju hkrati dela okoli 4.000 raziskovalcev.

Izjemno tajanje Že dolgo časa je znano, da se Antarktika se-

Temperatura se na Antarktiki presenetljivo zvišuje.

Število čopastih pingvinov se je zmanjšalo do 66 odstotkov.

greva petkrat hitreje, kot je povprečna stopnja segrevanja na našem planetu, poleg tega se je tudi ogromni Južni ocean, ki obdaja Antarktiko, segrel že do globine tri tisoč metrov. Ledena površina ob zahodnem antarktičnem polotoku pokriva 40 odstotkov manj površine kot pred 26 leti. Trije največji ledeniki na Antarktiki so se samo v zadnjih desetih letih stanjšali za 45 metrov, 150 kubičnih kilometrov ledu pa se je stajalo v morje. Kar se je zgodilo z gigantsko ledeno ploščo Larsen B, ko se je v dobrem mesecu dni preprosto razdrobila in se je v morje pogreznilo 720 milijard ton ledu, je na dramatičen način pokazalo, kakšne posledice ima segrevanje ozračja. Presenetilo je celo znanstvenike, ki niti v najbolj pesimističnih napovedih niso pričakovali tako velikih in hitrih vplivov na okolje.

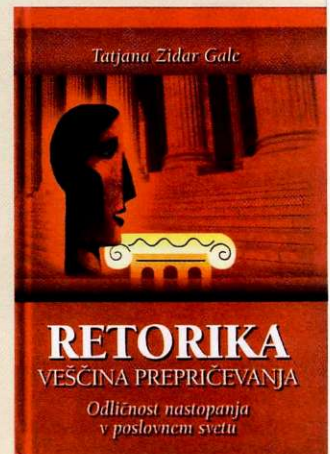
Izgubljanje bele odeje Pred dvema letoma so na podlagi študije, izvedene s pomočjo satelitov, ugotovili, da Antarktika letno izgubi 152 kubičnih kilometrov ledene odeje, največ na zahodu. Strokovnjaki z Univerze v Koloradu so s pomočjo para satelitov v letih 2002–2005 merili spremembe v gravitacijskem polju in ugotovili, da v južnem delu Antarktike masa ostaja konstantna, zaradi podnebnih sprememb in višjih temperatur ozračja pa se manjša predvsem na zahodu. Zaradi omenjene izgube ledu se gladina svetovnih morij letno zviša za 0,4 mm. Ledeno ploščo na Antarktiki pa naj bi dodatno načeno tudi toplejše morje.

Posledice segrevanja Svetovni sklad za naravo (WWF) je med posledicami globalnega segrevanja na Antarktiki posebej izpostavil alarmantne podatke o vplivu le-tega na pingvine, saj se je njihova populacija v štirih vrstah v zadnjih 25 letih zmanjšala kar za 66 odstotkov. Svetovni sklad za naravo pojasnjuje, da se zaradi segrevanja tal taja dragocena ledena površina, kjer nekatere vrste pingvinov vzgajajo svoje mladiče, drugi pa se zaradi krčenja ledu spoprijemajo s pomankanjem hrane.

Dramatična napoved Najbolj dramatično podnebno napoved tajanja ledu na Antarktiki so nazadnje predstavili ameriški znanstveniki. Zadnji modeli študij namreč kažejo, da bi se plast severnega ledu lahko popolnoma stajala v roku petih ali šestih let. Profesor in oceanograf Wieslaw Maslowski je izrazil skrb, da so dosedanje projekcije podcenjevale procese, ki danes povzročajo izgubo ledu na Antarktiki. To potrjujejo tudi izsledki Nacionalnega podatkovnega centra na Univerzi v Koloradu (NSIDC), ki jih lahko primerjamo s tistimi iz leta 1980, ko je bilo ledu še 7,8 milijona kvadratnih kilometrov, medtem ko letošnje meritve prikazujejo le še 4,13 milijona kvadratnih kilometrov ledenega pokrova, kar je najmanjša izmerjena površina ledu v sodobnem času. Ta najnižja meritev pa sploh ni bila vnescena v klimatski model prihodnjih projekcij profesorja Maslowskega in njegove ekipe, saj je zajela

Recenzija

RETORIKA – VEŠČINA PREPRIČEVANJA Knjig ter takšnih in drugačnih receptov za dobro komunikacijo, predvsem pa za odličnost prepričevalnega komuniciranja oziroma retorike je veliko in še naprej rastejo kot gobe po dežju. V zadnjih desetih letih je področje retorike zelo zaznamovalo povečano zanimanje za nove metode in taktike govornišva. Ponudba tečajev, delavnic in seminarjev retorike je zelo bogata. Retorika je postala formula za uspeh v poslovnem, čedalje bolj pa tudi v zasebnem življenju. Vzrok za to je turbulentnost in hitrost sprememb v poslovnem okolju in javnem življenju ter tudi v drugih sferah družbenega življenja. Toda glede na bogate izkušnje avtorice Tatjane Zidar Gale na področju retorike ima retorika v slogu preprostih priročnikov za telebane omejene rezultate. Pričujoči priročnik, ki je dodatno opremljen s posnetki DVD, je posrečena kombinacija prepotrebnihih teoretičnih predpostavk, praktičnih primerov in vaj. Za nastop v javnosti ni potrebno le teoretično znanje, pač pa se je nanj treba tudi pripraviti in se zanj usposobiti. Po vsem svetu je namreč močno razširjen strah pred javnim nastopanjem. Celozna ZDA, za katere so načeloma prepričani, da je tam dom za sproščeno komuniciranje, velja, da se ljudje bolj kot smrti, letenja, višine, žuzelk, kač in lastne postave v kopalkah pred poletno sezono bojijo javnega nastopanja. Razlog za to je strah pred tem, kako in ali sploh bomo sprejeti, spoštovani in priljubljeni. Javno nastopanje ljudi obremenjuje s tem, kaj bodo o njih mislili drugi. Pogosto se zgodi, da že na začetku našega nastopa izgubimo dragocen očesni stik s publiko, ker se potopimo v zapise in vizualne pripomočke. Svojo ranljivost in strah poskušamo skriti veliko preveč nerodno in se učimo stavkov na pamet. Pravijo, da je tremi oproščeno v uvodnih petih minutah, potem pa je treba dokazati, da je govorec izzivu kos. Pri javnem nastopanju se je zato najbolje zanašati na trdo delo, vaje in branje in ne na improvizacijo. Samozavest je pri tem le nagrada za dobro pripravljenost. Priročnik Retorika s primeri, ki so prilagojeni slovenski kulturni specifičnosti, je odličen pripomoček na poti k pripravljenosti na javno nastopanje. L. H.

le podatke od leta 1979 do leta 2004. Maslowski je pojasnil, da njihova napoved, da se bo leta 2013 led na Antarktiki popolnoma stajal, ne vključuje zadnjih dveh minimumov, podatkov iz let 2005 in 2007. »Če torej upoštevamo to dejstvo, je naša na-

poved za leto 2013 že sedaj zastarela,« je razložil znanstvenik. Projekcije preostalih ekip raziskovalcev so doslej predvidevale tajanje ledu od leta 2040 do leta 2100, a po zadnjih meritvah sodeč je poletje na Antarktiki vendarle bližje, kot smo mislili doslej. **D**

Radio Krka
106.6 MHz

Skočil med nesmrtno

Kristijan Stranščak, foto: Reuters

Poskušali so mnogi, a v 56-letni zgodovini novoletne turneje ni do letos nikomur uspelo zmagati petkrat. Tako je Janne Ahonen postal legenda med smučarskimi skakalci. Slovenci nadaljujemo s slabimi rezultati in ugibamo, zakaj je tako.

Najbolj znan dogodek, ki poteka v času novega leta, je novoletna skakalna turneja. Še posebej v alpskih državah je prireditev magnet za televizijske gledalce. Tradicija, ki jo ima to tekmovanje, je izjemna in za nobeno ceno je prireditelji ne bodo spreminjali. Tradicionalna prizorišča turneje so Oberstdorf, Garmisch-Partenkirchen, Innsbruck in Bischofshofen. Zaradi neugodnih vremenskih razmer je letos potekala le na treh prizoriščih, saj je Innsbruck odpadel, skakalci pa so skakali na dveh tekmah v Bischofshofnu.

Najboljši, ko je to potrebno

Janne Ahonen na turnejo štirih skakalnic ni prišel v vlogi favorita, saj na zmago v svetovnem

pokalu čaka vse od Bischofshofna 2006, ko si je z Jakobom Jando delil zmago. Takrat je ujel legendarnega in enega najboljših smučarskih skakalcev v vsej zgodovini tega športa Jensa Weissfloga, ki je mimogrede Ahonenov vzornik in s katerim sta si delila po štiri zmage na novoletnih turnejah. V Oberstdorfu je moral priznati premoč Thomasu Morgensternu in Gregorju Schlierenzauerju, vendar je z drugim skokom (137 m) nakazal, da bo boj za skupno zmago odprt. Na novega leta dan je izzval avstrijska mladeniča s 139 metri v prvi seriji. "Schlieri" je odgovoril z rekordom nove olimpijske skakalnice (141 m) in prevzel vodstvo pred avstrijskim delom turneje. V Innsbrucku je veter prvič v zgodovini odpihnil

1. Naslednjič bo ena roka premalo.

2. Najboljši trije na novoletni turneji

3. Ahonen je vedno eleganten v zraku.

tekmo, tako da so v Bischofshofnu izvedli dve. Ahonen je bil že v prvi tekmi razred zase. Z dvema odličnima skokoma je "Morgija" za seboj pustil za 11 točk. Prvo serijo druge tekme je motil močan dež. Schlierenzauer, ki je prav ta dan postal polnoleten, je ostal brez finala. Enaka usoda je doletela tudi svetovnega prvaka Simona Ammanna in Avstrijca Wolfganga Loitzla, ki sta imela lepe možnosti za visoko skupno uvrstitev. Ahonen je tudi v nemogočih razmerah ostal hladen, s 126 metri je bil

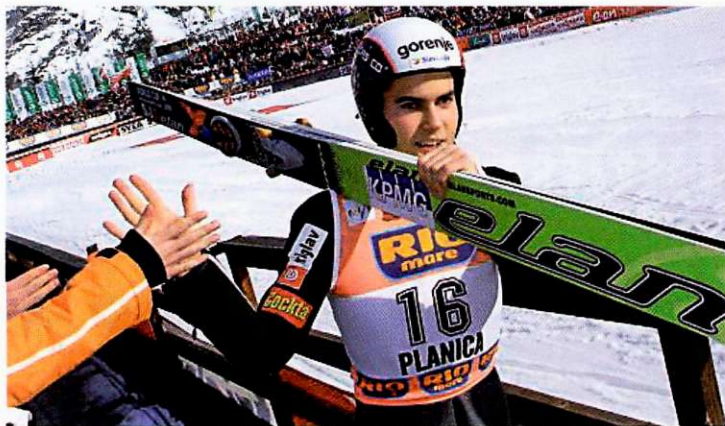
po prvi seriji tretji. V drugi seriji je dokazal svoje mojstrstvo. S 136 metri je izničil vso zalogo Norvežana Andersa Bardala in se veselil dvojne zmage ter pete skupne na novoletni turneji.

Fincem vrnil ugled Smučarski skoki so bili na Finskem vedno izjemno priljubljen šport. Janne je v otroških letih občudoval enega najboljših skakalcev vseh časov Mattija Nykänena, ki je zaznamoval osemdeseta leta. S sedmimi leti je v rodni Lahtiju začel spoznavati osnove skakalnega športa. Njegova največja želja je bila, da bi postal tako uspešen kot Nykänen ali Weissflog. Na tekmah v mlajših kategorijah je blestel in že pri petnajstih letih mu je uspel pravi podvig, saj se je uvrstil v finsko A-representanco. Jeseni 1992 je bila finska ekipa v eni največjih kriz nasploh. Čudežni deček Toni Nieminen, ki je v sezoni 1991/92 zmagal v skupnem seštevku svetovnega pokala in blestel tudi na olimpijskih igrah v Albertvillu, je podlegel pritisku javnosti in ni več našel poti do dobrih rezultatov. Svetovna velesila v smučarskih skokih je v krizi rezultatov posegla po mladih močeh in Janne je svojo prvo priložnost v svetovnem pokalu dočkal 13. decembra 1992 v Ruhpoldingu. V svoji prvi sezoni v svetovnem pokalu je bil v Lahtiju celo enajsti. V naslednji sezoni se je uveljavil v svetovnem pokalu in 19. decembra 1993 dosegel prvo zmago. Pred novoletno turnejo je zmagal na tekmi v Engelbergu, kjer je prirediteljem uspelo izpeljati samo eno serijo. Na letošnji turneji pa je osvojil že 34. zmago za svetovni pokal. Do Mattija Nykänena mu manjka še 12 zmag. Še impresivnejši je podatek o uvrsti-

tvah med najboljše tri – to mu je uspelo že 102-krat. V karieri je osvojil skoraj vse, kar lahko športnik osvoji, v njegovi bogati zbirki pa manjka le še olimpijsko zlato. Temu je bil najbliže na ekipni tekmi na olimpijskih igrah leta 2002 v Salt Lake Cityju, ko so Nemci ugnali Fince za neverjetno desetinko točke.

Naši s slabimi skoki In kaj reči o slovenskih skakalcih poleg tega, da se kriza vleče zdaj že iz tekme v tekmo in iz leta v leto? Menjava trenerjev nikakor ne prinese napredka. Ekipe dobesedno nimamo, vsako leto imamo enega skakalca, ki vsaj delno vleče naprej reprezentanco, pa še to ne z vrhunskimi rezultati. Da smo v takih trenutkih zadovoljni že z uvrstitvijo v finale, je le dokaz, kako nizko je zdaj naše nordijsko skakanje. Ne samo na noveletni turneji, v celo-

Odgovornost vodstva? V vodstvu naše reprezentance priznavajo, da cilji niso bili doseženi, a se hkrati sklicujejo na to, da je letošnja sezona še dolga in da ni razloga za paniko. Ta zdaj res ne bi bila na mestu, ne moremo pa se znebiti vtisa, da bi se dalo storiti več. Eno so dresi, nad katerimi sta se med turnejo pritoževala Jernej Damjan in Robert Kranjec. Damjanu so celo dostavili dva kompleta, vendar sta bila oba slabša od tega, ki ga uporablja in ni več brezhiben. Kvaliteten dres prinese na tekmi lahko 3 ali 4 metre, kar v današnji konkurenci pomeni lahko uvrstitev med deset ali na rep trideseterice! Tudi poteza športnega direktorja Francija Petka, ki je na zadnji tekmi v Bischofshofen pripeljal psihologa Mateja Tuška, je bila bolj gašenje požara. Še laiki vedo, da psiholog športniku lahko pomaga le z delom na

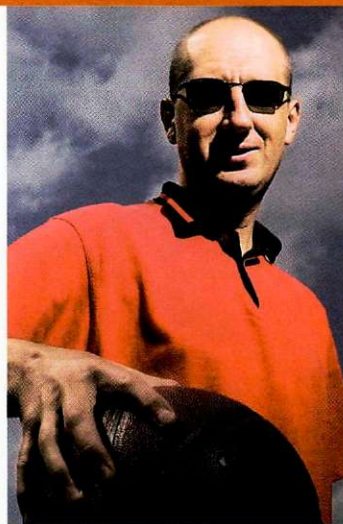

Edini Slovenec s pozitivno oceno je Jernej Damjan.

tni letošnji sezoni je za zdaj zadovoljil le Jernej Damjan z nekaj res fantastičnimi rezultati, vendar mu je žal bolezen vzela moči, da bi lahko voz vlekel še naprej. Robert Kranjec je še enkrat pokazal veliko psihično nestabilnost, saj na eni tekmi ni zmožen opraviti dveh vsaj približno dobrih skokov. Podobno je s Primožem Peterko, ki ga je diskvalifikacija na tekmi v Oberstdorfu tako vrgla iz tira, da se na naslednjih tekmah sploh ni več prebil skozi kvalifikacije. Najslabše je bilo s Primožem Pikdom, ki se po bolezni na začetku sezone nikakor ne more pobrati in je bil po zamenjavi daleč od finala celo na celinskem pokalu v Kranju. Juriju Tepešu se je na tekmah v Bischofshofnu za silo posrečil le en skok.

dolgi rok, čez noč se ne da storiti ničesar. Navsezadnje so v vodstvu reprezentance tudi sami priznali, da so ob diskvalifikaciji Primoža Peterke v Oberstdorfu naredili napako; ker niso dovolj pozorno pregledali formularja s podatki o višini skakalcev, so prezrli podatek, da je bila njegova vpisana višina za centimeter manjša od prejšnje. Prav takrat je Primožu uspel najboljši skok v sezoni, s katerim bi se po prvi seriji uvrstil tik za prvo deseterico, zato je bil šok ob diskvalifikaciji razumljiv.

Roko na srce, celotno vodstvo z glavnim trenerjem Ari-Pekko Nikkolo bi moralo narediti dosledno analizo in spremeniti, kar se spremeniti da, da bi v preostalem delu sezone naredili boljši vtis, kot so ga pustili do sedaj. ▣

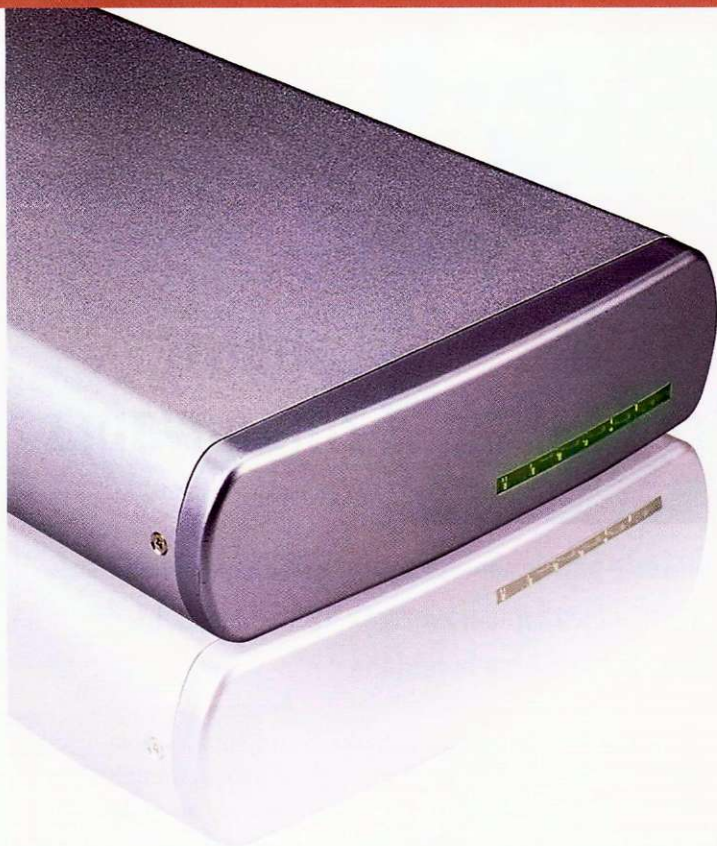

Lahkost zmagovanja

Esad Babačić

Bleščče partije Jamesa LeBrona so pospešile ugibanja o tem, ali je ta mladi zvezdnik NBA že zdaj boljši od enkratnega Michaela Jordana.

Primerjati oba igralca je malce neumestno, saj mlajši še ni dokazal, kako hladen je v najodločilnejših trenutkih. Seveda mislim na odločitve, ki prinašajo »kante« in prstane, da o serijskih poniževanjih nasprotnikov niti ne govorim. Jordan je bil enako zbran in neizpros, če je šlo za tekmo rednega dela ali za odločilno partijo velikega finala. Njegova hladnokrvnost ni delala razlik med nasprotniki, ki so se mu postavljali po robu. Ubijalski instinkt je bil tisti, ki ga je dvigoval nad običajne smrtnike. Gospod Zrak je imel najraje tekme, v katerih je bilo treba prevzeti odgovornost in moštvu prinesiti zmago. Čeprav so vsi vedeli, kje in kako se bo odlepil od tal, proti njemu ni bilo orožja. Seveda pa učinkovitost še zdaleč ni bila edina kvaliteta, s katero je podiral mejnike in osvajal naslove. Jordan je bil rojen zmagovalec, takšnih pa ni veliko. James bo moral osvojiti kar nekaj naslovov, preden si bo lahko delil višave z največjim vseh časov. Neizprosna lahkost zmagovanja je zapustila hokejiste Jesenic in se preselila pod Rožnik, kamor se počasi, a zanesljivo vrača eden najbolj »slovenskih« moštvenih športov. Navijači iz prestolnice so očitno začutili, da se je v ekipo Olimpije vrnil duh, kakršnega so pogrešali v rednem delu tekmovanja v avstrijski hokejski ligi. Medtem ko Gorenjci trepetajo za svoj hokejski ponos, se v Ljubljani le sladko nasmihajo in z nestrpnostjo pričakujejo spopade v končnici lige EBEL. Navijači v Podmežakli so lahko le vzdihovali ob potezah bratov Rodman, ki se nista pretirano veselila proti svojim nekdanjim soigralcem in prijateljem. Tudi Aaron Fox ni kazal pretiranih čustev, saj gotovo še ni pozabil lepih trenutkov, ki jih je doživel v rdečem dresu. Žal je tekma proti Dunaju pokazala, da je kriza Jesenic precej globoka, tako da si kakšnih čudežev ne moremo obetati. Igrati proti nekajkrat bogatejšim in precej bolje organiziranim ekipam res ni lahko in takšen padec je bil gotovo pričakovan. Še globlje so se znašli košarkarji Olimpije, ki so se minuli teden dokončno poslovili od možnosti za uvrstitev v nadaljnje tekmovanje v evroligi. Predstava proti Žalgirisu je bila pod kritiko in samo sreči se lahko zahvalimo, da minuli četrtek nismo doživeli katastrofe. Brez znanja in tehnike pač ne gre, pa če je srce še tako veliko. Poti iz krize še ni videti in težko je verjeti, da bo šlo kmalu na bolje.

Nekdanjega predsednika vlade so med prazniki obiskali vlomilci.

Anton Rop že drugič oropan.

Okraden med oddihom

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Po vrnitvi z oddiha v tujini je nekdanji predsednik vlade, ta čas pa poslanec Socialnih demokratov Anton Rop odkril, da so ga med odsotnostjo okradli.

Veseli december in z njim povezane božično-novoletne praznike smo preživeli. Vročično nakupovanje, ki je trajalo že od sredine novembra, pa čeprav menda nimamo denarja in težko živimo, smo opravili z odliko in trgovci si veselo manejo roke. Službene, sindikalne in zasebne zabave so vsaj za zdaj pri kraju in so tudi pri najvztrajnejših žurerjih minile večinoma brez hujših posledic. Tako kot vsako leto je decembrska kanonada terjala nekaj kolateralne škode v obliki poškodovanih in osmojenih okončin, pa seveda nekaj blažjih živčnih zlomov trpečih ostalih. Praznični oddih pa je prijal vsem.

Sodržavljani s polnejšimi denarnicami so si v skladu s svojimi zmožnostmi omislili počitnice zunaj domačega kraja. V kakšni gorski koči, ob morju, v tujih prestolnicah, najpeticnejši pa v ekso-

tičnih rajih. Žal so praznične dni dobro izkoristili tudi nepridipravi in marsikaterega počitnikarja je pri vrnitvi pod domačo streho čakalo neprijetno presenečenje, ko je odkril, da so ga v času odsotnosti okradli

Odnegli za deset tisočakov

Neprijetno presenečen je bil po vrnitvi z novoletnih počitnic

tudi Anton Rop s svojo družino. Nekdanji predsednik Liberalne demokracije Slovenije, nekdanji minister za delo in finance ter nekdanji predsednik vlade, ta čas pa poslanec Socialnih demokratov je z družino 29. decembra lani odpotoval na dopust v egiptovski Šarm el Šejk. Ko so se 6. januarja letos vrnili, pa so besni ugotovili, da so jih medtem obi-

skali ne kralji z darovi, ampak neznani lopovi in iz družinske hiše v Vodich pri Ljubljani odnesli za okoli deset tisočakov predmetov. Neznanci, policija predvideva, naj bi bila vsaj dva, so precej razmetali predale, se založili z dvema računalnikoma in izmenljivim diskom, več mobilniki, nekaj zlatnine in še s tisoč petsto evri gotovine ter izginili v neznano. Policija še vedno preiskuje, kdo naj bi bil vlom zagrešil.

Glede na to, da je Anton Rop znan politik, so se seveda v javnosti takoj pojavile tipične gostilniške špekulacije. V osnovi so razdeljene v dve teoriji zarote z malenkostnimi razlikami, opirajo pa se predvsem na dejstvo, da je bil Rop nekoč predsednik vlade, in čeprav zdaj nima več neposrednega varstva policije, ki mu je svojčas pripadalo z njegovo uradno državniško funkcijo, je njegova hiša skoraj gotovo bolj varovana z elektronskimi napravami kot hiše večine navadnih državljanov. Prav tako vsi teoreti-

Je bil plen iz hiše Antona Ropa pretopljen v mamilo?

ki zarot svojo »nesporno resnico« zagovarjajo z dejstvom, da se je Rop pred meseci zapletel v politični spor s predsednikom vlade Janezom Janšo. Spor se je sprevrigel v vzajemno obtoževanje, razrešil pa naj bi se pred sodnim senatom, menda še letos.

Tako naj bi bili po mnenju zagovornikov teorije zarote na delu poklicni vlomilci s političnimi nagibi. Le glede naročnika te domnevno politično obarvane zarote se mnenja razhajajo, a to je predvsem odvisno od politične barve teoretika.

Zarotniki ali kriminalci Po mnenju tistih, ki so Ropu oziroma njegovi politični opciji naklonjeni, naj bi bili poslanca okradli politični nasprotniki. S tem naj bi mu bili ukradli material, da ga ne bi mogel predložiti na sodišču in bi zato tožbo izgubil. Oziroma naj bi ga bili okradli zato, da bi videli, kakšne dokaze ima oziroma ali jih sploh ima.

Tisti, ki pa so Ropu ali politični opciji, ki jo podpira, nasprotni, pa se nagibajo k mnenju, da je šlo za insceniran vlom v lastni reži-

ji. S tem vlomom naj bi se Rop prikazal kot žrtev političnih nasprotnikov, nekakšne vsesplošne vladne zarote proti njemu. Rop bi seveda lahko v primeru sodne razprave tudi trdil, da so mu domnevne dokaze ukradli vlomilci in jih zato ne more pokazati.

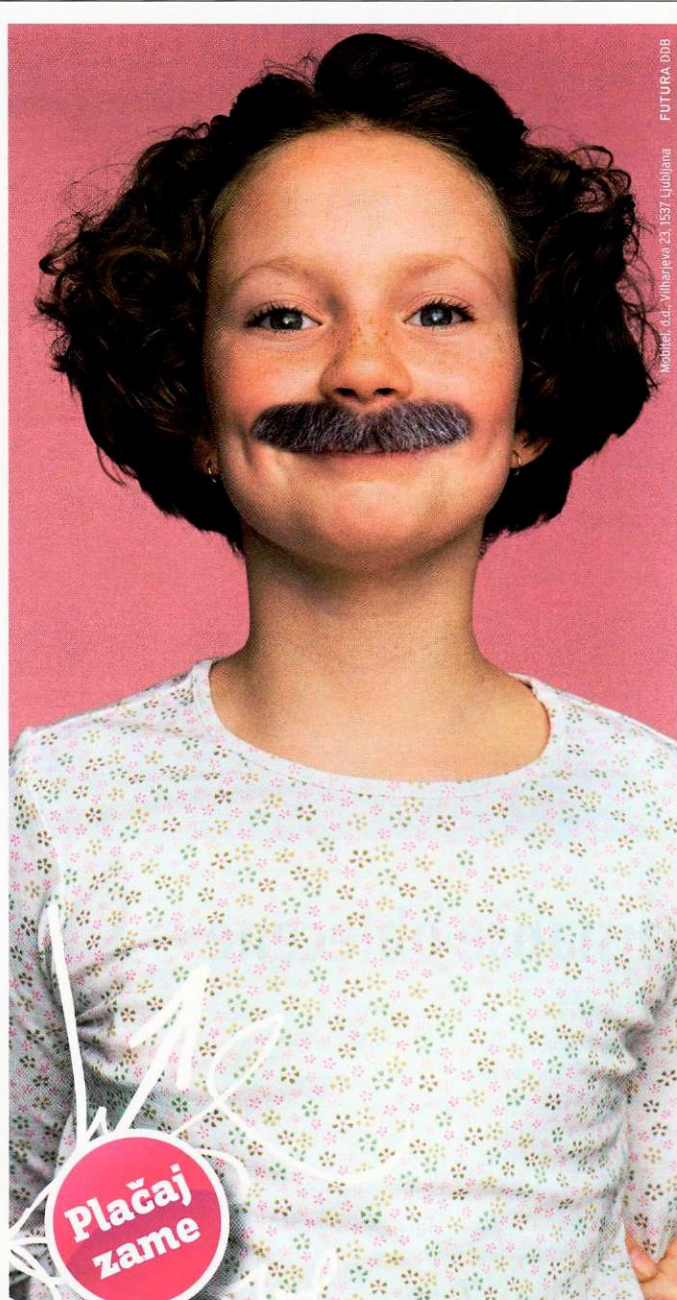
Policija za sedaj ne daje drugih informacij kot to, da preiskava še vedno poteka. Seveda pa ta vlom za Antona Ropa ni prva neprijetnost, ki so mu jo pripravili vlomilci. V letu 2001 so namreč kriminalci ponoči vlomili v hišo Ropovih, kjer je družina mirno spala, si postregli s ključem in v noč odpeljali audi A6, v katerem sta bila za dodatek še dva mobilna telefona. Najverjetneje pa se bo na koncu izkazalo tako kot v primeru Janeza Drnovška, ki so mu pred časom na sedežu njegovega gibanja ukradli računalnik. Vse je brnelo od morebitnih zarot, še Drnovšek sam je namigoval v tej smeri, izkazalo pa se je, da so bili vlomilci mladi zasvojenci, ki jih politika ni niti najmanj zanimala, zanimala jih je le vrednost blaga, da bi ga pretopili v vsakodnevni odmerek mamila. **D**

JEKLO NAMESTO ZLATA Sedemnajstletni mladenič iz Ljubljane je očitno gledal preveč filmov o drznih lopovih, ki se na lahek način prikopljejo do lepega kupčka denarja, in jih sklenil v svoji mladeniški gorečnosti posnemati. Najstnik se je tako pojavil sredi belega dne v zlatarni v ljubljanskem Polju. Kakor resna stranka si je dal pokazati plato z zlatarskimi izdelki, potem pa ga je pograbil in jo s štiri tisočake vredno zlatnino ucvril iz prodajalne. Prodajalka se je pognala za njim, ga na ulici zgrabila in poklicala policijo. Namesto zlatih zapestnic so se na mladeničevih rokah znašle jeklene. Mladolenika so izročili veselim staršem, seveda pa ga čaka še sodnik.

TUDI DIŠAL BO Za sedaj še neznan zlikovec je verjetno s poslušanjem matere, sestre ali svoje najdražje, kako so drage frizerske storitve, prišel na idejo, da bi si nekaj dodatnega denarja prislužil na nelegalen način, z vlomom v frizerski lokal. Tako se je lotil frizerskega salona na Dunajski cesti v Ljubljani, premetal je notranjost salona in se založil z različnimi pomadami, dišavami ter frizerskim orodjem, nato pa izginil v noč. Če gre verjeti prijavi lastnika frizerskega salona, si je nepridiprav s svojim dejanjem finančno precej opomogel, saj naj bi bile ukradene pomade in vodice vredne kar deset tisoč evrov. Pa še dišal bo.

Govorim na očkov račun

Sem Mobiuporabnica in nova storitev **Plaćaj zame** mi omogoča, da kadar se nahajam v Sloveniji, gredo vsi moji pogovori z očetom na njegov račun. Še več, celo dva takšna, ki plačata klice na njuno številko, lahko imam in ju kličem tudi s praznim Mobiračunom, dokler je moja številka aktivna. Zato: Dedek, pohiti, ker me je na plakatu opazila tudi mami!

Storitev **Plaćaj zame** je namenjena le klicem iz Slovenije. V primeru, ko se Mobiuporabnik nahaja v Sloveniji, naročnik pa gostuje v tujem omrežju se k ceni prišteje še strošek prevzetega dohodnega klica v tujem omrežju, po veljavni ceni za naročnike. Storitev za Mobiuporabnika vklopi naročnik Mobitel GSM/UMTS s podpisom obrazca Vloga za vklop storitve **Plaćaj zame**. Podrobnejše informacije so na voljo v vseh Mobitelovih centrih in na brezplačni številki za Mobitelove uporabnike **041 700 700**.

www.mobitel.si

Kaj počne mis Slovenije?

Uradno najlepša Slovenka Tadeja Ternar se je po vrnitvi s svetovnega lepotnega izbora na Kitajskem najprej dobro naspala. Zadnje decembrske dni je preživela v objemu svojega fanta Gregorja Balažica, nogometaša španskega Aguilasa, ki se je za božično-novoletne praznike vrnil domov. Najdaljšo noč v letu sta skupaj s Tadejino najboljšo prijateljico in njenim izbrancem preživela kar v toplem domačem stanovanju, opolnoči pa so si skupaj ogledali ognjemet v središču Murske Sobote. Tadeja pravi, da je vesela, ker sta s fantom nadomestila zamujene nežnosti, še bolj pa jo veseli to, da je njen Gregor podpisal pogodbo z nogometnim klubom iz Nove Gorice, zato bo njuno razmerje sedaj veliko lažje 'dihalo'. In kaj

Kmalu bo morala predati krono ...

Tadeja še počne v teh dneh? Kopico dela ima z dobrotelnimi prireditvami. Preden izroči krono svoji naslednici, bi rada izpolnila še nekaj obveznosti, nato pa upa, da bo nadaljevala z manekensko kariero. Dobila je že nekaj vabil različnih modnih agencij, vendar se še ni odločila, katero bo izbrala. Lepotička pravi, da se ne bi branila povabil iz tujine.

Jen išče seme

Simpatična igralka Jennifer Aniston (38) si bolj kot vse na svetu želi postati mama. Prepričana je, da je napočil čas, da poskrbi za svoj naraščaj. Svoji televizijski in zasebni prijateljici Courtney Cox je zaupala, da ji bo pri uresničitvi želje pomagal najbližji prijatelj, ki naj bi igralki daroval spermato. V igri naj bi bilo celo več moških, Jen pa bo izbrala, kdo izmed njih ji lahko 'zagotovi' najpametnejšega in najlepšega dojenčka. Njeni znanzi pravijo, da si Jen ne želi

Največji cilj je roditi otroka.

poroke, pač pa le otroka. Odkar se je razšla z Bradom Pittom, si menda že prav obupano želi ustvariti družino. Igralki je praktično vseeno, kdo bo oče njenega otroka, da bi se le čim prej – preden bo prepozno – vpisala med hollywoodske mamice.

Najslabše oblečene

Gospod Blackwell vsako leto sestavi legendarno lestvico najslabše oblečenih žensk v Hollywoodu. Svoj seznam najslabše oblečenih izdaja že 48 let. Kariero je začel v 50. letih in kar 35 let je imel tudi svojo modno znamko. In kakšno je stanje v preteklem letu? Tokrat si je ta vse prej kot laskavi naslov prislužila članica skupine Spice Girls Victoria Beckham. Posh Spice, ki se je lani zaradi močve kariere preselila v ZDA, je dvignila veliko medijskega prahu. Njena prioriteta je bila predvsem to, da svoj britanski okus za modo pokaže tudi Američanom. Mislila je, da bo postala modna ikona, a se je očitno ušela in postala najslabše oblečena estradnica.

Takoj za Posh se je na lestvico najslabše oblečenih uvrstila britanska pevka Amy Winehouse, ki je modni svet zaznamovala s svojimi številnimi tatuji, minikrili in dvignjeno pričesko.

Prvo trojico končuje nekdanja otroška zvezda Mary Kate Olsen, ki slovi po drobni postavi in ohlapnih oblačilih.

Kljub vsem grajam pa je Blackwell našel nekaj pohval. Med boljše oblečene so Madonna, Barbra Streisand, Elizabeth Taylor in celo britanska kraljica Elizabeta.

Želela je biti modna ikona, postala pa je najslabše oblečena zvezdnica.

Lestvica 10 najslabše oblečenih zvezdnic leta 2007:

1.	Victoria Beckham	6.	Eva Green
2.	Amy Winehouse	7.	Avril Lavigne
3.	Mary Kate Olsen	8.	Jessica Simpson
4.	Fergie	9.	Lindsay Lohan
5.	Kelly Clarkson	10.	Alison Arngrim

Barbra je bila tokrat pohvaljena za svoj videz.

Nov projekt Lare B

Po udarnem Mindhackerju in letu, preživetem na gledaliških deskah v vlogi Bakhantke, se Lara-B predstavlja z novim glasbenim projektom. Deset let uspešnega avtorskega ustvarjanja bo zaznamovala z izidom albuma X, na katerem je 10 do sedaj neizdanih različic njenih skladb. Naj izpostavimo posamezne žive izvedbe skladb iz oddaje Izštekani, akustične predelave s prvega in drugega albuma in izjemno obdelavo Kreslinove Dan neskončnih sanj. Album X bo poleg vsebine zanimiv tudi zaradi načina distribucije, saj bo to prvi izid albuma na spletnem portalu mZone. Nakup je namreč od petka, 11. januarja 2008, mogoč samo v digitalni obliki (mp3 format) na naslovu: www.mZone.si.

Premika meje slovenske glasbene scene.

Helena med kavboji

Glasbena diva Helena Blagne Zaman, ki se v zadnjem času spet pogosteje pojavlja na sceni in pospešeno snema nove pesmi, se je odločila za nov podvig. Spomladi bo zaigrala v prvem slovenskem country muzikalu. Prevzela bo vlogo prve dive kavbojskih salunov. Vsekakor je to še ena zanimiva in predvsem preiščljiva poteza izkušene slovenske glasbenice. Glede na to, da nas je Helena v letu 2007 presenetila v vlogi voditeljice na slovenskem evrozijskem izboru Ema 07 ter v gledališki predstavi Bakhantke, verjamemo, da bo novi projekt še zanimivejši tako za ušesa kot za oči.

Zaigrala bo v country muzikalu.

Končno noseča

Po novici, da je Nicole Kidman noseča, in poznejšem zanikanju le-te, je igralkina predstavnica zdaj le potrdila, da Kidmanova in njen mož Keith Urban pričakujeta otroka. »Par je navdušen,« je dejala Catherine Olim v svoji izjavi, ločeno pa je novico potrdil tudi Keithov predstavnik. Predvidenega datuma rojstva niso sporočili. Par si je večno zvestobo obljubil pred letom in pol ob romantičnem soju sveč na slovesnosti v kapeli v Sydneyju. Še preden sta se sploh začela dobivati, je bila oskarjevka zelo jasna, da si želi več otrok. Že leta 2005 je tako v intervjuju priznala, da ji tiktaka biološka ura. Za 40-letno Nicole bo to njen tretji otrok, vendar prvi biološki.

Želja se ji je končno uresničila.

Govorim na mamin račun

Sem Mobiuporabnik in nova storitev **Plačaj zame** mi omogoča, da kadar se nahajam v Sloveniji, gredo vsi moji pogovori z mamo na njen račun. Še več, celo dva takšna, ki plačata klice na njuno številko, lahko imam in ju kličem tudi s praznim Mobiračunom, dokler je moja številka aktivna. Zato: Dedek, pohiti, ker me je na plakatu opazil tudi očka!

Storitev Plačaj zame je namenjena le klicem iz Slovenije. V primeru, ko se Mobiuporabnik nahaja v Sloveniji, naročnik pa gostuje v tujem omrežju se k ceni prišteje še strošek prevzetega dohodnega klica v tujem omrežju, po veljavnem ceniku za naročnike. Storitev za Mobiuporabnika vklopi naročnik Mobitel GSM/UMTS s podpisom obrazca Vloga za vklop storitve Plačaj zame. Podrobnejše informacije so na voljo v vseh Mobitelovih centrih in na brezplačni številki za Mobitelove uporabnike **041 700 700**.

www.mobitel.si

S številkami nad blef

Magični gledalec

Potem ko sem v zadnjem času pisal predvsem o razvedrilnih vsebinah, bom tokrat nekaj besed namenil politiki glede na to, da je bil prejšnji teden zelo živahen.

Za največje razburjenje sta seveda poskrbela predsednik slovenskih nacionalistov Zmago pl. Jelinčič in njegov nekdanji pribočnik Sašo Peče. Upal sem, da se bosta soočila vsaj v oddaji Vroči stol, vendar se je v oddaji prikazal samo ostrojezični Jelinčič in si s svojimi pikrimi izjavami znova naredil reklamo. Priznam, da me ta politika, čeprav ga sam ne bi volil, zabava. Je že tako, da se mora med politiki vedno najti kakšen klovn, ki skrbi za smeh, in Jelinčiču je tudi tokrat uspelo. Svoje je dodal še komentator Danilo Slivnik, za katerega sem imel občutek, da bo v vniemi pohval na račun Jelinčiča kar pregorel. Zabavno pa je bilo dva dni kasneje v Trenjih, kjer je bil prvi del oddaje namenjen soočenju med Jelinčičem in Pečetom. Seveda ne iz oči v oči, kajti Sašo Peče se je pojavil le prek videozveze (ali je res imel toliko obve-

znosti, da ni mogel priti v studio, ne vem, bolj verjetno je, da so ga pustili »zunaj« zato, ker ni predsednik parlamentarne stranke), zdel pa se mi je postaran in bled. Celo njegova značilna frizura je izgubila svoj znani lesk.

Sicer pa so bila Trenja – tako kot dva dni prej Omizje na nacionalni televiziji – namenjena aktualnim političnim razmeram, pred-

vsem v povezavi s političnimi strankami. Od predsednikov strank je tako manjkal le Janez Janša, nadomeščal ga je šolski minister in podpredsednik SDS Milan Zver. Seveda se mi ne zdi logično, da bi predsednik vlade poleg vseh obveznosti, ki jih ima s predsedovanjem EU, hodil nastopat še v takšen »zverinjak«, kot so Trenja. Tokrat je bila oddaja toliko na nivoju, da so se predsedniki vseh parlamentarnih strank (in Zaresa, ki uradno ni parlamentarna stranka, pa ima vseeno svoje poslance) soočili med sabo. Zelo jezičnim opozicijskim voditeljem je tokrat peruti pristrigel predsednik NSi Andrej Bajuk, ki je s konkretnimi številkami že večkrat ustavil »nakladanje« svojih nasprotnikov, na primer prepotentnega Gregorja Golobiča, ki s svojo samozavestjo jasno kaže, da ima očitno v ozadju velikega »malega« botra, čeprav poskuša to vedno zanikati. Ob Golobiču je celo sicer čedna Katarina Kresal izpadla kot »drugoligašica«, kar niti ni presenetljivo glede na njeno neizkušnost. Se je pa vsaj malo otresla neprijetne podobnosti z gospo Velepčičevo iz Naše male klinike. Bojan Šrot je z vidika političnega voditelja zame majhno razočaranje, saj me s svojim nizkim tonom glasu rahlo spominja na Franca Zagožna. Seveda pa štejejo predvsem dejanja.

Pri tem moram reči kakšno kritično še na račun spletnega portala 24ur.com, kjer si zadnje čase ne morem ogledati prispevkov iz »rumenih« vsebin, saj se vse pogosteje dogaja, da se mi na zaslonu pokaže vse kaj drugega kot tisto, kar je napisano. Ker nimam vedno časa, da bi si oddaje ogledal na televiziji, me zmešnjava na spletni strani spravlja v obup. Po mojem prepričanju so razmere na omenjenem portalu postale nekoliko kaotične in računam na dobro voljo urednikov, da bodo to odpravili. **D**

radijski program
za slovensko
manjšino
v sloveniji

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Razmiselite o besedah, ki ste jih izrekli pred nekaj dnevi osebi, ki vam veliko pomeni. Nekoliko je užaljena, ker vas je narobe razumela. Kmalu se bo izkazalo, da sta v globokem nesporazumu. Veliko sreče pri razreševanju konflikta.

Bik
21.4.-21.5.

Nikakor ne popuščajte na videz prijateljskim prošnjam nekega sodelavca, saj si ne boste mogli privoščiti, da bi poplačali posledice vsega tega. Poskrbite za to, da konec tedna ne boste preveč zasuti z delom.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Spodobilo bi se, da bi pokazali nekoliko razumevanja in hvaležnosti za vse, kar je nekdo storil za vas, sicer lahko ostanete v nemilosti. Finančno vam ne bo lahko, saj boste imeli kot nalašč veliko stroškov prav ta teden.

Rak
22.6.-21.7.

Delo vam bo šlo kakor pesem in sklenili boste veliko novih znanstev. Tisti, ki pa ostajate na starih delovnih mestih, boste imeli veliko skrbi s svojimi nadrejenimi. Bodite pripravljeni, da se bodo pojavili neutemeljeni očitki.

Lev
22.7.-21.8.

Upokojeni levi se boste ta teden počutili nekoliko osamljene, posebej ker boste veliko doma. Tisti, ki še študirate, pa boste imeli polne roke dela in polno glav skrbi. Doma bo treba nekaj stvari spraviti v red in se pripraviti na naslednjo sezono.

Devica
22.8.-21.9.

Ljubezensko življenje bo zaplulo v nekoliko bolj razburkane vode, nikakor se ne boste mogli dogovoriti o najbolj osnovnem. Sprejeti boste morali odločitev glede nepremičnine, če jo seveda kupujete. Pogajajte se zase.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Sekirate se prav brez potrebe. Poskrbite le, da boste imeli kaj početi. Niste namreč tip človeka, ki ne bi imel kaj delati, saj delo vedno vidite. Veliko časa boste preživali za računalnikom in komaj boste čakali, da ga končno ugasnete.

Škorpion
23.10.-21.11.

Lepo se nasmejite in pojdite naprej! Vsa komur se kdaj zgodi, da ga zavrnejo. Nasmeš in dobra volja bosta naredila, da se bodo vsa vrata odprla. V četrtek vam bo komaj uspelo postoriti vse, kar morate, dan bo prekratek in noč predolga.

Strelec
22.11.-20.12.

Prav zadovoljni ste lahko, da se je vse tako obrnilo, kot se je. Veliko sreče in veselja vam je namenjenega v osebnem pa tudi v poklicnem življenju. Tudi finančno boste napredovali, saj boste končno dobili take dohodke, da boste kaj prihranili.

Kozorog
21.12.-19.1.

Pogovor vam bo dobro del. Veliko boste naredili zase in za vse, ki jih imate radi. Težava bo le, ker se ne boste mogli držati dogovora, ki ste ga sklenili s svojo novo družino. Pot vam bodo prekržali drugi načrti oziroma obveznosti.

Vodnar
20.1.-18.2.

Veseli boste neke ponudbe, saj bo šlo za zadevo, za katero si že dlje časa prizadevate. Poznalo se vam bo, da ste nekoliko utrujeni, zato bo koristno in pametno, če si vzamete nekaj dni dopusta. Nekateri ljudje vas bodo prosili za pomoč.

Ribi
19.2.-20.3.

Ljudje, ki vas ne marajo preveč, se bodo potrudili, da bi vam zagrenili življenje, vendar jim ne bo uspelo. Nejevolja vas bo pripeljala do skrajnih občutij besa in nemoči. Znebili se jih boste, šele ko si boste priznali, da ste sami krivi.

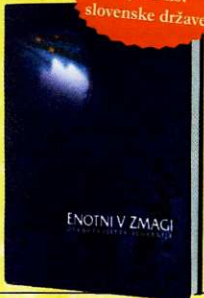
trda vezava, velik format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjižni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GESLO	FRANCOSKI KNJIŽEVNIK (LOUIS)	SPODNJI STRANSKI DEL TRUPA	SODELAVKA LENINA ARMANDOVA	PREJŠNJE IME ZA PLIN RADON	DEMOKRACIJA								
FRANCOSKI FILMSKI IGRALEC (JEAN)						MATI								
GORSKO ZEMLJEPIŠNO IME														
VEŠOLJSKO PLOVILO														
NIKO GORŠIČ			ROPARSKA RIBA											
			VENO TAUFER											
SRBSKO ŽENSKO IME														
BANJA														
DEMOKRACIJA	MESTO V BLIŽINI PSKOVSKEGA JEZERA	NAJBOLJŠA VRSTA SADROVCA	GOROVJE V SLOVENIJI	ČASTILEC, OBOŽEVALEC	DEMOKRACIJA	POD	NEMŠKI FILOZOF (IMMANUEL)				DEMOKRACIJA	VEČJA SKUPINA ŽUZELK	POŽELENE, STRAST	
							BENETKE							
LEVI PRITOK SAVINJE										PLAHTA, VELIKA RJUHA	TELEVIZIJA	RISTO SAVIN		
												ČLAN PARTIJE		
PRODAJALEC SLADOLEDA											ZEMELJSKI TEČAJ			
											ZNAK ZA NATRIJ			
BOGATO OZALJŠANA KOČIJA							CIRIL KOSMAČ	PERZEJEVA MATI						
								GR. BOGINJA USODE						
MESNA JED							SL. PESNIK (FRANCE)						KRONIČNO VNETJE NOSNE SLUZNICE	PERNATA ŽIVAL
							KAR OBSTOJI ZDRUŽENO							
NEKDANJI BRAZILSKI NOGOMETAŠ							EKSOTIČNA ŽIVAL				TRENJE			
							GR. VOJAŠ. ORGANIZ.				NAŠA PEVKA BARUCA			
DEMOKRACIJA	POLSVILENA TKANINA							RAZČLENITEV						
	GLAVNI ŠTEVNIK							DRŽAVA V INDIJI						
NARODO- SLOVEC								PREBIVALEC AHAJE						
								VLADIMIR NAZOR						
RUSKI PESNIK (NIKOLAJ)										PRIZORIŠČE V CIRKUSU				
ŠVEDSKI ZIMSKO- SPORTNI CENTER					FILMSKI KOMIK, LAUREL					DEMOKRACIJA	SRBSKI POLITIK STANOJEVIČ			DEMOKRACIJA

Rešitev prejšnje križanke
DOLAN, ORONIM, MARIKA,
ANATOL, NŽ, LI, RAA,
KEN, AKANT, SAD, MOTO,
MARTINOVO, V LIV, ERE,
KOLIBA, KNE, NAN, LI, AC,
OKINAVA, ATOL, ROKOMET,
KOBAL, EROTIKA, ILOVIK,
JULE, AKT, IRENA, AMA,
ČAS, AARON

Nagrajenci 1. številke
1. nagrada: FRANC JANC
Smečice 8, 8270 Krško
2. nagrada: FRANCI STUPI
Sp. Brnik 43, 4207 Cerklje
3. nagrada: ANDREJ HRIBAR
Martina Krpana 1, 1000 Ljubljana
Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

Nagrade
1. nagrada: knjiga Enotni v zmagi
2. nagrada: knjiga Enotni v zmagi
3. nagrada: knjiga Enotni v zmagi
Nagradno križanko izrežite
in najpozneje do 24. 1. 2008
pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315,
1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

▶ **14.1.1910** je v britanski parlament prvič vstopila leta 1906 ustanovljena Laburistična stranka. Laburisti so z mesta druge najpomembnejše stranke v nekaj letih izrinili liberalce.

▶ **14.1.1914** je stekel tekoči trak za proizvodnjo avtomobilov v Fordovi tovarni v ZDA.

▶ **15.1.1622** se je rodil francoski komediograf Jean-Baptiste Poquelin, imenovan Molière. Ko so ga vprašali, kako je mogoče, da v nekaterih državah lahko prevzamejo oblast že s trinajstimi leti, poročijo pa se lahko šele, ko so stari osemnajst, je odgovoril: »To je zato, ker je veliko lažje vladati kraljestvu kot ženi.«

▶ **15.1.1884** se je v Kranjski Gori rodil avtor Kekca Josip Vandot.

▶ **16.1.1984** smo ob 400-letnici Dalmatinske Biblije dobili Slovenci nov prevod Svetega pisma Nove zaveze, in to iz hebrejskega in grškega izvirnika.

▶ **17.1.1600** se je v Madridu rodil španski baročni dramatik Pedro Calderon de la Barca.

▶ **17.1.1942** se je rodil Mohamed Ali, boksarski prvak v težki kategoriji, ki je dal neizbrisen pečat boksu. Ob koncu 20. stoletja so ga razglasili za najboljšega športnika stoletja.

▶ **17.1.1990** so na zborovanju Demosa za predsednika soglasno razglasili Jožeta Pučnika, Demos pa je sprejel Deklaracijo o slovenski samoodločbi.

▶ **18.1.1919** se je začela v Versaillesu mirovna konferenca zmagovalk v prvi svetovni vojni. Sklepi konference so povzročili razpad avstro-ogrske monarhije in nastanek nekaterih novih držav, kot so na primer Češkoslovaška, Madžarska in tudi Država SHS.

▶ **18.1.1948** je Oddelek za javni nadzor v Sloveniji izdal poročilo, v katerem je bilo zapisano, da je treba neproduktivni del naše obrti, kamor so uvrščali peke, mlinarje, mesarje, odpraviti, ker samo špekulirajo, prekupčujejo in skrivajo zaloge.

▶ **18.1.2001** so v Kliničnem centru v Ljubljani odprli novo očno kliniko.

▶ **19.1.1943** se je rodila ameriška pevka bluesa in ikona hipijevskega gibanja Janis Joplin.

▶ **19.1.1989** so v Jugoslaviji izvolili nov zvezni izvršni svet pod vodstvom hrvaškega komuniste Anteja Markovića, ki je bil tako zadnji predsednik pred razpadom države.

▶ **19.1.2001** so zaradi podpore talibanskega režima teroristu Osami bin Ladnu začele veljati sankcije ZN proti Afganistanu.

▶ **20.1.1831** so na londonski konferenci Velika Britanija, Rusija, Prusija in Francija priznale neodvisnost Belgije od Nizozemske.

▶ **20.1.1929** so bile v Kraljevini SHS razpuščene vse politične stranke, češ da so krive nacionalnih sporov. SLS je bila razpuščena 22. januarja.

POGLED NAZAJ (OD 14. 1. DO 21. 1.)

Albert Schweitzer

V Kaysersbergu v Zgornji Alzaciji se je **14. januarja 1875** rodil nemški zdravnik, teolog, glasbenik in pisatelj Albert Schweitzer. Kot misijonski zdravnik se je posvetil kurativnemu delu v Gabonu v zahodni ekvatorialni Afriki. Med letoma 1913 in 1917 je zgradil v Lambarenu v pragozdu tropsko bolnišnico, ki je danes znana kot Center Alberta Schweitzerja. S presledki je tu delal do konca življenja. Umrl je 4. septembra leta 1965.

Zdravil je tropske bolezni, predvsem gobavost in spalno bolezen. Hkrati je ljudi ozaveščal, zbijal rasne predsodke in nastopal proti kolonializmu. Ker je bil odličen glasbenik, si je denar za svoje delo prislužil z orgelskimi koncerti in tudi s predavanji po Evropi in ZDA. Po drugi svetovni vojni je bil odločno proti jedrskim poskusom. S svojim življenjem in ravnanjem si je pridobil izreden ugled po vsem svetu. Leta 1952 je dobil Nobelovo nagrado za mir.

Za svoj nagrobni napis je predlagal: »Če me bodo ujeli kanibali, upam, da bodo rekli: Pojedli smo doktorja Schweitzerja. Vsi smo ga imeli radi. Na njem ni bilo nič slabega.«

»Smrtna pesem« za Slovenijo

Vlada Kraljevine SHS je **15. januarja 1920** sprejela načrt finančnega ministra Veljkovića o zamenjavi kron za dinarje v razmerju 4:1. Proti temu so takoj protestirale združene slovenske gospodarske korporacije. Na zborovanju v Ljubljani je Ivan Tavčar izjavil, da razmerje 4:1 poje Sloveniji smrtno pesem. Slovenske politične sile, ki so bile avtonomistično razporejene, so ta ukrep jugoslovanske vlade pozneje ves čas kritizirale kot nepravilnega in nepoštenega, naperjenega zoper gospodarsko moč pečanskih pokrajin. Šlo je

za precenjenost srbskega dinarja, ki ga je vlada umetno okrepila.

Razmerje menjave kron v dinarje je bilo zelo sporno. Merile so se politične in finančne moči dinarskega in kronskega denarnega območja. V srbski narodni banki so bile denarne potrebe velike in srbski dinar je šel po isti poti kot prej avstrijska krona – v inflacijo. Ko je bila s posebnim zakonom 26. januarja 1920 srbska narodna banka razglašena za novo Narodno banko Kraljevine SHS, je bilo v obtoku že nekaj več kot 711 milijonov dinarjev, osnova za kritje pa je znašala samo 442 milijonov dinarjev. Kritje dinarja je bilo 62-odstotno.

Menjava bi morala biti v razmerju 2 ali kvečjemu 3 krome za 1 dinar. Ker ni bilo tako, so bili oškodovani vsi imetniki kron. Slovensko prebivalstvo, ki je bilo usmerjeno k varčevanju, je po prvi svetovni vojni izgubilo 80 odstotkov vrednosti svojih prihrankov.

Seznam za aretacije

Hrvaškemu vodstvu je prišla v roke zaupna informacija z dne **18. januarja 1991** o seznamu za aretacije na Hrvaškem in v Sloveniji. Slaven Letica je zapisal, da je hrvaško vodstvo dobilo navedeno informacijo iz zaupnih virov v zveznih ustanovah. V njej piše, da je obrambni minister Veljko Kadrijević v dogovoru s srbskim predstavnikom v predsedstvu Jugoslavije Borisavom Jovićem in skladno z navo-

dilom predsedstva SFRJ sprejel odločitev, da se izvede odvzem orožja na ozemlju Hrvaške (razen Knina) in v Sloveniji ter da se v dveh do treh dneh izvedejo aretacije. Na Hrvaškem naj bi aretirali Manolića, Boljkovca, Jurića, Perkovića in druge na ministrstvu za notranje zadeve. V Sloveniji naj bi aretirali Janšo, Bavčarja in druge. v določenem trenutku pa naj bi aretirali še Mesića in Markovića.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presejajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 50/70

Demokracija in samostojnost (1)

V Kroniki časa je bil 13. decembra zanimiv prispevek o ustanovitvi Demosa decembra 1989. Predsednik dr. Jože Pučnik je kasneje ocenjeval: »Kar pa zadeva uveljavitev parlamentarne države, vključno z njenimi učinki na gospodarstvo, na sodstvo, na upravo, tukaj pa so se seveda Demosove stranke močno razlikovale in tukaj so se začeli spori znotraj Demosa.« Te dni se spominjamo obletnice najodločnejšega borca za samostojno in demokratično Slovenijo. Prepričan sem, da bi bil dr. Jože Pučnik vesel dosežkov parlamentarne demokracije, ki jo doživljamo od volitev leta 2004. Glede stanja duha pa lahko žal pokažemo le malo spodbudnega.

Nerazumljivo sramoto dela mladi demokraciji, članici EU, predsednik ZZB. Obtožuje predsednika vlade, da je z govorom ob dnevu človekovih pravic »poglabljajal notranja nasprotja s popolnoma lažnim dokazovanjem

narodove preteklosti«. Prepričan je, da demokratični procesi niso posledica delovanja Nove revije in oporečnikov, temveč naj bi bila težnja po demokratičnih procesih prišla iz same komunistične partije. Zato je slavnostni govor predsednika DZ Franceta Cukjartija o resnici toliko pomembnejši: »Mišljena je svoboda do resnice in ne svoboda laži, zavajanja, poniževanja in diskreditacije.«

Dr. Jože Pučnik je ugotavljal, da so bila znotraj demokratične koalicije Demos velika nasprotja glede parlamentarne države. Upravičeno lahko sklepamo, da so bila od zunaj, to je od naslednic partije, nasprotja še mnogo večja. Ob teh zgodovinskih dejstvih poskuša dr. Janez Stanovnik še naprej zavajati. Bil je sopotnik voditeljev, ki so odločali o življenju in smrti razrednih sovražnikov, zato mu je laže kot onim, ki so morali izvajati kruta dejanja iz oči v oči.

Ker temna stran meseca še ni dovolj osvetljena, se poskuša resnica še kar naprej prikrivati. Vsem resnicoljubnim ljudem v Sloveniji pa je jasno, da je največji oporečnik enopartijskega režima bil tudi najodločnejši borec za neodvisno in demokratično Slovenijo. V 50. in 60. letih prejšnjega stoletja je bil Jože Pučnik že zaradi idej o nekaj več demokracije preganjan in obsojen na dolgoletni zapor v nečloveških razmerah. Če starih sil ne preganja slaba vest in se ne sramujejo hudih kršenj človekovih pravic v prejšnjem režimu, potem naj vsaj ne bi zavajali in širili laži v javnosti. Prepričan sem, da s tem delajo medvedjo uslugo še živečim izvajalcem, žrtvam in njihovim svojcem pa sporočajo, da morajo še bolj dosledno in vztrajno opozarjati na vsa kruta dejanja revolucionarjev.

Ernest Pušnik, Hrušica

Protest priti manipulacijam

To pa je sodu izbilo dno! Nadvse smo ogorčeni, jezni in prizadeti zaradi laži, napisanih v peticiji, ki so jih z zlobnimi nameni poslali v svet ljudje, ki oblikujejo javno mnenje, ne da bi dokazali en sam primer pritiska predsednika vlade Janeza Janše na novinarje, kar je podlost brez primere. Pozabili pa so, da ima laž kratke noge. Sicer pa od Zgaga ni mogoče pričakovati kaj dobrega. Nedopustno je, da si takšni ljudje jemljejo pravico blatiti Slovenijo in vse nas v svetu zaradi svoje ideološke opredeljenosti in jeze, ker niso več pri koritu. Že tako ne beremo dnevnega časopisja, odslej ga bomo še manj. Je res tak užitek in tolikšen dobiček tolči predvsem po predsedniku vlade, da je v ta namen vredno poteptati poštenost, novinarsko etiko in resnico?

Slovenija zdaj predseduje Evropski uniji. Ker je premier g. Janša zaradi svoje pokončnosti in načelnosti zelo cenjen in spoštovan v svetu, česar levičarski vodje nikoli niso bili deležni, ga iz zavisti in sovraštva, ki ju je moč zaznati prek TV-zaslonov, diskreditirajo doma in v svetu, kolikor je le mogoče. Na njihovih obrazih pa se že pojavlja trajna sled zlobe. Ob napovedi morebitnega odstopa vlade so se ustrašili, saj še niso dovolj trdno v sedlu, da bi bili prepričani v svojo zmago na prihodnjih volitvah. Hkrati z njimi pa njihovi podporniki iz ljudstva, ki so govorili: »Joj, kaj bo pa zdaj, ti novi nam bodo spet znižali plače in pokojnine!« Druga si tudi ne zaslužimo.

Mihaela Afner, Celje

Neumnost ali zloraba

To, kar si je slovensko liberalno novinarstvo v zadnjem času dovolilo s svojo lažno peticijo, češ da jim vlada krati novinarske svobosčine in pravice, presega vse meje

zdravega razuma. Človek se samo vpraša, ali gre v tem primeru za odsotnost zdravega razuma, za odsotnost novinarskega kodeksa ali pa za zlorabo novinarskega poklica v zlohotne namene in cilje. Če kdo, potem bi imeli moralno pravico do pritožbe porabniki novinarskih storitev, ker nam liberalno novinarstvo namesto čistega vina RESNICE rado točki kalno vodo lažne propagande.

Politična ozadja podpisanega besedila, ki so ga razposlali na 300 skrbno izbranih naslovov EU in po svetu, so znana. Slovenska liberalna levica je s tem dejanjem hotela zadati smrtni udarec sedanjim vladi. Čeprav je bil udarec zamišljen kot smrtni, ga je vlada prestregla in seubranila brez večjih in hujših posledic.

Ker pa politični udarci niso nikoli samo enosmerni, ampak učinkujejo tudi vzvratno, se ustavimo ob učinkih tega udarca v levici sami: prvi politični učinek političnega udarca z izjavo novinarjev v Evropi in svetu je levici povzročil povratni udarec v obliki velike izdaje slovenskih medijev in predvsem novinarjev. Prvi in v bistvu edini cilj udarca vladi je bil: prevzem vodenja vlade že v času predsedovanja EU. Ko je sedanja vlada to ponudila, je levica odstopila in tako postavila na laž novinarje in medijske delavce, ki so peticijo podpisali. Levica je prav tako izdala svoje nove kapitaliste, ki so dejanski lastniki velike večine slovenskih medijev in podpirajo politično vodstvo levice v upanju, da bodo od tega imeli korist, ko bo levica dobila krmilo vlade in zakonodajne oblasti spet v svoje roke. Ta računica pa se slovenskim levičarskim kapitalistom ni izšla. Največji pretres in daljnosežno najpomembnejši učinek pa je ta udarec sprožil v slovenskih medijih samih, predvsem pa med ▶

► novinarji, ki se upravičeno čutijo izdane; zgodilo se je veliko več in veliko globlje. Izdajstvo levice jih je razgalilo na njihovi profesionalni ravni. Sedaj je vsakomur jasno, da slovenska liberalna novinarska srenja ni le marksistično in leninistično usmerjena, ampak je že davno prodala svojo dušo in etiko; piše, poroča, komentira in oblikuje javno mnenje po naročilu levičarskih kapitalistov. Do sedaj je to delala pod videzom profesionalnosti, sedaj pa je jasno, da to dela za denar ter druge usluge in koristi. Tako početje je bilo javna skrivnost v totalitarinem režimu; nekaj čisto drugega pa je take reči početi v demokraciji, kjer velja pravilo, da so novinarji sol demokracije, poročstvo svobode, posebni izvedenci za vedno bolj zdrave družbene odnose v demokratični družbi, trajni in zapriseženi iskali resnice v politični areni. Ali to še velja za slovensko družbo in vlogo novinarjev v njej? Po zadnjih dogodkih se moramo vsi v Sloveniji vprašati, koliko je komu do resnice. Še zlasti novinarji bi se morali resno zamisliti, kot so razmišljali v stari Grčiji resni filozofi: Platon je moj prijatelj, a pomembnejša je RESNICA.

Ivan Glušič, Mozirje

Nepluralni Dnevnik

Dnevnik ne bi bil to, kar je, če ne bi objavljaval vsega, kar je proti Janezu Janši in sedanji koaliciji. Izogiba se vsaki objavi v prid 'svojim' nasprotnikom ali kritikam 'prijateljev', t.j. opozicije, hkrati pa se njegovo uredništvo naslaja z izjavami o ekstremizmu v Demokraciji.

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

Človek nima možnosti odgovora v Dnevniku nikomur, če ni v skladu s stališči uredništva, dovolijo pa si objavljati najbolj ponižujoča stališča nasprotnikov vladne koalicije. Žalostno je in resnično, da po treh letih še vedno niso preboleli poraza, kaj šele da bi priznali vsaj eno dobro potezo vlade, ki je po mišljenju mnogih naredila tisto, o čemer si do danes nismo upali niti sanjati, da se bo kdaj spremenilo. Vedno ne uspe, vendar ostaja vsaj pri poskusih in dobrem namenu, kar se pri prejšnjih vladah ni niti poskušalo. Prej filozofija, sedaj kritika. Ljudje, ki niso naredili nič in že vseskozi opazujejo dogajanja iz foteljev. Neumorni kritiki, ob katerih danes Slovenije ne bi bilo.

Primernejše so objave in kritike Potrčev, Školčev in zdravarjev, da se presliši, kar je dobrega, pozitivnega s strani Janeza Janše in njegovih sodelavcev.

Raje objavljajo neumnosti in kolumne Vlada Miheljaka, ki so za zgled, kaj kompleks in sovraštvo premoreta. Njegova razglasitev Jelke Strojane je 'izjava leta' in največja žalitev vseh Slovenk in slovenskih žena, vendar poslanega komentarja na take izjave demokratični časopis, za kar se Dnevnik ima, ne bo nikoli objavil.

Zato objava Čanžkovega pisma Janezu Janši ne preseneča, presega pa vse meje dobrega okusa uredniške politike Dnevnika. Cinizem, primitivizem in gnev, ki sta ga dokazala tako Čanžek kot Dnevnik, ki je pismo objavil, nimata primere v nizkotnosti pisanja in objave. Morala smetarjev, ki jih tako z veseljem označujemo s 'čefurji' in s katerimi se vsako

jutro pozdravljam, daleč presega raven objavljenega pisma, Čanžku pa dokazuje, da so pomembnejše moralne vrednote kot doktorski naziv.

Tomaž Špendal, Ljubljana

Nikoli zadovoljni župan

Članek, ki je izšel pod tem naslovom v Večeru, 27. decembra 2007, je primer najbolj spolzkega in z vazelinom namazanega novinarskega izdelka.

Novinar, ki je pod izdelek podpisan, je Jože Jerman, ampak to, o čemer piše, z novinarstvom nima nobene zveze. »Novinar« je do ljubljanskega župana tako servilen, da ga za svoje pisanje najbrž še ni plačal, če pa ni bil plačan, avtor brez nadaljnega plačila pričakuje. Tolsta oseba, ki se ima za neodvisnega novinarja, piše svoj komentar malo počez, v pričakovanju subvencij za novo tolščo.

Glede azbesta je že tako, da pred časom nismo vedeli za njegovo veliko škodljivost. Zato tudi ni bilo mogoče zahtevati njegove odstranitve. Zahteva na župana ni naslovljena zato, ker je on edini sposoben odstraniti škodljivi azbest, temveč zato, ker je to nemudoma dolžan storiti. In prav gotovo tudi ne zato, ker naj bi nekdo računal, da je on edini sposoben problem rešiti. Na to ni mogel nihče računati, ker do sedaj ni še ničesar storil. Ima samo nekaj obljub, »projektov«, nezakonitosti, nakupov zemljišč in črnih gradenj. Vse drugo so samo iz kartona zgrajene Potemkinove vasi, ki jim vrlo meščanstvo naseđa, kakor da v resnici obstajajo.

Ninamedia, ki je izvedla anketo o županovi priljubljenosti, je

lahko zelo profesionalna. Če je dobra in profesionalna, potem napravi tako, kakor naroči naročnik. Tudi v dobri restavraciji, kjer sedijo sami poslovneži, ne morete dobiti dobro pečenega piščanca, če ste naročili »dunajca«. Če v dobri restavraciji želijo, da bo gost plačal in naslednjič še prišel, mu morajo ustreči in postreči s tistim, kar je naročil in kar bo plačal, da bo še prišel. To je poslovnost in ne resnica.

Domnevam, da so pri Ninamedii poslovni, mojster poslovnosti pa je tudi župan. Iz takega korektnega sodelovanja lahko izide samo dobro plačana anketa.. To je poslovni odnos, ne pa verodostojna anketa.

Sedaj že vsi mediji gonijo svojo, da bo zmagovalac prihodnjih volitev Pahor in ne Janša. S tem ti tako neodvisni mediji ne poročajo o dejstvih, temveč kreirajo voljo volivcev.

Novinarji s Pahorjem na čelu že delajo predvolilno kampanjo, drugi je po zakonu še ne smejo.

Andrej Maglič, Ljubljana

Nasprotovanje za vsako ceno

Končno prihaja na Primorskem, po kapljicah sicer, do spoznanja, da »problema« v zvezi s številom in poimenovanjem primorskih pokrajini ni ustvarila vladna služba, ampak tisti, ki ustvarjajo negativno podobo sedanje vlade. Ob vsem navedenem so trditve, naj bi šlo za načrtno razbijanje Primorske s strani Ljubljane (beri Janševe vlade). Nepošteno zganjanje populizma in nastopško tekmovanje, kdo bo bolj primorski, sodi bolj v področje preživetega političnega postboljševiškega zavajanja oz. lovljenja

političnih glasov v volilnem letu, sicer bi se strinjali tudi z nazivoma goriška primorska pokrajina in istrsko-kraška primorska pokrajina, kot se je glasil eden od kompromisnih predlogov.

Vsi vemo, da se pripadnosti slovenskemu primorskemu duhu tukajšnjemu človeku ne da vzeti, četudi tega imena ni v imenu pokrajin, kot ga ni nihče vzel, ker ga ni v imenu občin.

Miran Mihelič, Bovec

Teptane krščanske vrednote

Znano je, da je Slovenija krščanska država, saj se je pri zadnjem štetju za kristjane odločilo več kot 60 odstotkov ljudi. Cerkvenih pogrebov je v Sloveniji prek 90 odstotkov, prav tako napisov na nagrobnih spomenikih, ki so označeni s križem. V Sloveniji je deset škofov, okoli tisoč duhovnikov ter skoraj toliko redovnic, redovnikov in diakonov. Ti izobraženci učijo našo mladino civiliziranega življenja. Tu so še štiri škofijske gimnazije, ki so dale na tisoče razgledanih maturantov. Cerkev vzorno vzdržuje sakralne objekte in je v zadnjih letih zgradila veliko novih cerkva. V sklopu Cerkve deluje Karitas, ki je poleg Rdečega križa ena vodilnih organizacij na področju karitativnega delovanja. Karitas ima na tisoče prostovoljcev, ki pomagajo socialno ogroženim ljudem. Nesebično pomaga Cerkvi na tisoče skavtov, da ne omenjam množice cerkvenih pevcev, pevovodij in organistov. Vsi navedeni in še mnogo drugih dela v dobro slovenskega naroda, pa so v luči ateistov nezaželeni. Novoizvoljeni predsednik države odklanja njihovo dejavnost. Kaj menite, kako se ti ljudje počutijo, če jih predsednik ne mara?

V predvolilni kampanji za predsednika države je dolgo časa vodil kandidat s krščanskimi vrednotami in velik domoljub, ki je bil ob osamosvojitvi Slovenije med vodilnimi. Upali smo, da bomo po petdesetih letih vladanja predsednika države iz komunističnih vrst vendarle dobili predsednika, ki je katoličan, a se to ni zgodilo. Že proti koncu volilne kampanje so javnomnenjske raziskave pokazale,

da bo zmagal ateist. Slednji je nasprotoval rehabilitaciji škofa Rožmana, saj ga je označil za »zločinca«. Torej je zločinec tisti, ki ni imel nikoli orožja v rokah, tisti, ki je bil vodilni v revoluciji in je podpisal pobjo prek 200 oseb, pa je »heroj«. Razumljivo je, da je škof Rožman svaril vernike pred komunizmom in revolucijo, ki sta hoteli iztrebiti krščanstvo. To so dokazovali od leta 1941 dalje in vladali 50 let ter propadli. Krščanstvo obstaja 2000 let in bo obstajalo do konca sveta. Predsedniški kandidat je v predvolilni kampanji nasprotoval stoočstotnemu financiranju zasebnih (cerkvenih) šol. Torej diskriminira vernike, na drugi strani pa pravi, da bo predsednik »vseh« Slovencev. S svojo proticerkveno gonjo nadaljuje sedaj, ko je že izvoljen za predsednika. Tako v Sobotni prilogi Dela piše: »Nobene potrebe ni, da bi Cerkev posegala v tiste družbene dejavnosti na področju zdravstva, humanitarnih aktivnosti in socialne skrbi, kjer ima država vzpostavljene sisteme, ki dobro delujejo. Nisem za to, da bi umetno širili cerkveno dejavnost na omenjenem področju.«

Sedaj je Slovenija podobna Titaniku, ki je imel na krovu napis: »Mi plujemo brez Boga.« Kaj se je z njim zgodilo leta 1912, je znano. Združene države Amerike se ne obnašajo tako ošabno proti Bogu, čeprav so najbogatejše in najmočnejše na svetu. Upoštevajo Boga, saj na dolarskih bankovcih piše: »V Boga zaupamo.«

Hrvaški predsednik Stipe Mešić je nekoč izjavil: »Hrvaška država in Cerkev delata z roko v roki, saj druga drugo dopolnjujeta in skupaj rešujeta probleme.« Tudi drugod v Zahodni Evropi so ateisti, pa niso naperjeni proti Cerkvi, temveč so nevtralni. Ateisti, ki so imeli za mentorje revolucionarje, pa so, se razume, proticerkveno vzgojeni.

Vem, da bo to moje pisanje razburkalo javnost, sam pa bom, kot je že v navadi, kadar napišem članek s podobno vsebino, dobil nekaj grozljivih pisem. Vendar pa nihče ne napiše odgovora, ki bi ovrgetel moje pisanje, saj za to nima argumentov.

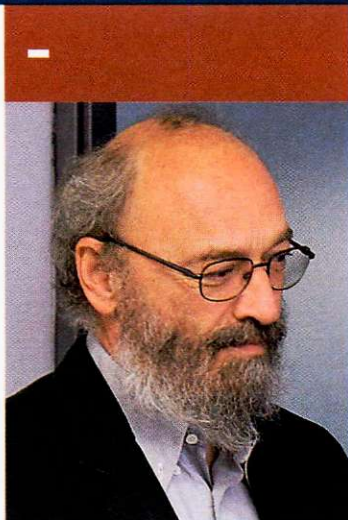
Alojz Senekovič, Maribor

Dežurni krivec!

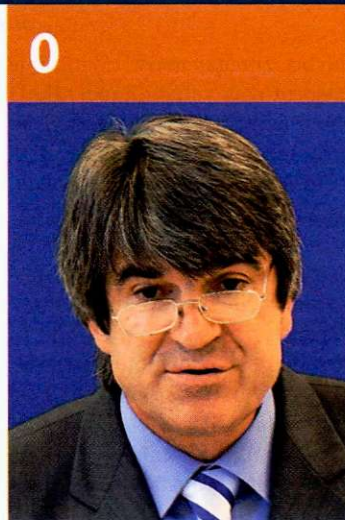
Marija Vodišek

Ve se, kdo je to. Za vse, kar se dogaja in se ne dogaja v Sloveniji, je dežurni krivec predsednik vlade Janez Janša. Tako so odločili najpametnejši in najlepši v tej deželi in ne gre jim oporekati. Med temi so ubogi preganjani novinarji, kar 571 jih je, in nekateri trpinčeni, zapostavljeni poslanci slovenskega državnega zbora. Puščice, sedaj naperjene v premierja Janšo, še niso našle prave tarče. Neutrudno javno in zakulisno blatenje jih, prostovoljne nevedneže, uspešno usmerja in obtožbe letijo v napačno smer. V tej sprevrženi igri sodelujejo skoraj vsi slovenski mediji – od tistega, ki misli širše in bi moral biti vsaj objektivni poročevalec, do najbolj spletkarskega, ki ga »folk« najraje bere. Pred dnevi smo prebrali, da sta avtorja prve peticije Matej Šurc in Blaž Zgaga spet nekaj napisala in poslala na mednarodne forume, verjetno zato, ker na njun prvi »umotvor« ni bilo pričakovane odmeva. No, nekdanji prvi tožljivec, predsednik DNS Grega Repovž, je to komentiral, češ da novinar napiše, kar hoče, in pošlje, kamor hoče. S tem je branil sebe in priznal, da je tudi laž dobrodošla, če ni dokazov. Natolcevanje je še bolj dobrodošlo od dokaza, ker ustvarjena megla omogoča neštete štorije, in če so te pravočasno lansirane, jih kakor studenčka, ki se spremeni v deročo reko, nihče več ne ustavi. Zadnja štorija stranke SNS z glavnima igralcema Sašom Pečetom, Zmagom Jelinčičem in sateliti je zanimiva, ker se iz ure v uro spreminja. Peče je najprej kot razlog za razkol navajal »ukaz« Janeza Janše za njegovo odstranitev iz stranke, potem je to malo spreminjal, ker je bila prva izjava le preveč abotna. Vemo, da so sektaški razkolniki pred dnevi v Celju obiskali predsednika SLS Bojana Šrota, ki je postal predsednik stranke po »prostovoljnem« odstopu Janeza Podobnika. Potemtakem lahko domnevamo, da so od novega vodstva SLS in s soglasjem starih strankinih nostalgikov, kot sta Marjan Podobnik in Franc Zagožen, dobili zagotovilo, da bo SLS v prihodnje poskušala razbiti sedanjo koalicijo. Bratje Šrot lahko za zdaj še kupujejo razpoložljive izdajalce, a do kdaj še? Scenarij z nadzornim svetom časnika Delo, dogodki okrog Maga in tudi izpad Saša Pečeta z njegovimi mušketirji, vsesplošen napad medijev na sedanjo vlado in predvsem njenega predsednika je vsakemu, ki zna sešteti ena in ena, jasen. Ne verjamem pa ne Zmagu Jelinčiču in ne Sašu Pečetu. Zakaj prevarani kolektiv novinarjev tednika MAG ne napiše peticije, podprte z neovrgljivimi dokazi, in je ne pošlje tako kot Zgaga in Šurc svetovnim »varuhom človekovih pravic«, da bi svet videl, kdo v Sloveniji prakticira cenzuro, medijske prevare ter zavaja domačo in tujo javnost? Nekateri novinarji imajo poudarjen sindrom kanibalstva. Je Slovence dolgoletno ukazano enoumje na vseh področjih, predvsem pa v šolstvu, tako duševno osiromašilo, da ne znamo več razlikovati resnice od laži in natolcevanj? V duhu Shakespearovega Hamleta lahko rečemo: V tej deželi je še veliko gnilega.

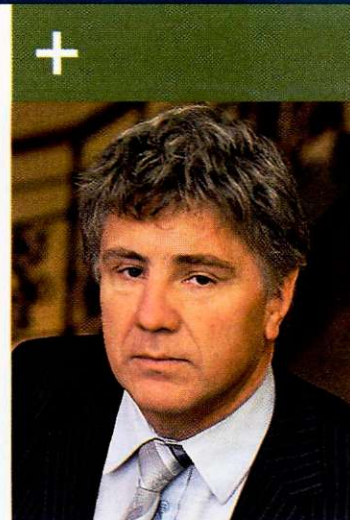
Politični semafor

Pristranski Profesor na FDV Slavko Splichal je kritičen do brošure, ki so jo pred dnevi razdelili med tuje dopisnike. Pravi, da je ta »vladna manipulacija z izjavami določenih novinarjev škandal, zaradi katerega bi morali vsi odgovorni nemudoma izgubiti službo«. Manipulacijo vidi tudi v govoru premierja Janše, ko ta obsoja novinarje, češ da v tujini širijo neresnice. Splichal se ni oglasil, ko so iz konteksta iztrgali premierjeve besede o štrucih v smetnjakih.

Za revizijo Pred leti je Anton Anderlič veljal za "carja parlamenta", saj je vodil največjo poslansko skupino v državnem zboru, ko je bila LDS še na oblasti. Sedaj mu je ostalo samo še vodenje odbora za obrambo. Tako predlaga revizijo nakupa lahkih oklepnih kolesnih vozil 4x4. Za ta predlog se je odločil, ker naj ne DZ in ne javnost ne bi dobila jasnih in konkretnih odgovorov na vprašanja v zvezi z razpisom, izbiro ponudnika in podpisano pogodbo.

Svari Poslanec SDS Miro Petek je v še zadnjem neodvisnem Magu opozoril, da v Sloveniji poleg novinarjev in medijev, ki naj bi bili četrta veja oblasti, obstajajo še lastniki kapitala, ki postajajo čedalje bolj nedotakljivi, saj imajo vpliv na politiko, medije in sodišča. Imajo moč, denar in vsesplošno imuniteto, ki jim jo je podelila prejšnja oblast, ter iz ozadja vlečejo pomembne niti. Nekateri med njimi tudi lomastijo po medijih kot slon med porcelanom.

Služba za Jakiča

Mestna občina Ljubljana je ustanovila javni zavod Športno rekreativni center (ŠRC) Tivoli, ki ga kot v. d. direktorja od 1. januarja 2008 vodi Roman Jakič, nekdanji glavni tajnik LDS, pred tem pa poslanec te stranke v državnem zboru. Dosedanji direktor tivolskih objektov Drago Banovič je njegov namestnik, pod okriljem zavoda pa je 75 športnih objektov.

Od večjih pod okriljem ŠRC Tivoli ni le stadiona za Bežigradom, bo pa načrtovani stadion v Stožicah. V Ljubljani sta bila dva javna zavoda za športne objekte – Tivoli in Bežigrad, na podlagi zakonodaje pa je upravljanje sedaj v celoti preneseno na ŠRC Tivoli. K temu naj bi bil ljubljansko občino prisilil zakon, ki prepoveduje pridobitno dejavnost, poleg tega pa naj bi bili ugotovili, da bo skupno upravljanje z objekti omogočilo boljše delovanje športa v mestu. "Veseli nas, da dela na stadionu v Stožicah potekajo zelo dobro; sprejeti so bili

že prostorski akti. Športne objekte bomo vzdrževali in z njimi upravljali, od klubov in društev pa je odvisno, kakšni bodo programi," je pretekli teden razlagal Jakič, ki ima enoletni mandat. Jakič bo moral pripraviti vse ustrezne zakonske in upravljalvske podlage za delovanje ŠRC Tivoli, v roku leta dni pa bo objavljen razpis za direktorja s petletnim mandatom.

Očitno je ljubljanski župan Zoran Jankovič z ustanovitvijo novega javnega zavoda poskrbel za Jakiča, ki je bil v času razpadanja LDS precej izgubljen, hkrati pa se mu je zahvalil, da mu je pomagal pri snovanju Liste Zorana Jankoviča, ki se je potem dobro odrezala na lokalnih volitvah. Vprašanje pa je, ali bo Jakič upravičil županovo zaupanje. Spomnimo se, da so bile Jankoviče prevolilne obljube močno napihnjene in jih bo le stežka uresničil, še posebej z ljudmi, ki so doslej vedrili samo v politiki. M. B.

NAROČILNICA**NAROČILO** (označite z x):

☐ Tone Kuntner: Mati Slovenija	9,18 EUR
☐ Dušan S. Lajovic: Med svobodo in rdečo zvezdo	25,87 EUR
☐ Milan Zver: 100 let socialdemokracije	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Okopi	9,18 EUR
☐ Janez Janša: Premiki	9,18 EUR
☐ Jaklič in Toplak: Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili	20,82 EUR
☐ Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): Državna ureditev Republike Slovenije	35,46 EUR
☐ Viktor Miklavčič: Pričevanja	20,44 EUR
☐ Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni	32,00 EUR
☐ Silvin Eiletz: Skrivnost komiterne	23,96 EUR
☐ Jan F. Triska: Pozabljena fronta prve svetovne vojne	22,95 EUR
☐ M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: Ušli so smrti	16,29 EUR
☐ Vasja Klavara: Predel 1809	28,07 EUR
☐ Tomaž Butkovič: Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske	22,95 EUR
☐ Jože Dežman: Moč preživetja	27,16 EUR
☐ Jože Hubad: Dolga slovenska pot v svobodno Evropo	4,13 EUR
☐ Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: Slovenija brez meja	45,27 EUR
☐ Jože Dežman, Marjan Linas: Med kljukastim križem in rdečo zvezdo	20,82 EUR
☐ Jože Dežman: S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe	27,16 EUR
☐ A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: Nacistična Avstrija na zatožni klopi	22,11 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.	4,52 EUR
☐ Stane Kos: Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.	4,52 EUR
☐ Tamara Griesser-Pečar: Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora	18,56 EUR
☐ Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: Boljševiki in Nemci 1914-1918	27,94 EUR
☐ Andrej Rahten: Pozabljeni slovenski premier	17,65 EUR
☐ Dieter Blumenwitz: Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)	16,02 EUR
☐ Vasja Klavara: Koraki skozi meglo	26,95 EUR
☐ Milan Zver: Demokracija v klasični slovenski politični misli	18,36 EUR
☐ Tita Kovač Artemis: Baron Janez Vajkard Valvasor	12,51 EUR
☐ Ive A. Stanič: V objemu osvoboditeljev	10,43 EUR
☐ Jože Zemljčič: Življenje je večna borba	8,34 EUR
☐ NOVO Jože Dežman: Rojstvo Slovenije	20,00 EUR
☐ NOVO Jože Dežman, Hanzi Filipič: Hitlerjeva dolga senca	26,99 EUR
☐ NOVO Jelka Žmuc Kušar: Evropski večeri Lojzeta Peterleta	14,99 EUR
☐ NOVO Vasja Klavara: Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916	29,90 EUR
☐ NOVO Rajko Topolovec: Kraj prišlekov: Strnišče - Kidričevo	10,00 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana****ali na faks 01 230 06 61.***Poštnino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.***Ob naročilu**2 (dveh) knjig:
daro lonček "Demokracija"3 (treh) knjig:
daro lonček + kapa "Demokracija"4 (štirih) in več knjig:
daro lonček + kapa "Demokracija" + knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA ID za DDV: _____

NAGRADNA IGRA

Z Demokracijo do novega telefona

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **5 aparatov GSM Samsung SGH-M300.**

Vsi dosednji naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 4 dodatne aparate GSM. Nagradna igra traja do 31. januarja 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1: Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006.
2: Naročniki do 1. 9. 2006.

Samsung SGH-M300:

- teža: 63 g
- velikost: 80x40x16,7 mm
- čas pripravljenosti: do 230 ur
- čas pogovora: do 250 minut
- barvni grafični zaslon (65.536 barv)
- GPRS
- vgrajen digitalni fotoaparati
- prostoročno telefoniranje preko vgrajenega zvočnika
- MMS
- zvočna beležka (diktafon)
- vgrajen radio

Slika je simbolična.

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec:

NE

DA

ID za DDV _____

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, p.p. 4315,
1000 Ljubljana**

ali na faks 01 230 06 61.

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana